

บทโทรทัศน์

“อยู่อย่างไทย”

พุทธศักราช ๒๕๒๖ - ๒๕๒๗

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
จัดพิมพ์เผยแพร่ พุทธศักราช ๒๕๒๘

บทโทรทัศน์
“อยู่อย่างไทย”

พุทธศักราช ๒๕๒๖-๒๕๒๗

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
จัดพิมพ์เผยแพร่ พุทธศักราช ๒๕๒๘

บทโทรทัศน์ “อยู่อย่างไทย” พุทธศักราช ๒๕๒๖-๒๕๒๗

คณะกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

จัดพิมพ์เผยแพร่ พุทธศักราช ๒๕๒๘

พิมพ์ครั้งที่ ๑ จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม

ISBN 974-7779-53-6

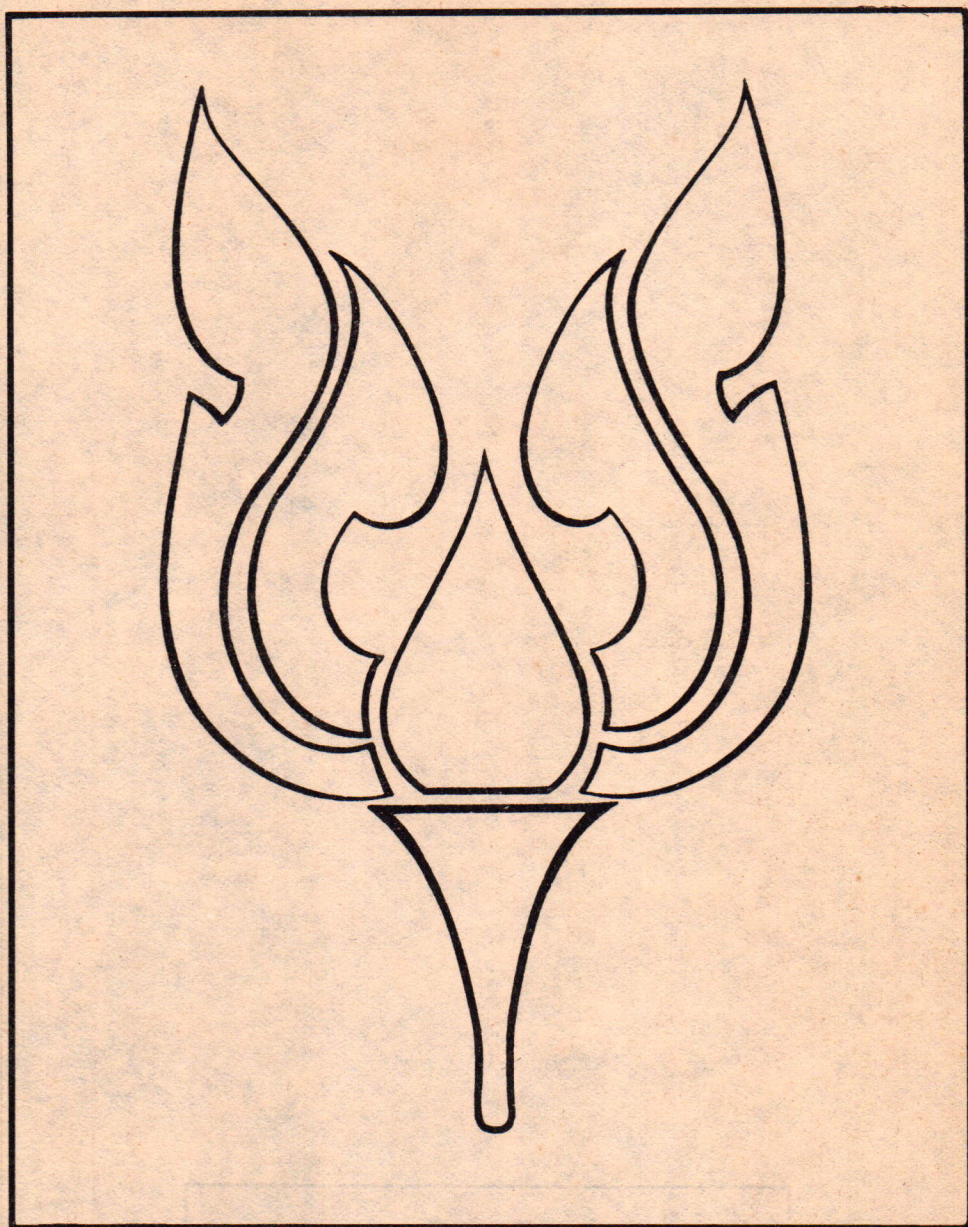
ปก: ชมภูภา หงษ์สุวรรณ

ห้างหุ้นส่วนจำกัด เกษมการพิมพ์

25 ถนนประชาธิปไตย เชียงสะพานวันชาติ

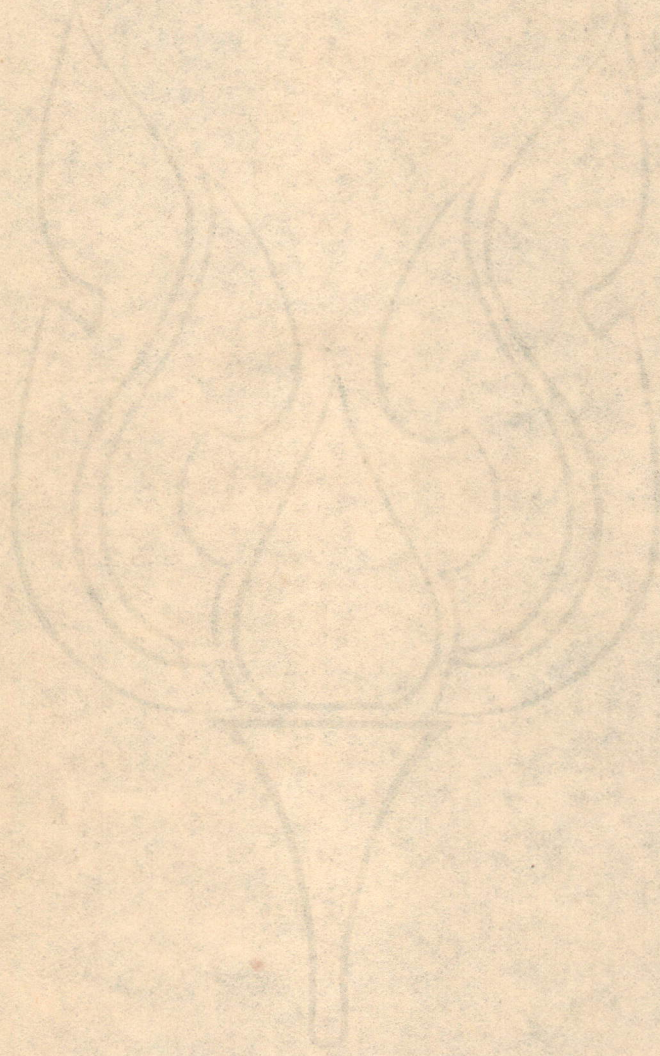
กรุงเทพฯ โทร. 2824763

รูปเล่มและจัดพิมพ์

คณะอนุกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย ฯ
ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ด้วยอภินันทนาการ

จาก

คณะกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย

ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

คำนำ

ด้วยคณะกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ได้จัดรายการ “อยู่อย่างไทย” มาตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๒๐ โดยมีจุดประสงค์ที่จะให้นักเรียน นิสิต นักศึกษา ตลอดจนประชาชนผู้ชมรายการได้รู้จักและเข้าใจ วัฒนธรรมของไทยในด้านต่าง ๆ ทั้งวัฒนธรรมพื้นฐานและวัฒนธรรมระดับสูงขึ้นไป เพื่อจะได้ตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมนั้น ๆ รายการต่าง ๆ จึงมีเนื้อหาสาระและวิธีการเผยแพร่แบบอย่างต่าง ๆ กัน มิได้มุ่งด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะ

ในการจัดรายการนั้น คณะอนุกรรมการฯ ได้พยายามศึกษา ค้นคว้า และร่วมกันพิจารณา ให้เป็นรายการที่ให้ทั้งความรู้ ความบันเทิง และเห็นว่าการเผยแพร่ทางวิทยุโทรทัศน์นั้น ใช้สื่อแต่ชั่วเฉพาะเวลาออกรายการ แต่อาจจะลบเลือนไปหากได้จัดพิมพ์บทเหล่านั้นไว้อีกชั้นหนึ่ง เพื่อประทับรอยที่ได้ฝากไว้แล้วให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ก็อาจจะได้ประโยชน์กว้างขวางยิ่งขึ้น คณะอนุกรรมการฯ จึงได้จัดพิมพ์บทโทรทัศน์ ทุกปีมา สำหรับปีนี้มี ๑๑ เรื่อง

คณะอนุกรรมการฯ ขอขอบคุณวิทยากร ผู้ร่วมรายการ และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่ช่วยให้รายการนี้บรรลุเป้าหมาย และหวังว่าหนังสือเล่มนี้คงจะเป็นประโยชน์แก่สถาบันการศึกษาและประชาชนผู้สนใจตามสมควร

คณะกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย
ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

คณะอนุกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย
ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

๑. พ.ต.หญิง คุณหญิง ฝะอบ โปษะกฤษณะ	ประธานอนุกรรมการ
๒. ผู้อำนวยการกองกลาง สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี	อนุกรรมการ
๓. ผู้อำนวยการกองคลัง สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี	อนุกรรมการ
๔. อธิบดีกรมการฝึกหัดครู	อนุกรรมการ
๕. นางฐะปะนีย์ นาครทรรพ	อนุกรรมการ
๖. นายปัญญา นิตยสุวรรณ	อนุกรรมการ
๗. นางมาลี จันทรสุข	อนุกรรมการ
๘. เลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ	อนุกรรมการ
๙. อธิบดีกรมศิลปากร	อนุกรรมการ
๑๐. หัวหน้าศูนย์ผลิตรายการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย	อนุกรรมการ
๑๑. ท่านผู้หญิง สมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา	อนุกรรมการ
๑๒. ผู้อำนวยการสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง ๕	อนุกรรมการ
๑๓. นางสาวรณี อุดมผล	อนุกรรมการ
๑๔. นางจิตรลดา หัซชะวณิช	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๕. นายนิมิต สุทธิชุติพงษ์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๖. น.ส.ชมภุภา หงษ์สุวรรณ	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

สารบัญ

	หน้า
เงาะป่า	๑
ศรีจุฬาลักษณ์เลศ	๙
เทอดพระบารมี	๑๗
มาลัยหลากชนิด	๒๙
ชีวิตไทยหน้าร้อน	๓๙
ชีวิตไทยหน้าร้อน	๕๑
ศิลปะปูนปั้นที่จังหวัดเพชรบุรี	๖๓
มีอะไรในจิตรกรรมฝาผนัง	๗๓
ไหว้พระคุณแม่โพสพ	๘๑
นักรบนารี	๙๕
มีดีในนิทาน	๑๐๕

เงาะป่า

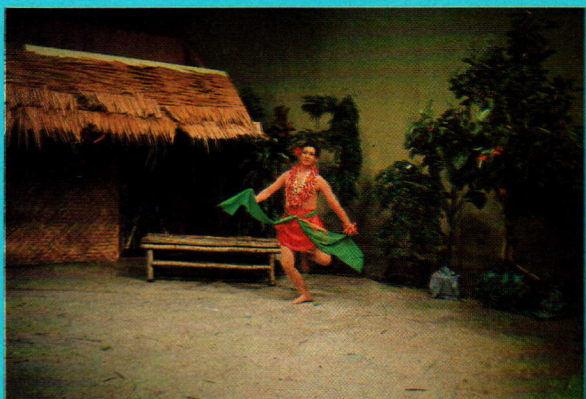
ผู้แสดงในเรื่อง "เงาะป่า"

นางรำหับกับผีเสื้อ

"เงาะน้อยเงาะใหญ่" ไปคึกคัก

ธงไชย โพธิ์ยารมณ "อุบฉัยอเนาแต่งตัว"

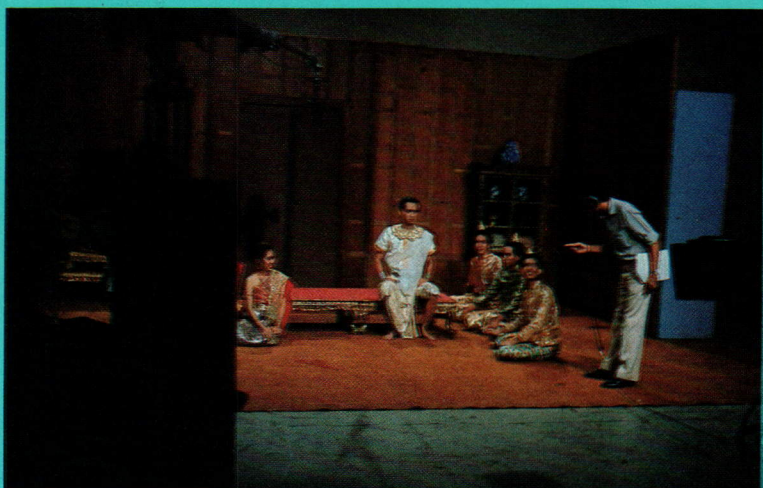
ศรีจุฬาลักษณ์เลิศจ

นางแม่นมาส ขวลิต วิทยากร น.ส.ญาดา อรุณเวช พิธีกร

นางนพมาศ

พระศรีมโหสถ และญาติอวยพรนางนพมาศ

นางนพมาศและญาคติ

นางนพมาศ กับบิดา มารดา และญาคติ

ผู้ขับเพลงยอโฉมนางนพมาศ

ทอดพระبارมี

เสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมโครงการหลวงไม้ดอกห้วยลึก ของโครงการหลวงพัฒนาที่ดินเชิงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งปลูกไม้ตัดดอก เช่น เบญจมาศ และคาร์เนชั่น และไม้ดอกเพื่อเก็บเป็นดอกไม้แห้ง คือ ดอกกระดาศ สดตีส หญาไข่มุก หญาหางกระด่าย แอโรลิเนียม (ได้รับความเอื้อเฟื้อจากสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ)

พระราชทานถุงของขวัญแก่ผู้แทนเจ้าหน้าที่และคณงานของสถานีทดลองเกษตรหลวงขุนาวัง ตำบลแม่วิน อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

(ได้รับความเอื้อเฟื้อจากสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ)

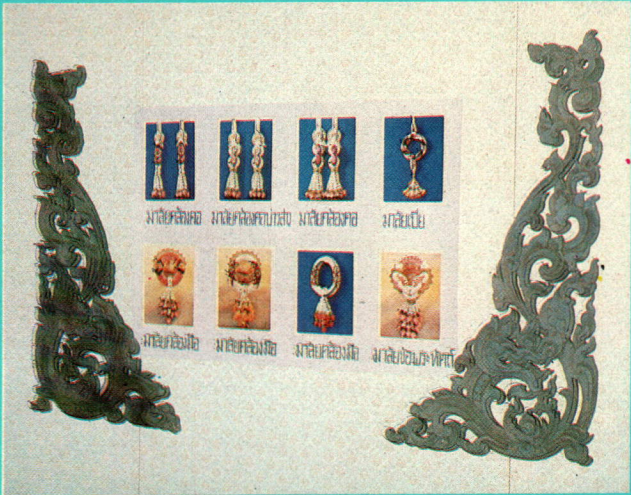
เทอดพระเนตรฝายทดน้ำบ้านปรินยา ซึ่งอยู่ในโครงการจัดหาน้ำเพื่อการเพาะปลูกให้กับนิคมสร้างตนเองศรีสาคร อำเภอศรีสาคร จังหวัดนราธิวาส

(ได้รับความเอื้อเฟื้อจากสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ)

มาลัยหลากหลายชนิด

พิธีกร อูมา สุคนธมาน

แผ่นภาพมาลัยชนิดต่าง ๆ พร้อมคำอธิบาย

มาลัยแขวน

มาลัยหลากหลายชนิด

นักศึกษาวิทยาลัยฯ วิทยาเขตโชติเวชกำลังสาธิตวิธีร้อยมาลัย

มาลัยชนิดต่าง ๆ ทำด้วยดอกไม้หลายชนิดเป็นลวดลายต่าง ๆ กัน

ชีวิตไทยหน้าร้อน

ศาลากลางน้ำในบริเวณบ้านไทย วิทยาการกำลังสนทนาเตรียมการไปถ่ายภาพยนตร์ "ชีวิตไทยหน้าร้อน"

การบวชนาคซึ่งปัจจุบันนิยมบวชในหน้าร้อน

หุ่นกระบอก (ลิขณวงศ์) การละเล่นในงานวัด

ฟุ่มดอกไม้เทียน ดอกไม้ไฟจุดในงานศพ

รดน้ำผู้ใหญ่

ชีวิตไทยหน้าร้อน

เทศน์มหาชาติ กัณฑ์ทศพร จิตรกรรมฝาผนังวัดทองนพคุณ ธนบุรี

โบสถ์วัดป่าเลไลยก์ สุพรรณบุรี

ดอกกราชพฤษบานสะพรั่งในหน้าร้อน

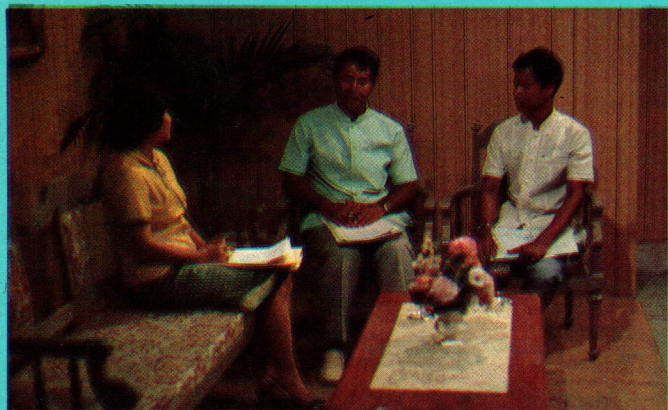

ละครลิง การละเล่นในงานวัด

ว่าวจุฬา การเล่นว่าวในหน้าร้อน

ศิลปปูนปั้นที่จังหวัดเพชรบุรี.

นายทองร่วง เอ็มโษษฐ์ ช่างปั้นปูนผู้มีชื่อเสียงของเพชรบุรี กำลังสนทนากับอาจารย์ บัวไทย จันทน์แจ่ม และอาจารย์ สุวรรณี อุดมผล

นายทองร่วง เอ็มโษษฐ์ กำลังสร้างอิฐการปั้นปูน

ศิษย์นายทองร่วง กำลังสร้างอิฐการปั้นปูน

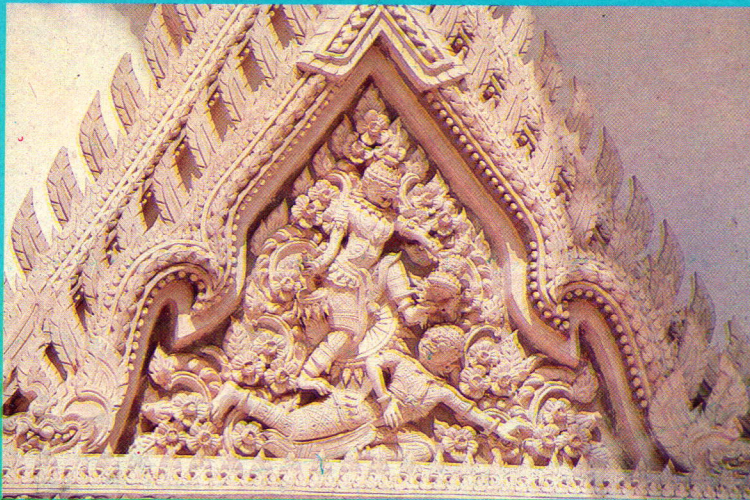

การตำปูนสำหรับปั้น

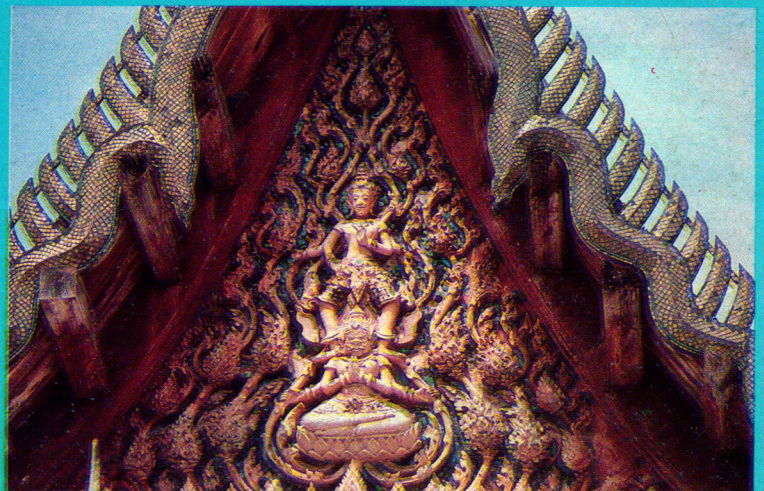
ศิลปปูนปั้นที่จังหวัดเพชรบุรี

วัสดุสำหรับปั้น

ซุ้มประตูวัดชีประเสริฐ

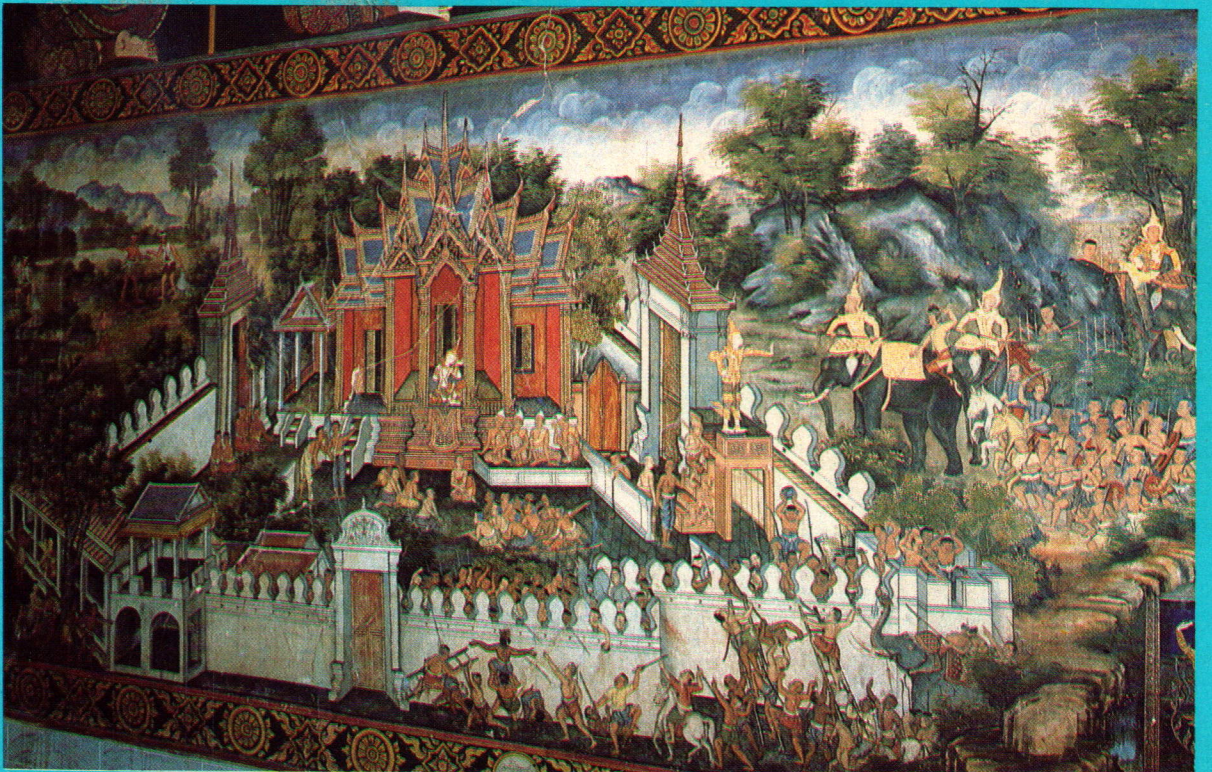

หน้าบันโบสถ์วัดใหญ่สุวรรณาราม

มีอะไรในจิตรกรรมฝาผนัง

มีอะไรในจิตรกรรมฝาผนัง

ไหว้พระคุณแม่โพสพ

วิทยากรและผู้ร่วมรายการกำลังสนทนากันที่โต๊ะจัดอาหารคาวหวานที่ทำจากข้าวและข้าวเหนียว

ขนมที่ทำด้วยข้าวเหนียว ข้าวเหนียวหน้ากุ้งและหน้าสังขยา ข้าวเหนียวตัด และทองหยอด ฝอยทอง

อาหารทำจากข้าว ข้าวคลุกกะปิและเครื่องเคียง

อาหารคาวหวานชนิดต่าง ๆ ซึ่งทำจากข้าว

ไหว้พระคุณแม่โพสพ

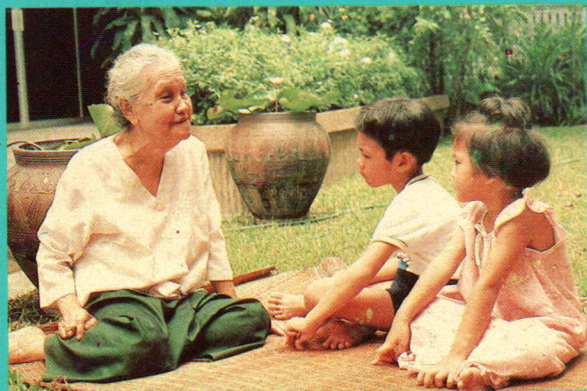
เครื่องผสมขนมขอม่วง

ข้าวยาสุ ไข่จิ้งหรีด ข้าวเม่าทอด ขนมครก

อาหารทำจากข้าว ชูดข้าวมันส้มดำ แกงไก่

มีดีในนิทาน

นิทานเป็นวัฒนธรรมไทยแต่โบราณ คุณยายคุณย่าเล่านิทานให้หลานฟัง และสอนเรื่องต่าง ๆ ไปในเวลาเดียวกัน

การเล่านิทานทำได้หลายแบบ เล่านิทานจากวรรณคดี เช่นเรื่อง พระอภัยมณี ใช้แสดงหุ่นประกอบด้วย

เล่านิทาน และสอนให้เด็กพับกระดาษเป็นรูปสัตว์ในเรื่อง แล้วนำภาพสัตว์นั้นมาเล่นหุ่นประกอบเรื่องที่เล่า

เล่านิทานจากหนังสือ เป็นการนำเด็กให้สนใจในหนังสือ และการอ่าน

ให้เด็กมีส่วนในการเล่านิทาน เช่นให้ตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่เล่า หรือให้เด็กเสนอเรื่องที่เขายากจะเล่า จะช่วยให้ความสนใจของเด็กในการอ่านมีมากขึ้น

คณะกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย
ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

เสนอ

รายการ “อยู่อย่างไทย”

เรื่อง “เงาะป่า”

บันทึกเทปโทรทัศน์วันจันทร์ที่ ๑๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๖ เวลา ๑๗.๐๐ น.
ออกอากาศวันจันทร์ที่ ๑๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๖ เวลา ๑๗.๓๐ น. - ๑๘.๐๐ น.
ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง ๕ อ.ส.ม.ท.

ผู้จัดรายการ	สุรางค์ ดุริยพันธุ์		
ผู้เขียนบทโทรทัศน์	ท่านผู้หญิงสมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา		
ผู้ร่วมรายการ	ผู้รับเชิญ		
	พงษ์ลดา	พิมลพรรณ	แสดงเป็น พิกุล
	อำนวย	ศิริจันทร์	แสดงเป็น เวทย์
	อดิศักดิ์	เศวตนันท์	แสดงเป็น วินัย
การแสดงนาฏศิลป์			
ชุดนุญฉายอเนา			
	ธงไชย โพรยารมย์		
ประดิษฐ์ท่ารำ	คุณหญิงแผ้ว สนิทวงศ์เสนี		
ชุดลำหับ และ ผีเสื้อ			
	มะลิวัลย์	ชะงัด	แสดงเป็น ลำหับ
	ปิยะนุช	เขียววิจิตร	แสดงเป็น ผีเสื้อ 1
	สุกัญญา	เที่ยงแท้	แสดงเป็น ผีเสื้อ 2
ชุดเงาะน้อยเงาะใหญ่			
ผู้แสดง	นักเรียนโรงเรียนนาฏศิลป์สัมพันธ์		
ผู้อำนวยการแสดง	สัมพันธ์	พันธุ์มณี	
ผู้ฝึกซ้อม	สุวรรณี	ชลาณุเคราะห์	
	สุภาพ	พันธุ์มณี	

ดนตรีไทย

ผู้ควบคุม

ผู้ขับร้อง

คณะดุริยพันธุ์

นฤพนธ์

ดุริยพันธุ์

สุดา

เขี้ยววิจิตร

สุดจิตต์

ดุริยประณีต

สุรางค์

ดุริยพันธุ์

แจ้

คล้ายสีทอง

ณรงค์

รวมบรรเลง

ประสานงานด้านนาฏศิลป์ สุดา

เขี้ยววิจิตร

ที่ปรึกษาด้านนาฏศิลป์และแซมซ้อย

ดุริยพันธุ์

ดนตรีไทย

ผู้ประสานงาน

จิตรลดา

หัชชะวณิช

นิมิต

สุทธิชุติพงษ์

ผู้ควบคุมรายการ

สุรางค์

ดุริยพันธุ์

ผู้กำกับเวที

ประเทือง

ปรีเสม

ผู้กำกับรายการ

ศุภชัย

รัตโนภาศ

ภาพ	เสียง
ฉาก ๑. ห้องรับแขกซึ่งใช้นั่งเล่นด้วยภายในบ้านพักของข้าราชการผู้ใหญ่ในต่างจังหวัด มีโต๊ะ เก้าอี้ รับแขก และเก้าอี้นอนหรือเก้าอี้เอนหลังได้ ๑ ตัว ตู้หนังสือ ฯลฯ ตกแต่งตามควร ข้างฝาผนังมีพระบรมรูปรัชกาลที่ ๕ และพระบรมรูปคู่ของรัชกาลปัจจุบัน (๒ กรอบคู่กันก็ได้) ภาพวิวงาม ๆ บ้างก็ดี ๒. มีฉากซ่อนหน้าห้องรับแขก (หรือจะเป็นอีกฉากหนึ่งแล้วแต่เทคนิคของกล้อง) เป็นลานว่างพอจะใช้ร้ายรำได้ราว ๔-๘ คน สมมุติเป็นป่าในเรื่องเงาะป่า มีต้นไม้ดอกไม้ (ใช้ของปลอมก็ได้)ประดับลานพอควร เริ่มด้วย ๑. กล้องจับภาพ เวทย์, พิกุล, วินัย นั่งคุยกันในห้องรับแขก มีหนังสือ ๒ เล่ม (นิทราชาคริตกับเงาะป่า บทพระราชนิพนธ์ของรัชกาลที่ ๕) วางอยู่บนโต๊ะสำหรับตัวละครหยิบดูเป็นบางครั้ง	วินัย ดูท่านหัวหน้าศาลซักจะนัยน์ตาปรี๊ด ๆ พิกุล ผมเห็นจะต้องกลับเสียที (ดูนาฬิกาข้อมือ) เอ้! ป่าย ๒ โมง แล้วรีนี้ หารือกันตั้งแต่ ๕ โมงเช้า แถมอาหารกลางวันอร่อยเสียด้วย ผมซักจะหนักหนังตาบ้างแล้ว เวทย์ อ้าว ทำไมรีบกลับล่ะ ยังไม่ได้ตกลงกันเลยว่าฉากของเรา ๒ คน จะเอานิทราชาคริต หรือ เงาะป่าให้จังหวัด นี่ก็จะใกล้ ๒๓ ตุลาคม เข้ามาแล้วนะ วินัย วินัย เกะกะน่า! แล้วแต่คุณก็แล้วกัน โอ้ผมมันได้แต่วิ่งไล่จับผู้ร้าย ศิลปะศิลปะไม่เป็นสับปะรด ก็ที่คุณว่าตอนอาบู่หะชั้นเคลิมว่าตัวเป็นกาหลิบจริง ๆ ก็ดีนี่นะ จะได้มีระบำแขกสาวสวย ๆ คุณพิกุลว่าเิงครับหรือยังยืนยันแม่ลำหับใน “เงาะป่า” พิกุล (วางเครื่องเย็บหรือถัก หยิบหนังสือเงาะป่า พลิกดู) ดิฉันว่าเงาะป่าตอนลำหับพูดกับผีเสื้อ หรือตอนฮเนาแต่งตัวจะไปเป็นเจ้าบ่าวของนางลำหับก็ดีนะคะ มีขบวนงะสนุกดีออก ท่านทรงแต่งไว้ อ่านก็สนุก เล่นก็สนุก เพลงง่าย ฉากก็ง่าย คนอื่นเขาเคยเล่นมาแล้วก็ช่าง ก็เล่นของท่านทุกเรื่องมาทั้งนั้น เวทย์ เอละ ๆ แล้วผมจะลองอ่าน ๒ เล่มนั้นดูอีกทีว่าตอนไหนจะเหมาะ ให้เล่น ๑๐-๑๕ นาที ก็คงพอ (พูดเข้าพิกุล) เอาพิกุลเป็นลำหับดีไหมเอ่ย วินัยว่ายังไง นางเอกส่งไปจากผู้พิพากษาหัวหน้าศาล

ภาพ	เสียง
พิกุลมีกระเช้าเครื่องเย็บปักอยู่ข้างตัว เย็บผ้าหรือถักไปพลางคุยไปพลาง	พิกุล (ค้อน) แนะ แนะให้ตี ๆ กลับมาประชด วินัย (หัวเราะ ชิงพิกุลพูด) แล้วเวทย์เป็นอเนหาหรือชมพลาดีละ คงเข้าที่นะครับ รุ่งเดอะไงละ พิกุล โช้เอ๊ย รางวัลก่อนอิฐเกรียวกราวเต็มเวทีแน่ ๆ เวทย์ ตัวเล่นถมเถไป โรงเรียนอาจารย์บุหงาทั้งโรงเรียน วินัย ใช่แล้ว พรุ่งนี้ผมมาฟังอีกทีดีไหม นี่ได้ยินว่านายช่างใหญ่สนิทเขาจะเอานักแหล่เสียงเอกมาว่าแหล่วันสวรรคตของเก่านะ เวทย์ จั๊นรี เอ้า! ตกลง พรุ่งนี้มากินข้าวกลางวันกันอีกที่นะวินัย พาคูณเจ็ชของผมมาด้วยนะครับ
๒. กล้องจับภาพ วินัยเดินออกไป แล้วจับภาพเวทย์กับพิกุลพูดกัน	พิกุล จริงด้วยค่ะ เอาพี่เล็กมาด้วยเถอะ วินัย โอ๊ย! พาดำรวจโลกมาเดี่ยวแกตรวจแหลกเลยครับ (หัวเราะ) พรุ่งนี้จะมากินข้าวคุณพิกุลอีก (ยกมือไหว้กันทั้งสามคน เวทย์ลุกขึ้นจะเดินไปส่ง แต่วินัยห้ามไว้) เวทย์ (หยิบหนังสือ ๒ เล่ม จากโต๊ะแล้วลุกขึ้นดัดหลังไปมา) โอ๊ย ปวดหลังจัง คงจะเป็นเพราะก้มหลังตัดต้นเข็มเมื่อเช้านีเอง พิกุล ก็นอนพักเสียซีคะ เวทย์ พี่ก็ว่างั้นแหละจ๊ะ (เดินไปเอนหลังลงบนเก้าอี้นอน ทางหนังสืออ่าน) เออค่อยสบาย! จะอ่านเลือกดูว่าจะเอาตอนไหนเหมาะะ
๓. กล้องจับภาพพิกุลเดินออกไปแล้ว จับภาพเวทย์หลับอยู่บนเก้าอี้ แสงไฟค่อยค่อยหรี่ลง ระหว่างนี้ดนตรี	พิกุล (ก้มเย็บผ้าหรือถักต่อ) พิกุลว่าตอนนางลำหับกับผีเสื้อ แล้วก็เฝ้าแต่นั่นแหละค่ะดี ค่าเสื้อผ้า ค่าฉาก ก็ไม่หมดเปลือง ถ้านิทราชาคริตละก็ต้องใช้เครื่องแต่งตัวด้วย ฉากด้วย หลายเงินนะคะ (เงยหน้าดูเวทย์) อ้าว! แล้วกันคนช่างเลือก นิพพานัง ประมะมัง สุขัง ไปแล้ว (ค่อย ๆ ลุกไป ถูกลงหยิบหนังสือออกจากอกเวทย์ แล้วเดินออกไปเบาๆ)

ภาพ	เสียง
ทำเพลงแขกมอญบางช้าง เป็นพื้นหลัง ๔. ย้ายกลองมาจับฉาบ ใหม่ นางลำหับกำลังชม ดอกไม้ มีผีเสื้อรำยรำ แล้ว ไฟค่อย ๆ สว่างขึ้น ๆ จน เป็นปกติ ๕. ไฟค่อย ๆ หริ่งเมื่อ ระบำใกล้จบ เมื่อจบระบำผี เสื้อแล้ว ก็จับภาพเวทย์ยัง คณอนอยู่ ดนตรีเปลี่ยน เพลงฉุยฉาย แล้วจับภาพ การแสดงนาฏศิลป์ตอน 2 ชุดฉุยฉายฮเนาแต่งตัว ออก แม่ศรี	บทร้องเพลงแขกมอญบางช้าง ๒ ชั้น (๔ คำ) มาลี ดอกดั่งสีบานเย็นเห็นหรือไม่ว ผีเสื้อร่อนว่อนอยู่ดูวิไล งามกระไรหนอผีเสื้อช่างเหลืองาม กินอะไรเกิดที่ไหนผีเสื้อเอ๋ย อย่าปิดเลยตอบต่อที่ข้อถาม น้องจะได้ไปเกิดไปกินตาม ให้อร่ามเหมือนผีเสื้อเหลือสวยเอ๋ย. บทร้องเพลงฉุยฉาย (ร้องพวง) ผ้าห้อยปล่อยกระจ่าย แต่ใจชายยังรั่วรัว นุ่งโมรีสีแดงฉูดฉาด ขาม้าเขี้ยวคาดไว้ออกตัว ลมพัดสะบัดต้องฟองปลิว หญิงหรือจะไม่ลืมหัดคิ้วพริ้ว -ดนตรีรับ- อกเต็นเอ๋ย ทักทักทิกทิกทิกนึกเขม้น จะใคร่เห็นเจ้าทราวมวย ได้พบในฝันมันไม่เหมือนจริง ใจเจ้าจะนิ่งอยู่ได้ไหน หน้ากรุ้มกริมยิ้มละไม จะซ่อนเท่าไรมันไม่มีดเม้น -ดนตรีรับ- แม่ศรีเอ๋ย แม่ศรีบานเย็น ผีได้เคยเห็นนั่งกับแม่ฮอยเงาะ แม่แกนี้วหน้าน้ำตาหลงเภาะ ๆ งอนง้อฉอเลาะเหลือละแม่ศรีเอ๋ย -ดนตรีรับ- -ออกเพลงเร็ว แล้ว ลา-
ภาพเวทย์ยังคณอนอยู่ ดน ตรีเปลี่ยนเพลงกราวนอก ... การแสดงนาฏศิลป์ตอน ๓	บทร้องเพลงกราวนอก (๘ คำ) เงาะน้อยเงาะใหญ่ไปคึกคึก อีกทีกเลื้อนลั่นสนั่นป่า

ภาพ	เสียง
ชุดเงาะน้อยเงาะใหญ่ (ขบวนเงาะเล็กเงาะใหญ่ยก ไปงานแต่งงานฮเนา)	เดินโลดลากเลือกเหลือกตา ตบขาเขย่งเก้งกอย -ดนตรีรับ- จ๊ับจ๊ับปังปังประดังเสียง ดังแผ่นดินจะเอียงทรุดด้อย กวัดแกว่งบอเลาเป่าลูกลอย ถุกนกตกผลอยแย่งกันพรุ -ดนตรีรับ-
ภาพขบวนเงาะเล็กเงาะใหญ่ ยกไปงานแต่งงานฮเนา	บทร้องเพลงกราวนอก (ต่อ) ตีกลองปะตุงตุงตุงผลง อึเนะส่งเสียงเพราะเสนาะหู (ปี่) ค่างลิงยิงฟันหูชั้นหู ตุ่นอันอุดอุ้งอยู่โพรง -ดนตรีรับ- ระมาดเม่นหมูหมีเที่ยวหนีเร้น เยี่ยงผายลแผ่นไหล่ผาโหยง ควายเถื่อนถึกกระทิงวิ่งตะโพง เสือโคร่งโดดผับไปลับตา -ดนตรีรับ- -ออกเพลงเชิด-
๖. ไฟยังหรืออยู่ กล้องจับ พระบรมรูปรัชกาลที่ ๕ ครู่ หนึ่ง แล้วเบนมาจับภาพ เวทย์นอน ไฟค่อย ๆ สว่าง ขึ้นจนเป็นปกติ เวทย์ผุดลุก ขึ้นนั่งงง แล้วเอามือขยี้ตา จ้องดูพระบรมรูปรัชกาลที่ ๕ ลุกขึ้นเดินไปทรุดตัวลงนั่ง กราบพระบรมรูป ๗. พิกุลเดินเข้ามาเบา ๆ มือถือถาดใส่แก้วนํ้าส้ม ๘. แล้วจับภาพพิกุลกับ เวทย์พูดกัน ๙. เมื่อ ๒ คน พูดจบแล้ว	เวทย์ (ยังนั่งนิ่งอยู่เมื่อพิกุลเดินเข้ามา) พิกุล (ชะงัก) อ้าว! พี่เวทย์ตื่นแล้ว นอนนิ่งทำอะไรคะ (วางแก้ว นํ้าส้มลง ก้าวไปนั่งพิงเพียบข้าง ๆ เวทย์) นึกว่ายังไม่ตื่น เอานํ้าส้มมาไว้ให้ เวทย์ พี่ฝันเห็นระบำเงาะป่าของพิกุลเสียเต็มตาเต็มอ้อมทึบจะ เห็นพระองค์ท่านด้วย (ลงกราบอีก) พิกุล ฝันเห็นตอนไหนคะ ตอนพิกุลบอกไว้หรือเปล่าคะ เวทย์ (พะยักหน้าอย่างงง ๆ) อือ พิกุล (ก้มลงกราบพระบรมรูปรัชกาลที่ ๕) นี่แหละ พระบารมี ดลใจ (หันหน้าไปกราบพระบรมรูปรัชกาลปัจจุบัน) นั่นพี่ เวทย์ก็ตกลงเลือกเงาะป่าใช่ไหมคะ เวทย์ (พะยักหน้า) ตกลงแน่ ๆ จะ (เอื้อมมือแตะหัวเข้าพิกุลแล้ว ยิ้มให้กัน)

ภาพ	เสียง
กล้องจับพระบรมรูปรัชกาล ที่ ๕ พอควร แล้วเฟดทีละ น้อย ๆ	

จบรายการ
เพลง “ความเป็นไทย”

คณะกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย
 ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
 สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

เสนอ

รายการ “อยู่อย่างไทย”

เรื่อง “ศรีจุฬาลักษณ์เลศ”

บันทึกเทปโทรทัศน์ วันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๖ เวลา ๑๗.๓๐ น.

ออกอากาศวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๒๖ เวลา ๑๗.๓๐-๑๘.๐๐ น.

ทางสถานีโทรทัศน์ ไทย ที วี สี ช่อง ๕ อ.ส.ม.ท.

ผู้จัดรายการและเขียนบท

วิทยากร

พิธีกร

ผู้ร่วมรายการ

ผู้แสดงละคร

ผู้ควบคุมการแสดง

ผู้ประสานงาน

ผู้ควบคุมรายการ

ระพีปะนี นาคกรทรรพ

แมนมาส ขวลิต

ญาดา อารุณเวช

จินตนา ปิ่นเฉลียว

คณะนักศึกษา วิทยาลัยครูพระนคร

อนงค์ นาคสวัสดิ์

จิตรลดา หัซซะวณิช

นิมิต สุทธิขุติพงษ์

สุรางค์ ดุริยพันธุ์

ภาพ	เสียง
เริ่มจับภาพรายการ “อยู่อย่างไทย” เรื่อง “ศรีจุฬาลักษณ์เลศ”	เพลง “ขวัญเมืองประจำรายการ”
๑. ภาพนางนพมาศ แต่งกายแบบไทย สมัยสุโขทัย นั่งที่พื้นราบ มีโต๊ะเตี้ยสำหรับวางคัมภีร์ใบลานอยู่ในทำนองอ่านหนังสือ	
๒. ภาพกระทรงรูปดอกบัวสำหรับลอยในน้ำ	
๓. ภาพยนตร์เกี่ยวกับการลอยกระทง	
๔. พิธีกร-ญาติ อรุณเวช	พิธีกรอ่านโคลงจากหนังสือ “ศรีจุฬาลักษณ์”
๕. ภาพชุดนางนพมาศ	
๕.๑ นพมาศอ่านคัมภีร์ใบลาน	พระศรีมีบุตรแก้ว นามนพมาศองค์หนึ่งนั้น
๕.๒ นพมาศประดิษฐ์ดอกไม้-จัดพาน	เรวดีแม่นางจง ถนอมเสน่ห์สนิทพัน
๕.๓ นักดนตรีสีซอขยอโฉมนางนพมาศ	มีอายุสิบห้า นพมาศเพียงมาศพราย
๖. สมเด็จพระร่วงเจ้าประทับบนพระราชอาสน์ มีอำมาตย์เฝ้า ๔ คน	อภิลักษณ์พิไลสาย งามยิ่งงามยงอ้า
๗. นางนพมาศ ในจินตนาการตามเนื้อความในเพลงขับ	บังอรสมเฝ้าผู้ สามารถศาสตร์อักษรรา
	สามสมบัติเยาวภา พร้อมรูปทรีพยัคค์ดัดซ้ำ
	ประโคนข้าวอนุชน้อย เขาขับศัพท์เพลงกลอน
	ยีนสูบดีศร บัดบพิตรแพกถ้อย
	เกลืองค์ หนึ่งนั้น ใจรัก ยิ่งรา ปลุกเจ้าเจริญศรี ปีปลาย ผ่องหล้า สมรมิ่ง เมืองแม่ อาจสู้อุปสร พราหมณา-จารย์นอ เลิศล้ำ เพ็ญเพียบ เทริดเชื้อเหนือโฉม เนียนนคร กล่อมสร้อย ทรงสดับ ท่านเอื้อนโอษฐ์ถาม

ภาพ	เสียง
๘. ปกหนังสือเรื่อง นางนพมาศ และเรื่องศรีจุพาลักษณ์	นามนางนพมาศนี้ คือใคร เล่าเอ๋ย โฉมเจดจันฉันใจ บอกบ้าง ยีนชื่อระบือไกล ภูหลาก ใจนอ สตรีปราชญ์ฉลาดอ้าง เอ่ยฉะนี้มิหรือ
๙. พิธีกร-ญาดา อรุณเวช (ไหว้)	สวัสดิ์ค่ะ ท่านผู้ชมที่เคารพ วันนี้รายการ “อยู่อย่างไทย” ขอเสนอเรื่อง “ศรีจุพาลักษณ์-เลิศ” อันเป็นนามบรรดาศักดิ์ของกุลสตรีของนางหนึ่งที่เรารู้จักกันทั่วไปว่า “นางนพมาศ” แม้วันลอยกระทงจะเพิ่งผ่านพ้นไปเพียง ๒ วัน ก็คงจะยังไม่สายเกินไปที่จะพูดถึงนางนพมาศ นะคะ โคลงอันไพเราะ ๕ บท ที่ดิฉันเพิ่งอ่านจบไปเมื่อไม่กี่วัน ปกติอยู่ในหนังสือ “ศรีจุพาลักษณ์” เป็นการกล่าวชมโฉมนางนพมาศในเพลงขับจนความทราบไปถึงพระกรรณของสมเด็จพระร่วงเจ้า ทำให้พระองค์สนพระทัยในนางนพมาศ
๑๐. หนังสือ “ศรีจุพาลักษณ์”	หนังสือ “ศรีจุพาลักษณ์” เล่มนี้เป็นผลงานร้อยกรองของคุณจินตนา ปิ่นเฉลียว และดิฉันขออนุญาตอ่านคำนำของคุณจินตนา ปิ่นเฉลียวที่เขียนไว้ในหนังสือนี้ให้ท่านผู้ชมฟังสักตอนหนึ่งนะคะ เพื่อให้เห็นเจตน์จำนงอันแน่วแน่ของคุณจินตนาในการประพันธ์กวีนิพนธ์เรื่องนี้ (อ่าน) “ศรีจุพาลักษณ์” ในมือของท่านขณะนี้ เขียนขึ้นในวันเพ็ญเดือนสิบสองอันเป็นวันลอยกระทง
๑๑. พิธีกร-ญาดา ชูภาพหลังปกหนังสือ คือ ภาพ จินตนา ปิ่นเฉลียว	“ความสนุกสนานของชาวเมืองในอดีตนั้นพรรณนาไว้ละเอียดลออในตำรับท้าวศรีจุพาลักษณ์ หรือเรื่องนางนพมาศ ทำให้คนในสมัยหลัง หลับตามองเห็นภาพความรื่นรมย์ แห่งอดีตราชธานีของไทยได้เป็นอย่างดี...” ท่านผู้ชมคะ หนังสือที่คุณจินตนา กล่าวถึงคือ เรื่อง “นางนพมาศ” ที่ดิฉันถืออยู่นี้ ที่จริงคุณจินตนา ปิ่นเฉลียว น่าจะมานั่งอยู่ ณ ที่นี้ด้วย แต่มีเหตุสุดวิสัย คือน้ำท่วมซอยบ้านของเธอ จึงไม่สามารถมาร่วมรายการนี้ได้ เธอฝากขอภัยมาด้วยค่ะ คุณจินตนาเป็นเจ้าของบทประพันธ์เรื่อง “ศรีจุพาลักษณ์” และบทร้อยกรองอีกหลายเรื่อง โดยเฉพาะหนังสือเล่มนี้ ได้รับรางวัลหนังสือดีของกระทรวงศึกษา-

ภาพ	เสียง
๑๒. พิธีกร-ญาดา	ธิการ คุณจินตนาได้ฝากคำตอบคำถามที่ว่า มีอะไรเป็นแรงจูงใจให้ประพันธ์เรื่องนี้มาแล้ว คำตอบของเธอมีดังนี้ค่ะ
๑๓. ญาดา ชูหนังสือเรื่อง “นางนพมาศ”	ได้แรงจูงใจจากหนังสือเรื่องนางนพมาศ เล่มนี้แหละค่ะ เมื่ออ่านแล้วก็ทำให้เธอหลับตาฝันถึงความงามของกรุงสุโขทัย และเกิดความประทับใจในความเป็นนักปราชญ์ของนางนพมาศค่ะ
๑๔. ชูหนังสือ “ศรีจุฬาลักษณ์”	เมื่อเกิดความประทับใจแล้วก็ไม่ยากเก็บไว้คนเดียว นั่นแหละค่ะคือที่มาของหนังสือ “ศรีจุฬาลักษณ์” เล่มนี้
๑๕. พิธีกร-ญาดา	ดิฉันเคยอ่านบทร้อยกรองของคุณจินตนาเห็นเขียนเป็นกลอนเกือบทุกเรื่อง จึงถามเธอว่า เล่มนี้ทำไมเขียนเป็นโคลง เธอตอบว่าเธอเขียนโคลงสี่สุภาพมาก่อนที่จะเขียนกลอนเสียอีก แล้วก็ชอบโคลงมากด้วย แต่ที่มีผลงานออกเผยแพร่เป็นกลอนมากกว่าโคลง ก็เพราะ เธอคิดว่าบทกลอนน่าจะเป็นที่นิยม ในหมู่ท่านผู้อ่านมากกว่าโคลง ดังนั้นพอเขียนโคลงออกมาที่ไร ก็คิดว่าคงไม่มีใครสนใจอ่าน จึงเก็บไว้อ่านคนเดียวตลอดมาค่ะ เรื่อง “ศรีจุฬาลักษณ์” นี้ คุณจินตนาเริ่มเขียนเมื่อวันพฤหัสบดีเดือนสิบสองของปี พ.ศ. ๒๕๑๗ และพิมพ์หนังสือนี้เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๔ รวมแล้วก็เก็บไว้ถึง ๗ ปีค่ะ แหม นี่ถ้าไม่ได้พิมพ์ก็น่าเสียดายมาก หวังว่าท่านนักอ่านทั้งหลายคงจะนิยมชมชอบหนังสือเล่มนี้ไม่น้อยกว่าบทกลอนเรื่องอื่น ๆ ของคุณจินตนาแน่ค่ะ ท่านผู้ชมคะ ตอนนี้ดิฉันใคร่ขอเชิญท่านผู้ชมพบกับวิทยากรของเรา คืออาจารย์แมนมาส ขวลิขิตค่ะ
๑๖. แมนมาส ขวลิขิต (ไหว้)	สวัสดีค่ะ
๑๗. พิธีกร-ญาดา	อาจารย์แมนมาสเคยเป็นผู้อำนวยการกองหอสมุดแห่งชาติ รองอธิบดีกรมศิลปากร และนายกสมาคมห้องสมุด ตอนนี้แม้ท่านจะครบเกษียณอายุแล้ว แต่ท่านก็ยังช่วยงานของกรมวิชาการ
๑๘. ญาดา ชูหนังสือ “นางนพมาศ”	กระทรวงศึกษาธิการในฐานะที่ปรึกษาค่ะ อาจารย์คะ หนังสือเรื่องนางนพมาศเล่มนี้ ใครเป็นผู้แต่ง และแต่งในสมัยไหนคะ ขอความกรุณาอาจารย์กล่าวถึงสาระสำคัญของหนังสือด้วยค่ะ

ภาพ	เสียง
๑๙. แม้นมาส	หนังสือเรื่องนางนพมาศที่เป็นแรงบันดาลใจให้คุณจินตนา แต่งเรื่อง “ศรีจุฬาลักษณ์ขึ้นนี้เป็นหนังสือเก่า สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพทรงสันนิษฐานว่า เป็นเรื่องแต่งราว ต้นกรุงรัตนโกสินทร์ มีข้อความบางอย่างที่พรรณนาถึงสิ่งที่ยังไม่เกิดขึ้นในสมัยสุโขทัย ดูท่วงทำนองแต่งแล้วจะเห็นว่า เป็นหนังสือที่มุ่งให้อ่านเพื่อความไพเราะ ให้ข้อคิดบางประการเกี่ยวกับคุณสมบัติของสตรี และให้ความรู้เกี่ยวกับประเพณีต่าง ๆ แต่ไม่อาจจะยึดถือเป็นเอกสารที่เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้ จนกว่าจะมีการศึกษาข้อเท็จจริงที่กล่าวไว้ให้ได้ข้อค้นพบที่เชื่อถือได้เสียก่อน
๒๐. พิธีกร ญาดา	แล้วผู้แต่งล่ะคะ
๒๑. แม้นมาส	ยังไม่มีหลักฐานยืนยันแน่นอนว่าใครแต่งค่ะ เพียงแต่สันนิษฐานกันว่า คงมีเค้าเรื่องเดิมอยู่บ้าง แล้วมีผู้แต่งขึ้นใหม่ตามเค้าเรื่องนั้น อย่างไรก็ตาม ก็ต้องนับว่าหนังสือเรื่องนี้มีความสำคัญในด้านโบราณคดี แม้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็ได้ทรงอ้างถึงหนังสือเรื่องนางนพมาศไว้ในพระราชนิพนธ์ เรื่อง พระราชพิธี ๑๒ เดือนด้วย
๒๒. พิธีกร-ญาดา	ในปัจจุบัน คนรุ่นใหม่ก็ยังรู้จักชื่อนางนพมาศกันอยู่นะคะ พอถึงเทศกาลลอยกระทงที่ใครคนก็ออกชื่อนางนพมาศกันแพร่หลาย ในฐานะที่เป็นต้นคิดเรื่องการทำโคมรูปดอกบัว แถมยังมีการประกวดนางนพมาศกันอีกด้วย อาจารย์มีความคิดเห็นอย่างไรบ้างคะ เกี่ยวกับการประกวดนางนพมาศสมัยนี้
๒๓. แม้นมาส	ดิฉันรู้สึกว่าการประกวดนางนพมาศนี้ดูคล้ายกันกับผู้จัดจะใช้เป็นกลไกเพิ่มความครึกครื้นของงานลอยกระทงเท่านั้น นอกจากการแต่งกายในการประกวดแล้ว การประกวดนางนพมาศก็ไม่ต่างไปจากการประกวดนางงามทั่ว ๆ ไป จะเก็ลจากความคิดของผู้แต่งเรื่องนางนพมาศ ไหน ๆ เราก็ได้นำเอาชื่อนางนพมาศมาใช้ในการจัดการประกวดติดต่อกันมาหลายปีแล้ว เราน่าจะพิจารณาแนวคิดของผู้แต่ง และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สมกับคุณค่าที่แท้จริงคงจะเหมาะสมกว่า

ภาพ	เสียง
	แนวคิดที่วิเคราะห์ได้จากเรื่องตำรับท้าวศรีจุฬาลักษณ์ นั้น เห็นได้ชัดว่า ผู้แต่งมิได้เน้นที่รูปสมบัติของผู้หญิงอย่างเดียว หากเน้นคุณค่าด้านอื่นด้วยดังโคลงบาทหนึ่งที่ว่า “อุดมรูปปรีชาชาญยิ่ง นะแม่” และคุณสมบัติที่ประทับใจผู้แต่งก็คือ ความเป็นผู้มีการศึกษา คือเป็นนักปราชญ์ ฉลาดรู้ในคติโลก คติธรรม นางนพมาศมีความรู้ในวิชาอักษรศาสตร์ สามารถแต่งกาพย์กลอนได้ มีความรู้ทางศาสนา ทั้งศาสนาพุทธ และศาสนาพราหมณ์ มีความสามารถในการเล่นดนตรี มีฝีมือในทางประดิษฐ์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล้าหาญในทางที่ถูกที่ควร มีมนุษยสัมพันธ์ดี ผู้ที่จะเรียกได้ว่าเป็นนางนพมาศตามแบบความคิดของผู้แต่ง จึงควรมีคุณสมบัติอื่นด้วยนอกเหนือไปจากความงาม
๒๔. พธีกร-ญาดา	ถ้าเช่นนั้น อาจารย์เห็นว่าการประกวดคุณสมบัติและความสามารถบางประการของสตรีด้วยใช่ไหมคะ
๒๕. แม้นมาส	ใช่ค่ะ ถ้าทำได้อย่างที่ว่านั้น ก็จะได้ประโยชน์ในการพัฒนาสติปัญญา ความรู้ ความสามารถของสตรี ให้สามารถบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคมได้ดียิ่งขึ้น ดิฉันเห็นว่า การประกวดสตรีงามนั้น เราทำกันอยู่มากมายแล้วเพื่อประโยชน์ทางธุรกิจ หากจะมีการประกวดนางนพมาศกันอีก ก็น่าจะได้ประกวดความสามารถด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น การแต่งกาพย์กลอน การตอบปัญหาธรรมะ การแสดงฝีมือทางเล่นดนตรี หรือประดิษฐ์งานศิลปะต่าง ๆ
๒๖. พธีกร-ญาดา	ขอบพระคุณ อาจารย์มากค่ะ ที่กรุณาให้ข้อคิดอันมีคุณค่าในเรื่องนี้ ต่อจากนี้ ท่านผู้ชมจะได้ชมละครฉากสั้น ๆ เกี่ยวกับชีวประวัติตอนหนึ่งของนางนพมาศตามที่กล่าวไว้ในหนังสือเรื่องตำรับท้าวศรีจุฬาลักษณ์ละครฉากนี้ได้รับความร่วมมือจากคณะนักศึกษาแห่งวิทยาลัยครูสวนสุนันทา ในความควบคุมของอาจารย์สมถวิล วิเศษสมบัติ ละครตอนนี้ให้ชื่อว่า “ลองปัญญานางนพมาศ” ในนามของรายการ “อยู่อย่างไทย” ดิฉันขอขอบคุณ คณะวิทยาลัยครูสวนสุนันทา ไว้ ณ ที่นี้ด้วย ขอเชิญชมละครได้ ณ บัดนี้ค่ะ ละครเรื่อง ลองปัญญานางนพมาศ

ภาพ	เสียง
มีโต๊ะหมู่บูชาจัดไว้ทางมุมหนึ่ง พระศรีมโหสถ นางเรวดี และนางนพมาศ นั่งอยู่ท่ามกลางญาติทั้งหลายประมาณ ๖-๘ คน	
๒๗. พิธีกร-ญาดา	อ่านโคลง เสร็จการมิตรญาติให้ มโหสถเรวดีพลัน หมายใจใคร่ลองปัญ- ชั้นศัพท์ถามความขำ
๒๘. พระศรีมโหสถ	พรบัน ดลนา เอี้ยอ้าง ญานพ-มาศแม่ ใคร่รู้พฐถวิล กฤษณ์ค-คิฤ สิทธีล้ำ จอมชีพ พิษเจียวบขชัย
๒๙. นางเรวดี	บันไดจักให้ท่าน บังเหตุมัตตกรุณา นพมาศตอบบิดา เชิงขัดบขัดแย้ง
๓๐. พระศรีมโหสถ	ไทปรา-นีนอ จูงแจ้ง มาตุเรศ อย่างเบื่องบรรพ์เผลย
๓๑. นางเรวดี	(เจรจา) ว่าในลูกนพมาศ เจ้าจะจากออกพ่อแม่ไปเป็นข้าบาทบริจาริกา แห่งสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระบรมเดชานุภาพของพระองค์นั้น ใหญ่หลวงยิ่งนัก เปรียบได้กับฤทธิ์เดชของเพลิงและอสรพิษ เจ้าจะปฏิบัติตัวอย่างไร จึงจะอยู่ได้ด้วยความสุขสวัสดิ
๓๒. นางนพมาศ	การที่เจ้าจะไปอยู่ในพระราชนิเวศนั้นะ เจ้ายังจะประพฤติดนให้นาง ท้าว ขาวชะแม่ พระสนมกำนัลทั้งสิ้น รักใคร่ตัวได้อย่างนกเบญจ- วรณที่มนุษย์นำไปเลี้ยงไว้ได้หรือไม่ละลูก ขัดติยะเสวยฉัตรเกล้า พระราชอาชญาเลื่อง อย่าคิฉายาขุนเคือง เสริมสติปัญญารู้ มกุฎเมือง มิ่งนา เลิศผู้ คร้านต่อ ท่านแฮ หยั่งน้ำพระทัยตรง

ภาพ	เสียง
๓๓. นางนพมาศ	ปองเปรียบปิ่นราชมั่น สุริยฉาน เพ็ญฟุ้งสรรพสัตว์นาน เน้นซ้ำ บำเรอบาทเออาภาร โดยชื่อ ไว้เทอญ เพียรสุดส่ำห้เสมอหน้า รับใช้ไปเชื่อน ข้าแต่พ่อและแม่ อันตัวลูกนี้จะจากญาติพงศ์พันธุ์ไปอยู่ในพระนิเวศน์ เรือนหลวง ก็จะต้องประพฤติตนให้ต้องด้วยคำสุภาสิตท่านกล่าวไว้ ๕ อย่าง ดุจนกเบญจวรรณ คือ ประการแรกข้าน้อยจะพูดจาให้ อ่อนหวาน มิให้เกินเลยท่านผู้ใด ประการที่ ๒ จะประพฤติตนให้ เรียบร้อย ละมุนละม่อม ไม่เย่อหยิ่ง ประการที่ ๓ จะรักษาน้ำจิต มิให้มีความอิจฉาริษยาพยาบาทปองร้ายท่านผู้ใด ประการที่ ๔ ถ้าท่านผู้ใดมีน้ำใจเมตตากรุณาข้าน้อยนี้โดยฉันทสุจริต ข้าน้อยก็จะ ผูกพันรักใคร่มิให้กินแหนง ประการที่ ๕ ถ้าข้าน้อยเห็นท่านผู้ใด ทำความดีความชอบในราชกิจก็ดี ทำถูกต้องด้วยขนบธรรมเนียมคดียุ โลก คติธรรมภักดี ข้าน้อยก็จะถือเอาเป็นเยี่ยงอย่าง กระทำสิ่งที่ดี ตามท่านให้สมตามคำโบราณว่า ถ้าใครทำชอบให้ทำตามด้วยการ ประพฤติปฏิบัติ ๕ ประการนี้ ข้าน้อยก็เชื่อว่าข้าน้อยคงจะเป็นที่รัก แก่นางท้าวชาวพระสนมทั่วกันขอพ่อแม่อย่าได้วิตกเลย
๓๔. พระศรีมโหสถ และ นางเรวดีให้โอวาทแก่นาง นพมาศ และอวยชัยให้พร นางนพมาศหมอบกราบ	เสียงอ่านโคลง (ญาดา) อย่าอโรอย่าอวดอ้าง โอโณม สงวนจิตรจรรยาโลม รูปล้วน ประมาทราชการโทรม เสียศักดิ์ นะแม่ งานราชงานาตมถ้วน ท้วนนั้นหมั่นสนอง
๓๕. จีบภาพนางนพมาศ กราบพ่อแม่แล้วเลือนหายไป	สององค์อัคเรศท้าว ชะแม่ศรี สนมนา อย่าคิดริษยามิ จิตแค้น คำรพนบวาทิ ถวิลฝาก ตัวเทอญ พื้นผูกไมตรีแน่น แนบน้าใจคน

จบรายการ

เพลง "ความเป็นไทย"

คณะกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย

ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

เสนอ รายการ “อยู่อย่างไทย”

เรื่อง “เทอดพระบารมี”

บันทึกเทปโทรทัศน์ วันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๒๖ เวลา ๑๗.๐๐ น.

ออกอากาศวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๒๖ เวลา ๑๗.๓๐-๑๘.๐๐ น.

ทางสถานีโทรทัศน์ ไทย ที วี สี ช่อง ๕ อ.ส.ม.ท.

ผู้จัดรายการ

ผู้เขียนบทและวิทยากร

พิธีกร

ผู้ร่วมรายการ

พ.ต.หญิง คุณหญิง ฝะอบ ไปชะกะฤษณะ

พ.ต.หญิง คุณหญิง ฝะอบ ไปชะกะฤษณะ

จิตรลดา หัซซะวณิช

นักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๑. ศรีวิภา เทพสาร

๒. ศันสนีย์ เลิศสัตยานุศักดิ์

๓. จุมพล ศรีธนะอิทธิพล

สมศักดิ์ ขุนเณร

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทาน

นิมิต สุทธิชุติพงษ์

สุรางค์ ดุริยพันธุ์

ผู้แสดงบท ผู้ฉายภาพยนตร์

ภาพยนตร์ประกอบรายการ

ผู้ประสานงาน

ผู้ควบคุมรายการ

พิธีกร เนื่องด้วยเดือนธันวาคมนี้เป็นเดือนที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เสด็จพระราชสมภพและเป็นวันชาติ คณะอนุกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จึงจัดรายการ “อยู่อย่างไทย” เพื่อ “เทอดพระบารมี” ของพระองค์ท่าน ในการที่ได้ทรงแผ่พระบารมี ปกป้องอาณาประชาราษฎร์ ประเทศชาติให้ร่มเย็นเป็นสุข ไม่ว่าในยามสงบและยาม คับขัน ในวโรกาสนี้ ข้าพระพุทธเจ้าคณะอนุกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาสถวายพระพรชัยมงคล ด้วยเดชพระกุศลผลแห่ง พระราชกรณียกิจทั้งมวลที่ทรงบำเพ็ญเพื่อประเทศชาติ ได้ดลบันดาลให้พระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมราชวงศ์ ทรงประสพอภิไศพรวิบูลย์ผล สมดัง พระราชสมโนธปรารถนา พระเกียรติปรากฏจรรยาย ทรงพระสำราญทั้งพระ วรกายและพระราชหฤทัยตลอดกาลนาน และขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต เชิญเรื่องเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจบางส่วนมาเผยแพร่แก่พสกนิกรได้ชื่นชมพระบารมี ด้วยการจัดรายการ “เทอดพระบารมี” ดังต่อไปนี้

ฉาก ห้องอาหารในมหา-
วิทยาลัย มองเห็นทิวทัศน์
ข้างนอก มีสนามต้นไม้ นัก
ศึกษาชาย ๑ คน นั่งเขียน
หนังสืออยู่ที่โต๊ะ มีคนนั่ง
โต๊ะอื่น ๆ พอสมควร นัก
ศึกษาหญิง ๒ คน เดินตรง
มาที่โต๊ะนักศึกษาชายนั่งอยู่
ครีวีกา

คันสนีย์

ครีวีกา

คันสนีย์

ครีวีกา

นี่ขอ เมื่อที่อาจารย์อธิบายคำ “พระราชนิเวศน์” ว่า มีความหมายว่า
“ที่ประทับซึ่งยังไม่ได้ยกขึ้นเป็นพระราชวัง” ทำให้ฉันนึกถึงพระ
ตำหนักภูพิงค์ราชนิเวศน์ที่เชียงใหม่

แล้วพระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ที่สกลนคร และพระตำหนัก
ทักษิณราชนิเวศน์ใช้ไหมละ ฉันต่อให้เลย

ใช่ซิจะ แม่ช่างรู้

แล้วแม่ช่างคิด คิดอะไรต่อไปละจะ

ก็คิดถึงเวลาที่ในหลวงและสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จ
เสด็จแปรพระราชฐานไปประทับที่พระราชนิเวศน์ต่าง ๆ ที่ไร

ภาพ	เสียง
	เราอยู่ใกล้พระองค์ท่าน รู้สึกอย่างไรบอกไม่ถูก อยากให้ประทับอยู่ในพระนครนาน ๆ
จุมพล	แน่นะใจแคบแล้ว ก็พระองค์เสด็จแปรพระราชฐานคราวไร ก็ใช้จะเพื่อสำราญพระราชอิริยาบถเมื่อไรละ เสด็จไปที่ไรก็เสด็จออกเยี่ยมเยียนดูแลทุกข์สุขราษฎรในภาคนั้น พี่น้องในภาคต่าง ๆ ยังมีความเดือดร้อนมากกว่าคนกรุงนะจ๊ะ ใจกว้างหน่อยสิ
ศรีวิภา	จริงซิเนะเมื่อเสด็จออกไปได้ทรงใกล้ชิดกับราษฎรถึงได้ทรงทราบว่าที่เขาทุขย์ เขาสุขเกิดจากอะไร แล้วก็ทรงนำมาหาวิธีช่วยเหลือได้ตรงจุดเลย
คันสนีย์	จริงด้วย อย่างที่เห็นในโทรทัศน์ไงละ ที่เห็นชัด ๆ ก็ทรงแก้ไขเรื่องน้ำที่ไหนกันดารน้ำก็ทรงแก้ไขให้มีน้ำใช้ ที่ไหนน้ำท่วมเสมอก็หาวิธีระบายออกนํ้าปลาบปลื้มแทนพี่น้องภาคต่าง ๆ แท้
ศรีวิภา	ยังมีอีกนะจ๊ะ ขณะตามเสด็จ สมเด็จพระบรมราชินีนาถและสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ ก็ทรงแบ่งเบาพระราชภารกิจช่วยเหลือราษฎรโดยมิได้ทรงเห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยเลยนะ โดยเฉพาะในเรื่องการทํามาหากิน เลี้ยงปากเลี้ยงท้องแล้วก็ยังทรงช่วยเหลือเรื่องโรคภัยไข้เจ็บ
คันสนีย์	แหมพูดราวกับว่าได้ตามเสด็จเที่ยวเนะจ๊ะ
ศรีวิภา	อ้าวก็ฉันติดตามดูข่าวพระราชกรณียกิจในโทรทัศน์อยู่แทบทุกวันนี้จ๊ะ
จุมพล	ผมขออย่างว่า ไม่ค่อยได้อยู่บ้านเวลามีข่าวเลย ฟังคุณพูดกันแล้วชักอยากได้เห็นภาพพระองค์ท่านบ้าง เคยแต่ติดตามทางหนังสือพิมพ์ยังสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณยิ่งแล้ว
ศรีวิภา	อยากดูไหมละ อาจารย์กำลังชวนฉันไปดูภาพยนตร์ข่าวพระราชกรณียกิจในระหว่างเสด็จประทับ ณ พระราชนิเวศน์ ภาคต่าง ๆ รู้ไหมอาจารย์จะเอาไปทำอะไร
คันสนีย์	ก็จะรู้ได้อย่างไรละ
ศรีวิภา	อาจารย์จะเลือกบางตอนไปออกรายการ “อยู่อย่างไทย” แล้วจะได้ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต
จุมพล	อาจารย์ชวนคุณคนเดียววี คนโปรด

ภาพ	เสียง
ศรีวิภา จุมพล คันสนีย์ ศรีวิภา	ไม่ใช่หรอก ท่านผอญูเจอนั้น แล้วรู้ว่าฉันนั้นไม่เคยขาดติดตาม ข้าวเลย เวลาเสด็จที่ไหนถ้าไม่ติดเรียนเป็นไปเฝ้าตามทางเสด็จ ผ่านทุกที่จนตำรวจจะจำหน้าได้แล้ว ผมไปด้วยคนซิ อยากดูบ้าง ฉันด้วย ฉันด้วย ก็ไปหาอาจารย์พร้อมกันเลย ถึงเวลาแล้วรีบไปเถอะเดี๋ยวอาจารย์ จะคอย
ฉาก 2 ห้องทดลองฉายภาพยนตร์ มีจอและมีโต๊ะและโปิ๊ะไฟ สำหรับผู้สำรวจภาพยนตร์ ข้าง ๆ มีเครื่องฉายและฟิล์ม ตั้งพอสมควร ผู้ฉายกำลัง เตรียมเครื่อง ทั้งสี่คนเดิน เข้ามา ผะอบ สมศักดิ์ ผะอบ พูดกับนักศึกษาระหว่าง สมศักดิ์(ทำท่า)เตรียมฉาย ผู้ฉายปิดไฟ ระหว่างฉาย ภาพยนตร์ภาคใต้ไม่เห็น ผู้สนทนา พรุ มูโนะ และบาเจาะ นราธิวาส ศรีวิภา ผะอบ	สมศักดิ์ พร้อมรียังจะ พร้อมแล้วครับ อาจารย์จะให้เริ่มภาคไหนก่อนครับ ภาคใต้ก่อนจะ แล้วค่อยไปเหนือแล้วอีสาน อาจารย์อยากจะทำให้เห็นว่าในการเสด็จแปรพระราชฐานไปยัง ภาคต่าง ๆ นั้น ด้วยพระบารมีของพระองค์ท่านทำให้เกิดความ เจริญแก่บ้านเมืองอย่างไรบ้าง โดยเฉพาะการแก้ปัญหาเรื่องน้ำ ว่าได้ทรงแก้ไขปัญหแต่ละภาคต่างกันอย่างไร ๆ เพราะเหตุไร อ้าวเสร็จแล้วรีคะ เริ่มได้เลย เมื่อเสด็จพระราชดำเนินไปประทับ ที่พระตำหนักทักษิณราชนิเวศน์ ได้เสด็จเยี่ยมราษฎรก็ทรงทราบ ว่าส่วนมากได้รับความเดือดร้อนเรื่องน้ำท่วม เพราะพื้นที่ภาคใต้ ส่วนใหญ่เป็นที่ลุ่มน้ำขังตลอดปี ที่เห็นภาพทางอากาศนี้เรียกกันว่า พรุ พรุ นี่ดูตามภาพยนตร์ยังกะท้องน่านะคะ ก็มีพวกพืชที่ไม่มีประโยชน์ขึ้นอยู่ที่นี่จะ บางแห่งพื้นดินนั้นมีโพรง น้ำอยู่ข้างใต้ ดินอ่อนมาก ดูนี่ซิเห็นไหม ดินนี่อ่อนมาก บางแห่ง

ภาพ	เสียง
จุมพล	ก็มีไม่ใหญ่ขึ้นก็มี แต่ใช้ประโยชน์อะไรไม่ได้ ดินก็เปรี้ยว
ผะอบ	พระองค์ทรงหาทางใช้ปุ๋ยให้เป็นประโยชน์ใช้ไหมครับ เก่งมาก รู้ไหมจะ ทรงแก้ปัญหาตามเหตุ เดียวนี้มีราษฎรใช้ที่ดิน นี้ทำมาหากินได้แล้ว
จุมพล	ทรงแก้ปัญหาอย่างไรครับ
ผะอบ	ทรงประสานงานกับทางราชการ ทรงแนะนำให้ทางจังหวัดและ กรมชลประทานขุดคลองระบายน้ำลงทะเล นี่ไงจะ แล้วเห็นไหม ว่ามีทำนบด้วย นี่พุดาจะะ นราธิวาส ไงจะ
ศรีวิภา	ทำไมต้องมีทำนบล่ะคะ
ผะอบ	ก็เวลาระบายน้ำลงทะเล น้ำในทะเลต่ำกว่า ถ้าเวลาน้ำทะเลขึ้น ก็อาจจะย้อนกลับได้ ก็ต้องทำทำนบกั้นน้ำทะเล
จุมพล	แล้วดินที่เปรี้ยวล่ะครับ พอแห้งแล้วก็คงยังปลูกอะไรไม่ได้
ผะอบ	ก็ต้องหาวิธีแก้โดยใช้วัตถุเคมีจะ นี่เห็นไหมกลายเป็นพื้นที่ที่ปลูก พืชที่เป็นประโยชน์ได้แล้ว ต่อไปอาจารย์อยากจะให้เห็นว่า การ เสด็จแปรพระราชฐาน นอกจากจะทรงช่วยเหลือราษฎรด้านวัตถุ แล้ว ยังมีผลทางศิลปวัฒนธรรมด้วย อาจารย์จะให้ดูภาพการแข่งขัน เรือกอลและจะ สมศักดิ์จะ ขอดอนแข่งเรือกอลและที่นราธิวาสจะ อีกครูครับ
สมศักดิ์	เป็นไงรู้จักเรือกอลและไหม
ผะอบ	ไม่รู้จักเลยคะ
ศรีวิภา	เรือกอลและเป็นเรือหาปลาของพี่น้องชาวมุสลิมภาคใต้ ตกแต่ง ลวดลายสวยงามอย่างที่เห็นนี้แหละแบบมลายูบ้าง ไทยบ้าง แต่ เดี๋ยวนี้กำลังจะหมดไปแล้ว
ภาพยนตร์แข่งเรือกอลและ	สวยดีนี่คะ ทำไมจะหมดไปล่ะคะ
คันสนีย์	ก็เพราะเดี๋ยวนี้มีเรือหาปลาสมัยใหม่ที่เรียกกันว่าเรือตังเก ใช้ เครื่องจักร รวดเร็วแล้วก็สะดวกดี ชาวเรือก็หันมานิยมใช้เรือตังเก น่ากลัวว่าถ้าไม่อนุรักษ์ไว้เรือกอลและอาจจะน้อยลง ๆ แล้วกลายเป็น วัตถุโบราณ
จุมพล	โอ้โฮ ดูซิครับ จ้ากันใหญ่เลย ดูท่าเรือจะหนักนะครับ
ผะอบ	ก็เพราะเหตุนี้เขาจึงไม่ค่อยใช้กัน ถ้าใครมีทุนมากก็เปลี่ยนไป

ภาพ	เสียง
ศรีวิภา ผะอบ	ใช้ตั้งเกโงละ ตอนนี้ถวายเป็นคัมภีร์ที่นั้งกระมังคะ ใช้จ๊ะ นั้นเขาฉายตอนทุกพระองค์ทอดพระเนตร แล้วพอพระราช หฤทัย
คันสนีย์ ผะอบ คันสนีย์	คนมาดูกันมากมาย เอ๊ะเสด็จไปไหนคะ เสด็จลงไปที่แพ ทรงทักทายผู้ที่มาแข่งเรือนะจ๊ะ อาจารย์ว่าเรือกอลและกำลังจะหมดไป การแข่งครั้งนี้คงจะจัดพิเศษ ใช้ใหม่คะ
ผะอบ	ก็ด้วยพระบารมีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระ พระบรมราชินีนาถนี่แหละ ประเพณีดั้งเดิมจึงได้รับการฟื้นฟูขึ้นอีก รู้ไหมเรือกอลและนี้มาจากจังหวัดหลายจังหวัดในภาคใต้ รัฐกลันตัน ในมลายูยังส่งมาแข่งด้วยเลย
ศรีวิภา ผะอบ	เป็นการสมานสามัคคีนะคะ ไม่เฉพาะในประเทศนะคะยังได้ ขยายไปถึงมาเลเซียด้วย สมศักดิ์ขอต่อเรื่องเสือกะจุดเลยจ๊ะ
ภาพยนตร์งานศิลปหัตถ- กรรม ศรีวิภา ผะอบ	โครงการศิลปาชีพในสมเด็จพระ ใช้ใหม่คะ ใช้จ๊ะ กะจุดมีมากในภาคใต้ พี่ชพวกนี้คล้ายกในภาคกลาง สมเด็จพระ ทรงพระราชทานให้นำวัสดุท้องถิ่นมาทำให้เป็นประโยชน์ หารายได้เพิ่มเติม
คันสนีย์ จุมพล ผะอบ	ดูทอกก็ไม่ยากนะคะ ลวดลายสวยดี เอ๊ะ นั้นเรือกอลและลำเล็ก ๆ ทำเป็นของเล่นนี่ครับ ใช้จ๊ะ ถ้าไม่อนุรักษ์ตัวจริง อีกหน่อยก็คงเหลือแต่เพียงเป็นของเล่น อย่างนี้หรือ
คันสนีย์	นั้ย่านลิเพา เขากำลังถักกระเป๋านี้คะ แหมลวดลายสวย การถัก คงยากนะคะ ละเอียดเหลือเกิน เดียวนี้นิยมกันมาก ยิ่งละเอียด คงยิ่งแพงนะคะ
ผะอบ	ทางใต้มีฝีมือมาก เขากันนะว่าย่านลิเพานี้เป็นวัสดุที่เหนียว ที่สุดในโลก ในกระบวนพืชประเภทเดียวกัน ในพริกก็มีย่านลิเพา

ภาพ	เสียง
ภาพยนตร์ ฝ่ายแม่มอน ลำปาง	คงชอบที่ขึ้น เข้าสมศักดิ์ต่อภาคเหนือได้แล้วละ เห็นไหมจะ น้ำตกลงมาจากที่สูง ภาคเหนือเป็นที่สูง ฝ่ายแม่มอน รับน้ำจากต้นลำธารทดน้ำจากที่สูงมาเก็บกักไว้
ศรีวิภา ผะอบ	ฝ่ายแม่มอนนี้อยู่ที่ไหนคะ ลำปางจะ พอฤดูร้อนน้ำก็จะซึมไปในดินไปรวมกันในห้วย ห้วย ก็มีน้ำเพิ่มขึ้นแล้วก็ไปลงบ่อของราษฎร ตามโครงการพระ ราชดำริ ทรงแนะนำให้สร้างฝายแบบนี้ เดี่ยวดูโครงการอื่นอีกจะ ขอภาพทุ่งจ้อยจะสมศักดิ์
ภาพยนตร์ทุ่งจ้อย อ.แม่แตง เชียงใหม่ คันสนีย์ ผะอบ	นี่คือทุ่งจ้อย ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ปลูกพืชเมืองหนาว อยู่ที่ อ.แม่แตง เชียงใหม่ ไอ้โฮ ดอกไม้สวยเหลือเกิน นั่นดอกอะไรคะ ดอกเก๊กฮวยโกล่งจะ ที่เราได้ยินชื่อบ่อย ๆ มาจากเมืองจีนอบ ให้แห้ง มาชงน้ำที่คนไทยชอบนัก
ศรีวิภา ผะอบ	ลานตาไปหมดนะคะ ดอกใหญ่สีต่าง ๆ สวยจริง ๆ มีดอกไม้เมืองหนาวมากมายหลายชนิด ทุลิปก็ มี เบญจมาศก็มี พิท้านีก็ มี โอ๊ยมากมาย
คันสนีย์ ผะอบ	ดิฉันได้ทราบว่าทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ชาวเขาปลูกแทน ฝิ่นใช้ไหมคะ ใช่จะ โครงการนี้ร่ำลือไปทั่วโลกเลยเพราะไม่ใช่เป็นผลดีแก่บ้าน เมืองเราเท่านั้นนะ เป็นประโยชน์แก่โลกอย่างใหญ่หลวงทีเดียว เพราะฝิ่นเป็นยาเสพติดที่เป็นพิษเป็นภัยแก่ไหนเรอก็รู้
ศรีวิภา	แหม ชาวเขากลับใจมาปลูกพืชเมืองหนาวแทนได้นี้เป็นเพราะ พระบารมีของในหลวงแท้ ๆ
คันสนีย์	ดิฉันได้ยินข่าวว่าชาวเขาถือว่าทั้งสองพระองค์เป็นพ่อหลวง แม่หลวง นะคะ
ผะอบ	นั่นนะสิเพราะเขารักเทอดทูนและจงรักภักดีต่อพระองค์มาก รับ สั่งอะไรก็เชื่อ
จุมพล ผะอบ	แล้วไม้ดอกเหล่านี้ก็คงทำรายได้ให้เขาดีนะครับ อาจารย์เคยขึ้นไปดูนะจ๊ะ เขาเก็บดอกลงมาขายข้างล่างบ้าง ส่ง

ภาพ	เสียง
ศรียา ผะอบ	ออกตามจังหวัดต่าง ๆ และที่ส่งต่างประเทศก็มี ชาวเขาเขาแยกเอง และเรียนกรรมวิธีที่จะจัดส่งไม้เพื่อส่งต่างประเทศ แล้วทางโครงการก็คงจะจัดหาตลาดให้ ชาวเขาปลูกแต่ไม้ดอกกริคะ ไม้ผลก็มี ที่เราได้รับประทานสตรอเบอร์รี่ ลิ้นจี่พันธุ์เมืองจีน ท้ออะไรเหล่านี้ ก็จากโครงการนี้เป็นส่วนมาก โครงการปลูกพืชทดแทนนั้นจะใช้เวลาสิบปีประชาชนชาติยังได้แนะนำประเทศอื่นที่ปลูกฝิ่นหันมาปลูกพืชทดแทนบ้าง เช่นในอาฟริกา เป็นต้น ต่างประเทศจึงได้สรรเสริญพระเกียรติคุณของในหลวงมากนัก
คันสนีย	การปลูกพืชทดแทนมีประโยชน์มหาศาลเลยนะคะ สดชื่น สวยงาม ส่งเป็นสินค้าออก ลดดุลย์การค้า และยังทำให้ชาวโลกพ้นจากภัยยาเสพติดอีกด้วย
ผะอบ	เปลี่ยนเรื่องเสียที ขอภาพเมื่อทรงต้อนรับพระเจ้าโบดวงเลยคะ
ภาพยนตร์การต้อนรับพระราชาริบัติโบดวงแห่งเบลเยียม	นี่นะ ขณะที่พระองค์เสด็จมาประทับที่ตำหนักกุยพิงค์ที่เชียงใหม่ ก็ทรงต้อนรับพระราชอาคันตุกะที่นี่เสมอ
ศรียา	เชียงใหม่มีภูมิประเทศสวยงาม แล้วพระตำหนักอยู่บนเขาคงสวยมาก อากาศดีด้วยนะคะ
ผะอบ	อาจารย์คิดว่าคงจะเป็นเพราะที่นี่มีอะไรน่าสนใจหลายอย่างนะ เช่น ประเพณีการต้อนรับของเมืองเหนือ ดูในภาพยนตร์ซิจะ
คันสนีย	แหม บายศรีนี้ใหญ่มากนะคะ งามเหลือเกิน เอ๊ะ ทำไมมีทั้งบายศรีเล็ก บายศรีเป็นชั้น ๆ ละคะ
ผะอบ	บายศรีเล็กนั้นเป็นบายศรีแบบเมืองเหนือจัดในขันใบใหญ่ ส่วนบายศรีชั้นนั้นเลียนแบบทางใต้ แต่รูปทรงของแต่ละชั้นยังเป็นรูปแบบเมืองเหนือ นับซิจะกี่ชั้น
จุมพล ผะอบ	เก้าชั้นครับ เก้าชั้นสำหรับรับพระมหากษัตริย์ ผู้เชิญบายศรีนี้เป็นพระราชวงศ์ของเจ้าเมืองเหนือ นะเห็นไหมมีการสู่พระขวัญ พระเจ้าโบดวงและพระมเหสีเอาถ้วยผูกข้อพระหัตถ์ ผู้สู่พระขวัญเป็นเจ้านายอาวุโส

ภาพ	เสียง
จุมพล	มีพ็อนด้วยนะครับ นี่ใช่ไหมครับที่เรียกว่าพ็อนเล็บ เห็นมีที่สวม นิ้วยาวเรียวแหลมเลย
คันสนีย์	พ็อนแบบเหนื่อนี่ดูเนิบ ๆ เหมาะกับอากาศเย็น ๆ ของเมืองเหนือ นะคะ
ศรวิภา	งดงามอย่างนี้นาน ๆ จะได้เห็นนะคะ และได้ให้ชาวต่างประเทศ ได้ชมประเพณีดั้งเดิม
ผะอบ	ก็เท่ากับได้ทรงรักษาขนบประเพณีทางอ้อมละ ทีนี้จะให้ดูภาค อีสาน ขอภาพไร้หม่อนและทำผ้าไหมของอีสานค่ะ คุณสมศักดิ์
ภาพยนตร์ไร้หม่อนและ การสาวไหม	สมเด็จฯ โดยเสด็จมาอีสานได้ทอดพระเนตรเห็นความสามารถ ของชาวบ้านในการทอผ้าไหม ประกอบกับที่นี้มีการทำไร้หม่อน และเลี้ยงไหมกันมาก จึงทรงแนะนำและส่งเสริมให้ราษฎรทอ ผ้าไหมให้มีรายได้พิเศษ แต่ก่อนชาวพื้นบ้านทั้งคนจนคนมี นุ่งห่ม ผ้าไหมเป็นประจำเพราะทนกว่าฝ้าย เห็นตัวไหมที่เกาะอยู่ไหมจะ อ้วดดูซิเขาเอาไปไหมไปสาวเป็นเส้นแล้ว
ศรวิภา	ดิฉันเคยดูพ็อนสาวไหมของชาวเหนือ ถ้าจะคิดทำมาจากการ สาวไหมนี่เอง
ผะอบ	ใช่ซิเดี่ยวนี่นาภูมิศิลป์ของเรากำลังนำอาชีพต่าง ๆ มาคิดทำให้ ดูสวยงาม เช่น พ็อนแพรวาของอีสานนี่ก็มี
จุมพล	การทอนี่เหมือนบ้านเรานะครับ
ผะอบ	เครื่องทอผ้าเหมือนกันแต่ที่อีสานนี้มีชื่อในเรื่องลวดลาย
คันสนีย์	เห็นแล้วค่ะ ตอนนี้งะอวดลวดลายสวย ๆ ทั้งนั้นเลย ที่เรียกกันว่า มัดหมี่ใช่ไหมศรวิภา
ศรวิภา	ใช่ซิเธอ เหมือนกับที่เราเห็นในข่าวโทรทัศน์ตอนสมเด็จฯ ทรง นำไปเผยแพร่ที่ญี่ปุ่น อเมริกา ใกล้เคียง
คันสนีย์	ที่สมเด็จฯ ทรงส่งเสริมอาชีพนี้ก็เท่ากับทรงส่งเสริมหัตถกรรม พื้นบ้าน และยังทรงหาตลาดให้ด้วย
จุมพล	แล้วในหลวงทรงพัฒนาแหล่งน้ำที่อีสานนี่วิธีไหนล่ะครับ แหล่ง อีสานเป็นดินแดนแห่งความแห้งแล้งอยู่
ผะอบ	เดี่ยวดูในภาพยนตร์ คุณสมศักดิ์ ขออ่าเก็บน้ำนาขาม
ภาพยนตร์อ่าเก็บน้ำ	เอ้ออ่านดูซิจะ เขาจัดปลูกสวนเป็นตัวหนังสือเลย

ภาพ	เสียง
นาขาม สกลนคร คันสนีย์ ผะอบ	อ่างเก็บน้ำนาขามค่ะ อยู่ที่ไหนคะ ทำไมถึงเรียกอ่างเก็บน้ำอยู่ที่สกลนคร ที่เรียกอ่างเก็บน้ำก็เพราะอ่างเก็บน้ำนาขามนี้ขยายจากอ่างเก็บน้ำเล็ก ๆ ที่ราษฎรเขาร่วมกันสร้างไว้กินไว้ใช้ตามกำลังที่เขาจะทำได้
จุมพล	ในหลวงทรงแก้ปัญหาอย่างไรครับถึงได้มีอ่างเก็บน้ำใหญ่โตอย่างนี้ครับ
ผะอบ	ในหลวงทรงแก้ปัญหาตามลักษณะภูมิประเทศ เธอก็เห็นแล้วจากภาคใต้ซึ่งเป็นที่ลุ่ม พระราชทานพระราชดำริให้ทำอย่างไร ภาคเหนือเป็นที่สูงควรทำอย่างไร มาอีสานนี้ก็พอทอดพระเนตรเห็นว่า มีอ่างเก็บน้ำเล็ก ๆ อยู่บ้างแต่ก็ไม่พอใช้ในฤดูแล้ง ก็พระราชทานพระราชดำริให้ขยายให้ใหญ่และสร้างอย่างถาวรอย่างที่เห็นนี่แหละ แล้วก็ปล่อยน้ำไปตามพื้นที่ของราษฎร ให้พอกินพอใช้นั่นทางน้ำไหลผ่านไร่มัก ไช้โฮ ผักก็งามนี่ละ ชาวบ้านรดน้ำผักใหญ่ ไหนว่าอีสานแห้งแล้ง
คันสนีย์ ผะอบ	ใครบอก เตี้ยนี้ไม่แห้งแล้ว ผักอร่อยมากนะ อาจารย์เคยไปสกลนครหน้าหนาวหนาวจับใจ แต่ผักกรอบอร่อยมาก เคยไปหน้าแล้งก็เห็นมะม่วงเต็มต้น ชาวบ้านเขาบอกว่าที่พืชบางอย่างมีน้อยเพราะหน้าหนาว น้ำท่วมมาก ถึงต้องใช้เรือก็เคย แต่ว่าไม่นานอย่างมหาสารคามโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัยต้องหยุดทุกปีตอนน้ำท่วม
กล้องกลับมาจับกลุ่มสนทนา	
จุมพล	พระบารมีของพระองค์คุ้มเกล้าพี่น้องทุกภาคเลยนะครับ
ผะอบ	โครงการพระราชดำรินี้จะ เห็นได้ว่าได้ทรงศึกษาภูมิประเทศและปัญหาด้วยพระองค์เอง ด้วยพระปรีชาสามารถหาทางแก้ไขปัญหาย่างลึกซึ้ง แต่ทรงประสานงานกับรัฐที่ปฏิบัติอยู่ตามปกติ
ศรีวิภา	มีนา ในโทรทัศน์เห็นเวลาเสด็จไปทอดพระเนตรแหล่งน้ำเห็นทรงมีแผนที่ แล้วเจ้าหน้าที่ของรัฐก็กราบบังคมทูลอยู่เสมอจะ
ผะอบ	ทรงเน้นเสมอจะว่าพระราชดำริเป็นเพียงข้อเสนอแนะ ถ้าผู้รับ

ภาพ	เสียง
คันสนีย์	ว่าไม่เหมาะก็หักท้วงได้ แล้วที่สำคัญก็คือระหว่างดำเนินงานก็ทรงติดตามอย่างใกล้ชิด ดิฉันทราบแล้ว พระองค์ทรงห่วงใยราษฎรถึงได้เสด็จแปรพระราชฐานไปยังภาคต่าง ๆ สลับกันทุกปีเลย ไม่ได้เพื่อสำราญพระราชอิริยาบถ
ผะอบ	แม้ชาวต่างประเทศที่มาเกี่ยวข้องยังแปลกใจ อย่างในคำถวายพระพรของประธานรัฐสภาเมื่อปีกลายนี้เองยังกล่าวว่า ที่ปรึกษาธนาคารโลกมาศึกษาเรื่องทรัพยากรธรณีหลังจากเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทแล้วอุทานว่า “ช่างเหลือเชื่ออะไรเช่นนี้ที่พระมหากษัตริย์ไทยจะรู้สภาพชีวิตราษฎรอย่างละเอียดถึงเพียงนี้
จุมพล	ที่นี้เธอเห็นจะหายข้องใจละนะว่าประทับอยู่ในพระนครน้อยเหลือเกินแล้วพวกเราไม่มีโอกาสได้ใกล้ชิดพระองค์
คันสนีย์ ศรีวิภา	จำ หายน้อยใจแล้ว พวกเรานั้นยังสบายกว่าพี่น้องภาคต่าง ๆ นี้ เวลาเรามีทุกข์พระองค์ก็ทรงช่วยนี่นา ก็คราวน้ำท่วมนี้ไงเป็นเวลาที่จะต้องแปรพระราชฐานไปอีสานยังไม่เสด็จไปเลย
คันสนีย์	นั่นซินะ สมเด็จพระบรมราชินีนาถเลยต้องเสด็จพระองค์เดียว ทรงทรงทางโน้นจะคอยและได้แบ่งพระราชภารกิจไปก่อนนะ
จุมพล	ทรงบำบัดความเดือดร้อนของราษฎรทั่วถึงกัน เธอไม่เห็นรีข้าวเสด็จช่วยราษฎรน้ำท่วมว่าทรงลำบากเพียงไหน อาจารย์ครับ อาจารย์มีภาพยนตร์ไหมครับ
ผะอบ	มีซิจะ เรื่องสำคัญพวกเราชาวพระนคร ชาวธนบุรี ปลาบปลื้มกันจะตายแล้ว สมศักดิ์ขอภาพยนตร์น้ำท่วมกรุงเทพฯ หน่อย
ภาพยนตร์เสด็จออกช่วย ราษฎรที่ประสบภัยจาก น้ำท่วมในจังหวัดพระนคร ศรีวิภา	เห็นไหมจะ เวลาเมื่อเหตุการณ์คับขันก็จะทรงอยู่ใกล้ชิดราษฎรแก้ไขสถานการณ์ได้ทันทั่วทั้งที่ เสด็จพระราชดำเนินลงทรงตรวจตราเองเลยนะคะ มิได้ทรงเหน็ดเหนื่อยเลย
คันสนีย์	พวกเรายังซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณยิ่ง ว่ายังทรงห่วงใยพวกเราแค่ไหน เพราะเป็นเวลาที่จำเป็นต้องแปรพระราชฐานแล้ว
ผะอบ	น้ำท่วมฉับพลันจากหลายทาง เจ้าหน้าที่รับสถานการณ์ไม่ไหว

ภาพ	เสียง
กล้องกลับไปจับที่พิธีกร	ด้วยพระปรีชาญาณของพระองค์ ทรงหาทางแก้ปัญหาและพระราชทานพระราชดำริแก่เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง พวกเราถึงได้พ้นภัยเจ้าประคุณขอให้ทรงพระเจริญยิ่ง ๆ เกิด พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงห่วงใยบรรดาพสกนิกรของพระองค์ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหน เชื้อชาติใด เมื่อมีความเดือดร้อนจะทรงอยู่เคียงข้างประชาชนเสมอ พระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น สุดท้ายที่ จะพรรณนา บรรดาประชาชนชาวไทยได้ฟังพระบารมีอยู่เย็นเป็นสุขกันถ้วนหน้าก็เพราะได้ฟังพระบารมีคุ้มเกล้า สุดท้ายจะกล่าวเป็นถ้อยคำสำแดงความรู้สึก อันอยู่ในส่วนลึกของหัวใจคนไทยทั้งมวล ขอเชิญชวนผู้จงรักภักดีทั้งหลายรวมพลังจิตอธิษฐานขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายได้ดลบันดาลให้พระองค์ทรงเกษมสำราญทุกทีพาราตริกาลเทอญ.

จบรายการ

เพลงความเป็นไทย

คณะกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย
ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

เสนอ รายการ “อยู่อย่างไทย” เรื่อง “มัลลียหลาภชนิด”

บันทึกเทปโทรทัศน์ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗ เวลา ๑๗.๐๐ น.
ออกอากาศวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗ เวลา ๑๗.๓๐-๑๘.๐๐ น.
ทางสถานีโทรทัศน์ ไทย ที วี สี ช่อง ๕ อ.ส.ม.ท.

ผู้จัดรายการและเขียนบท
พิธีกร

การสาธิตและการแสดงมัลลียชนิดต่าง ๆ ได้รับความอนุเคราะห์จาก

พันตรีหญิง คุณหญิง ฝะอบ ไปชะกฤษณะ

อุมมา สุคนธมานุ

อาจารย์ พิณทิพย์ บริบูรณ์สุข

ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีและ

อาชีวศึกษา วิทยาเขตโชติเวช

วิทยากร

ประวิช หัมพานนท์

ผู้ร่วมรายการ/สาธิตและการแสดง

นักศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ของวิทยาลัย

เทคโนโลยีและอาชีวศึกษาวิทยาเขตโชติเวช

ผู้ร่วมรายการ/ผู้เข้าชม

อำนวยการ จัดเงิน

นิมิต สุทธิชุติพงษ์

จิตรลดา หัซซะวณิซ

อัจนรา ลีระเดช

ผู้ฟ้อนมัลลีย

นักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร

ผู้ประสานงาน

จิตรลดา หัซซะวณิซ

นิมิต สุทธิชุติพงษ์

ผู้ควบคุมรายการ

สุรางค์ ดุริยพันธุ์

ภาพ	เสียง
อุมา	สวัสดีค่ะท่านผู้ชม วันนี้รายการอยู่อย่างไทยขอเสนอเรื่อง “มาลัยหลากหลายชนิด” มาลัยหมายความว่าดอกไม้ที่ร้อยเป็นพวงหรือที่เรียกกันติดปากว่า “พวงมาลัย” พวงมาลัยนี้นับได้ว่าเป็นสิ่งที่ผูกพันกับชีวิตของคนไทยอย่างสนิทแนบแน่น ในสมัยโบราณ มาลัยอยู่ในชีวิตประจำวันของคนไทย ไม่ว่าจะยากดีมีจนอย่างไร ถึงกับเด็กผู้หญิงจะต้องรู้จักเก็บดอกไม้ ใบไม้ในบ้านมาหัดร้อยมาลัยบูชาพระและต้องพยายามฝึกฝนให้ร้อยได้สวยงาม มาลัยนั้นมิได้มีแต่ในสังคมไทยเท่านั้น ในประเทศอื่น ๆ ก็มี เช่น อินเดีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และรัฐฮาวาย เป็นต้น จะเห็นได้จากการต้อนรับแขกของเขา จะมีการสวมพวงมาลัยให้ผู้มาเยือน แต่มาลัยของเขานั้นเป็นแต่เพียงการนำดอกไม้มาร้อยต่อ ๆ กันเป็นพวงเท่านั้น ไม่มีการประดิษฐ์อย่างสวยงามอย่างไทยเรา มาลัยของไทยนั้นมีการประดิษฐ์ให้สวยงาม มีความประณีต นับตั้งแต่ต้องรู้จักเรียงดอกไม้ให้เท่ากันเป็นระเบียบ จนถึงการประดิษฐ์ให้มีแบบมีลวดลายที่วิจิตรพิสดารยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในวังหลวง เจ้านายฝ่ายในจะทรงคิดแบบอย่างและลวดลายต่าง ๆ ฝึกกุลสตรีที่เข้ามาอยู่ในวัง และมีการประกวดประชันกันเพื่อเป็นการส่งเสริมศิลปประดิษฐ์ดอกไม้สด และได้ขยายวงออกมาจนกว้างเป็นแบบอย่างมาจนทุกวันนี้ ในปัจจุบันแม้สังคมขยายตัว และมีความรีบเร่งมากขึ้น มาลัยก็ยังคงอยู่ในชีวิตประจำวันของคนไทย แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้าง เช่น การร้อยมาลัยใช้เองมีน้อยลง แต่มีการซื้อขายกันในท้องตลาดจนยึดเป็นอาชีพ จนกลายเป็นปัญหาระดับชาติเรื่องเด็กขายพวงมาลัยในขณะนี้ มาลัยในท้องตลาดอาจจะด้อยในเรื่องความประณีต แต่ก็มีหลายระดับตามความต้องการของผู้ซื้อ และก็ยังคงมีมาลัยทั้งดงามชนิดต่าง ๆ อีกมากหลายที่ท่านผู้ชมคงได้เห็นบ้างในบางโอกาส ศิลปประดิษฐ์ดอกไม้สดในการร้อยมาลัยนี้นับเป็นเอกลักษณ์ของไทยอย่างหนึ่ง ซึ่งควรอนุรักษ์ไว้และสืบทอด รายการอยู่อย่างไทยจึงจะขอแนะนำท่านผู้ชมผู้สนใจไปชมมุมหนึ่งของงานมหกรรมดอกไม้ ซึ่งมีการแสดงมาลัยหลากหลายชนิด ประดิษฐ์อย่างสวยงามจนถึงมาลัยธรรมดาและจะได้ชมการสาธิตประดิษฐ์มาลัย ตลอดจนโอกาสไหนควรใช้มาลัย

ภาพ	เสียง
ฉาก สมมุติเป็นมุมหนึ่งของงาน มหกรรมดอกไม้เป็นที่ แสดงมัลลียหลากหลายชนิด ตก แต่งแบบจัดนิทรรศการ และสาธิตให้ชม มีผู้แสดง เดินเข้ามาชมเป็นระยะๆ นักศึกษาประจำตามที จิตรลดา เดินไปที่แผงซึ่งตั้ง อยู่ด้านหน้า มีรูปมัลลียติดอยู่ อัจฉรา นิมิต อำนวย ทั้งสี่เดินผ่านแผงรูปมัลลีย เข้าไปข้างในถึงที่แสดงมัลลีย ธรรมดา มีมัลลียถวายพระ มัลลียชีกอย่างที่ร้อยขายกัน ตามตลาด และมัลลียสอง ขายอย่างที่ขายตามทางรถ ผ่านเพื่อให้ซื้อไปแขวนรถ กล้องจับภาพ ตามบทสนทนา อำนวย	แบบใด ขอเชิญท่านได้เข้าไปชมงานมหกรรมดอกไม้ได้แล้วค่ะ แหม ดูนีชีจะ มัลลียสวย ๆ ทั้งนั้นเลย เข้าไปชมข้างในคงได้เห็นของ จริง ดีซี ฉันยิ่งชอบดอกไม้อยู่ด้วย เจริญตา เจริญใจดี ผมไปด้วยคน เอ้าคุณจะเข้าไปกับเราไหม หรือจะไปทีอื่น มาด้วยกัน ก็ไปด้วยกันซิ เรื่องอะไรมาแยก นี่มัลลียที่เราเห็นทั่ว ๆ ไปนี่นะ (หันไปถามนักศึกษา) มัลลียนี้เขา ขายทั่ว ๆ ไปใช่ไหมครับ ที่นี้มีขายหรือเปล่าครับ ที่นี่เป็นแต่แสดงให้ดูเท่านั้นค่ะ ว่ามัลลียที่ร้อยขายกัน ร้อยอย่างไม่ พิถีพิถัน เพราะต้องการความรวดเร็วจะได้ขายได้มาก ๆ แล้วก็ราคา ถูก ดูนีชีคะ แต่ละดอกไม้เป็นระเบียบ อุบะก็ร้อยง่าย ๆ เพียงสาย เดียวก็มี บางทีก็สองสาย แต่เนื่ก็เรียบสวยดีนี่คะ ใช่ค่ะ ก็มีหลายราคาอีกละค่ะ คนไหนที่ต้องการสวยงามมาก
อัจฉรา หยิบมัลลียชีกขึ้นดู นักศึกษา	

ภาพ	เสียง
อัจฉรา	หน้อย ก็ต้องแพงหน้อย มาลัยซีกนี้ต้องประณีตกว่า แต่ที่จริงมาลัยซีกนี้เขาทำไม่ถูกต้องตามแบบแผนหรอกนะคะ แต่ผู้ขายดัดแปลงให้แปลกออกไป ใช้ดอกไม้ไม่มากแล้วดูสวยงามขึ้นเท่านั้น เอ๊ะ การร้อยมาลัยต้องมีแบบแผนด้วยรีคะ แล้วที่ถูกต้องตามแบบนั้นอย่างไรล่ะคะ
นักศึกษา	มาลัยซีกนี้ความประสงค์ที่ร้อยซีกเดียวกันก็เพื่อรัดสิ่งหนึ่งสิ่งใด เช่น รัดจุกรัดมวยผม เมื่อสมัยยังไว้ผมจุกไว้ผมผมกันอยู่ เดียวนี้ก็ใช้รัดตรงรอยต่อระหว่างพวงมาลัยกับอุบะให้มองดูงดงามเรียบร้อย การที่ร้อยซีกแล้วมาต่ออุบะนี้ เพิ่งจะมาร้อยขายกันเมื่อไม่นานนี้เองคะ ลองชมทางโน้นซิคะ จะได้เห็นอย่างมาลัยซีกที่ใช้รัดอุบะที่ดิฉันบอก
จิตรลดา	น่าสนใจมากนะคะ ได้ความรู้ดีต้องชมให้ตลอดแน่ คงมีหลายแบบนะคะ แล้วนี่อุบะสองชาย นี่ใช้ทำอะไรคะ
นักศึกษา	มาลัยสองชายนี้นำไว้เพื่อใช้คล้องสิ่งหนึ่งสิ่งใด จึงมีริบบิ้นอยู่กลาง แต่เดี๋ยวนี้ใช้กันทั่วไป บูชาพระกิติ ส่วนมากก็ใช้แขวนหน้ารถ เช่น รถโดยสาร รถประจำทาง รถเดินทางตามต่างจังหวัด บูชาพระผู้คุ้มครองเขา
อำนวยการ นักศึกษา	ผมเห็นชาวเรือเขาคล้องหัวเรือ คงบูชาแม่ย่านางนะครับ คะ ไทยเราเวลาบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เคารพก็มักใช้มาลัย คิดว่าคงจะเป็นเพราะหอมด้วย เวลาคล้องแล้วยังมีการเคลื่อนไหวแกว่งไปแกว่งมา ยิ่งทำให้สวยงามแปลกออกไป ถ้าคุณเดินต่อไปจะได้ชมมาลัยชนิดต่าง ๆ ที่ใช้ฝีมือมากกว่านี้ และจะได้ทราบว่าแต่ละชนิดทำอย่างไร ใช้เมื่อไร
อำนวยการ	ขอบคุณครับ ผมจะชมให้ตลอดเลยครับ งานนี้มีกี่วันครับ จะได้ไปเล่าให้เพื่อน ๆ ฟัง
นักศึกษา	มี ๓ วันคะ ทั้งหมดเดินไปช่วงที่สอง ซึ่งแสดงให้รู้จักมาลัยชนิดต่าง ๆ เป็นตัวอย่าง ๘ ชนิด วางเรียงเป็นตัวอย่าง และมี

ภาพ	เสียง
การสาธิต นิมิต นักศึกษา	นี่เป็นมัลลยตัวอย่างรีดรีบ ยังไม่เป็นพวง ใช้คะ เป็นการแสดงตัวอย่างมัลลยของเราว่ามีวิธีประดิษฐ์ต่าง ๆ กัน ๘ ชนิด ที่คุณเห็นนี่แหละคะ เมื่อก่อนนี้ตามบ้านร้อยมัลลยกันเอง เก็บดอกไม้ในบ้านหรือใบไม้ในบ้านมาร้อยบูชาพระ ไม่มีการซื้อ ขายอย่างเดี๋ยวนี้คะ
จิตรลดา นักศึกษา	เมื่อหัดร้อยกันทุกบ้านจึงประดิษฐ์ได้แปลก ๆ ใช้ไหมคะ คะ -เลยเป็นศิลปะที่ลูกผู้หญิงต้องหัดไว้ ถือว่าได้นุญด้วย จึงมักจะ แข่งขันในเรื่องความสวยงามด้วย
อัจฉรา นักศึกษา	นี่คงจะเรียกมัลลยกลมใช้ไหมคะ เพราะร้อยเป็นรูปกลม แล้วเรียบ งดงามมาก ถ้าไม่ชำนาญคงจะไม่เรียบอย่างนี้นะคะ คะ ต้องฝึกกันนานและทำบ่อยๆ ความยากง่ายขึ้นอยู่กับดอกไม้ที่นำ มาร้อยด้วยคะ
อำนวย นับตัวอย่างที่แสดงไว้ นักศึกษา	การร้อยมัลลยนี้มี ๘ ชนิดเขี้ยวรีดรีบ แต่ละชนิดก็จะต้องกะดอกไม้ ไม่ให้มีขนาดตามต้องการให้ตีสีครับ
นักศึกษา แผนตัวอย่างการเรียงดอกไม้	ใช้คะ ต้องใช้ความประณีตมาก นี่มัลลยแบน คุณจะเห็นว่าดอกไม้ แต่ละดอกที่ร้อยเรียงกันมีขนาดต่างกันอย่างไรมิฉะนั้นก็ไม่เรียบดูที่ แผนนี้ซิคะ (ชี้และอธิบาย)
อัจฉรา นักศึกษา อำนวย	นี่เรียกว่ามัลลยอะไรคะ มัลลยสามเหลี่ยมคะ นี่มัลลยรี นี่คงจะเป็นมัลลยซีก อย่างที่เห็นที่ร้านโน้น แล้วนี่มัลลยลูกโซ่ใช้ไหม ครับ เพราะเป็นลูกโซ่
นักศึกษา	ใช้คะ นี่คุณเรียกชื่อถูก เพราะมีรูปร่างเหมือนลูกโซ่ วิธีร้อยมัลลยที่ ใช้หัดกันมากก็มี ๘ ชนิด นี่แหละคะ คุณจะลองร้อยบ้างไหมคะ ดูที่ น้อง ๆ เขาสาธิตให้ดูซิคะแล้วลองดูบ้าง
จิตรลดา ลองดูสัก ๒-๓ คน แล้วร้อย ได้ไม่เรียบ แล้วพากันหัว เราะ	ประลองฝีมือกันใหม่ละ จะได้ว่าใครเก่งบ้าง

ภาพ	เสียง
จิตรลดา	พวกเราขอขอบคุณมาก ๆ ค่ะ ไม่ไหวแล้วยอมแพ้ค่ะ ไม่ใช่ของง่ายเลยจะขอชมต่อไปช่วงโน้น
ช่วงที่ ๓ มีมาลัยที่ร้อยเป็นพวงเรียบร้อยแล้วแสดงให้เห็น เป็นมาลัยที่มีลวดลายนักศึกษา	แหงงามจริง ๆ แต่ละพวงมาลัยมีลวดลายงดงามต่าง ๆ กัน ขอความรู้หน่อยนะค่ะว่า มาลัยนี้ใช้ดอกไม้อะไรบ้างคะ ที่จะนำมาร้อยได้งดงามอย่างนี้ต้องเลือกไหมคะ ต้องเลือกค่ะ ยิ่งจะคิดร้อยเป็นลวดลายต่าง ๆ ต้องเลือกให้สีและขนาดกลมกลืนอย่างพวงนี้นะคะ จะเห็นได้ว่ามีดอกพุท นอกนั้นยังต้องใช้ใบประกอบเพื่อให้มีสีสันสวยงาม
อัฉรรา	ส่วนมากใช้มะลิ พุด กุหลาบ เป็นพื้นใช้ไหมคะ ดูตามตัวอย่างที่แสดง
นักศึกษา	แล้วแต่หน้าไหนมีดอกอะไรมากก็ใช้ดอกไม้ชนิดนั้นค่ะ ปกติก็ใช้ดอกพุทหรือมะลิเป็นพื้น เมื่อก่อนใช้พุทชชาติด้วย ร้อยได้สวยเป็นดอกไม้หอม เดี่ยวนี้หายาก ดอกไม้ชนิดไหนราคาสูง เราก็หลีกเลี่ยงไม่ใช้ค่ะ
นิมิต	กุหลาบใช้กลีบ นื่อง ๆ ที่ช่วงโน้น ทำให้ดูพับทบ ๆ กัน ดูไม่ยากนะครับ
นักศึกษา	ใหม่ ๆ ก็ยากเหมือนกันค่ะ แต่ใบไม้ง่าย ตัดให้ได้ขนาดและทบให้พอดีเท่านั้นก็จะงดงามค่ะ
จิตรลดา	ดอกไม้ที่ใช้ทำลวดลายใช้ดอกอะไรบ้างคะ ที่เห็นนี้ก็มีดอกตูมใส่ผกากรอง
นักศึกษา	มีหลายอย่างค่ะ เช่น ดอกมากาเร็ดตูม ๆ ดอกกระดุมทอง ดอกบานไม่รู้รุ่ยดอกเล็ก ๆ แล้วแต่จะคิดลายอะไรก็พยายามหาใบไม้หรือดอกไม้สีให้ตัดกัน อยู่ที่ผู้คิดประดิษฐ์ค่ะ ใบไม้ก็มีใบลิ้นกระบือ เพราะมีสีแดงข้างเขียวข้าง สวยดีกว่าใบอื่น ๆ ส่วนใบแก้ว ใบมะยมก็ใช้ได้ค่ะ
จิตรลดา	ที่รัดอุบะนี้ก็มีมาลัยซีก แปลก แบนเนียน สวยงามดีจริงค่ะ ใช้ดอกอะไรคะ
นักศึกษา อำนวยการ	ดอกรักค่ะ แต่ใช้ตรงนี้ร้อยค่ะ (ทำให้ดู) เอ พวงนี้ไม่ได้ใช้มาลัยซีกรัดนี้ครับ แต่เป็นดอกบานไม่รู้รุ่ยต่อพวงมาลัยกับอุบะ

ภาพ	เสียง
นักศึกษา	ใช้คะ ถ้ามาลัยดุ่มเล็ก ๆ เช่นนี้ ไม่ใช่มาลัยเกี่ยว ใช้ดอกบานไม่รู้โรยแทน เป็นการประหยัดเวลาและดอกไม้คะ
อำนวยการ	อุบะนี้ไม่เหมือนกันเลยนะครับ
นักศึกษา	คะ อุบะมีหลายชนิด อุบะที่แสดงให้เห็นะคะมี ๓ แบบ แบบนี้เรียกว่า อุบะฟูคะ
อาจารย์	อุบะฟูเป็นชั้นๆ เหมือนฟูจริงๆ ด้วย ถ้าต้องการให้เล็กใหญ่คงขึ้นกับจำนวนสายของดอกไม้คะ
นักศึกษา	คะ ถ้าเป็นพวงเล็กอย่างดอกไม้ที่เขายกกัน มีสายเดียวเราเรียกว่าตุงตุงคะ หรือถ้ามีหลายสาย ขนาดเท่ากันมารวมกันเรียกว่าอุบะแขกคะหรือพวงเต่าร้าง สามชนิดนี้ใช้กันมากคะ
นิสิต	ดอกดุ่มของอุบะ ใช้ดอกจำปาหรือดอกไม้ประดิษฐ์อย่างนี้เสมอครับ
นักศึกษา	แต่ก่อนนี้หาดอกไม้ได้ง่ายคะ มีปลูกตามบ้านก็ใช้จำปา จำปี เพราะมีกลิ่นหอม ต่อมาบางทีหาไม่ได้ก็เลยประดิษฐ์ดอกขำมาใช้ก็สวยดีและเป็นที่นิยม พวกที่ร้อยมาลัยขายเขาใช้ดอกธรรมชาติ หรือส่วนมากเอาดอกไม้ที่ขายไม่ได้มาแทน เช่น ดอกกล้วยไม้ ดอกดาวเรือง ดอกกุหลาบทั้งดอก
จิตรลดา	มาลัยที่แสดงไว้ที่นี่คะที่เป็นพวงวงกลมก็มี สองชายก็มี ใช้ต่างกันอย่างไรคะ
นักศึกษา	มาลัยพวงเป็นวงกลมนั้น ปัจจุบันใช้ในโอกาสสวมข้อมือ วงกลมนั้นต้องใหญ่พอที่จะสอดมือเข้าไปได้ อาจจะเป็นการสืบเนื่องธรรมเนียมแต่โบราณ ในการเสวยทวยพวงมาลัยให้สวมข้อมือ มีปรากฏในวรรณคดีหลายเรื่องอย่างสังข์ทอง มณีพิชัย แม่ในเพลงกล่อมเด็ก
อาจารย์	เอ้าเธอ นักคันคว่ำเพลงกล่อมเด็ก จำได้บ้างไหมละ
จิตรลดา	พอจำได้บ้าง นางปทุม เกิดในพุ่มนุชบา ฤาษีเลี้ยงไว้ เติบใหญ่ขึ้นมา ฤาษีไปป่า ไฉนเจ้าก็ร้อยพวงมาลัย
อาจารย์	นั่นได้ข้อหนึ่งละ ว่าโบราณนั้นผู้หญิงอยู่ว่าง ๆ ก็ร้อยพวงมาลัยแล้วทำไม่รู้ว่าสวมข้อมือละ
จิตรลดา	ฟังต่อไปสิ ร้อยเอ๋ยร้อยแล้ว นางแก้วก็พิชฐานไป เนื้อคู่อยู่ไหนให้พวงมาลัยไปสวมกร

ภาพ	เสียง
นิมิต	เหมือนรจนาเลือกคู่เลยนะ เสียงพวงมาลัย ขอให้พวงมาลัยนี้ไปต้อง เจ้าเงาะรูปทองจงประจักษ์ เสียงแล้วโฉมยงนงลักษณ์ ผินพักตร์ทิ้ง พวงมาลัยไป เอ้า ไปกันใหญ่แล้ว ดูต่อไปเถอะ
อำนาจ นักศึกษา	มาลัยพวงเล็กกว่านี้ใช้ในโอกาสไหนล่ะครับ ส่วนมากใช้บูชาพระหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพื่อแสดงความเคารพอย่าง สูงและเพื่อสวयงาม อย่างเช่นจะเห็นว่าวงดนตรีไทยจะมีพวงมาลัย คล้องเครื่องดนตรีบูชาครู ในงานพิธีก็จะใช้มาลัยสวมสิ่งที่เข้าพิธี เช่น คล้องเสาเอก คล้องโขนเรือในสมัยโบราณ หรือคล้องหัวเรือ เวลาทำพิธีลงน้ำ เป็นต้น ทั้งนี้ไม่รวมมาลัยเกี่ยวนะคะ มาลัยเกี่ยวไม่ มีอุปะคะ
อำนาจ	มาลัยเกี่ยวเมื่อกี้ ทางห้องโน้นอธิบายแล้วครับ ว่าเดิมใช้รัดจุก รัดข้อตรงรอยต่อดอกไม้ประดิษฐ์ต่าง ๆ แล้วมีใช้ที่อื่นอีกไหมครับ
นักศึกษา	เดี๋ยวนี้อยู่ใช้รัดดอกไม้รูปเทียนแพ หรือรูปเทียนที่จัดเป็นพุ่มหรือที่ใช้ ในพิธีก็เช่น รัดพระแสงดาบ
จิตรลดา	แล้วมาลัยสองขายนี้นะคะ มีริบบิ้นผูกเป็นโบว์ไว้กลาง คงเพื่อคล้อง คอกระมังคะ ดิฉันเห็นเจ้าบ่าวเจ้าสาวคล้องคอกัน
นักศึกษา	นี่ไงล่ะคะ มาลัยบ่าวสาว ร้อยด้วยดอกกรักและบานไม่รู้โรย เป็นชื่อที่ เป็นมงคลแก่บ่าวสาวให้มีความรักยั่งยืน ไม่รู้โรย
อัจฉรา	งามจริงนะคะ ใช้กลีบดอกกรักมาร้อย แล้วยังใช้ฝั่มมือในการแกะ กลีบดอกบานไม่รู้โรยมาร้อยเรียงกันเพื่อให้เท่า ๆ กันอีก ที่ใช้ดอก ไม้อื่นก็มีใช่ไหม
นักศึกษา	ใช่ค่ะ ที่ร้อยเป็นลูกโซ่คล้องกันแบบนี้ก็มี ที่เป็นแบบเรียบ ๆ ก็มี แต่ที่สำคัญก็คือ ต้องเป็นมาลัยสองชาย
อำนาจ	ที่ร้อยเป็นโซ่ ก็คงจะมีความหมายให้คล้องครองคู่กันไม่มีวันจากกัน นะครับ มาลัยบ่าวสาวนี้ มีมาแต่โบราณหรือครับ
นักศึกษา	มิได้ค่ะ เพิ่งมีประเพณีหลังสงครามนี้เอง แต่เดิมไม่มีหรอกค่ะ คงจะเพื่อให้เจ้าบ่าวเจ้าสาวเด่นในงาน เพราะทุกคนไปในงานต่างก็ แต่งตัวสวยคล้าย ๆ กันก็ได้้นะคะ
อำนาจ	มาลัยคล้องคอกันนี้ ผมเห็นมีใช้อีกโอกาสหนึ่ง คือมักจะคล้องคอผู้ที่ ไปต่างประเทศ ผู้ไปส่งที่เป็นผู้ใหญ่กว่ามักจะสวมมาลัยให้ เป็น

ภาพ	เสียง
จิตรลดา	การอวยพรและเป็นเกียรติแก่ผู้ไปต่างประเทศ
อำนาจ	แต่เดี๋ยวนี้ไม่เห็นมีแล้วนี่ จะมีบ้างก็น้อยเต็มที
นิมิต	ก็สวมได้แค่ก่อนขึ้นเครื่องบิน พอจะขึ้นเครื่องบินก็ต้องถอดออกต่าง
อำนาจ	ประเทศเขาไม่ให้นำดอกไม้เข้า
นิมิต	อีกอย่างหนึ่งก็คนไปเมืองนอกเดี๋ยวนี้นับไม่ถ้วนแล้ว ธรรมเนียมนี้
อำนาจ	เลยค่อย ๆ หดไปนะซี
นักศึกษา	เข้าคุยกันเองอีกแล้ว เสียมารยาทจริง
อำนาจ	ไม่เป็นไรค่ะ ดิฉันก็ฟังเพลินดี
อำนาจ	ที่จริงยังมีอีกนะครับ เขามักคล้องพวงมาลัยนักแสดงที่มีชื่อเสียงถูก
นิมิต	ใจคนชม เช่น ลีเก หมอลำ นักร้อง ینگะครับ ใครได้มาลัยคล้องคอ
นักศึกษา	มากแสดงว่ามีคนตั้งใจมาก
อำนาจ	ฉันเห็นมาลัยในงานศพเขาใช้สองชาย เอาริบบิ้นสีดำไว้กลาง
อำนาจ	มันก็ไม่ตรงกับที่พูดนะซี
อำนาจ	ที่จริงไม่ควรใช้ค่ะ เพราะเดิมเราใช้ในงานที่เป็นมงคล แต่ก็คงจะเป็น
อำนาจ	เพราะต้องการประหยัดให้ใช้ดอกไม้ให้น้อยลง ก็เลยไม่ได้คิดถึงว่า
อำนาจ	ไม่ควรใช้ในโอกาสเช่นนี้
อำนาจ	มาลัยตุ้มนี้ ดิฉันเห็นเขาแจกเป็นของชำร่วยแต่งงานกันนะคะ
อำนาจ	ใช้ค่ะ บางทีก็ใช้มาลัยตัวหนอน มาลัยโซ่ก็มีค่ะ ถ้าต้องการให้ใหญ่
อำนาจ	และงดงามน่าดูหน่อย แต่ก็ต้องมีโบว์ผูกให้คล้องนิ้วได้
อำนาจ	มาลัยแขวนนี้ใช้ครับแปลกดี เคยเห็นแต่เครื่องแขวนอย่างอื่น
อำนาจ	ขอย้อนถามอีกนิดเถอะครับ ลวดลายต่าง ๆ นี้ เวลาร้อยคงต้องคิด
อำนาจ	ถึงชนิดดอกไม้ใบไม้ที่มีสีตามต้องการใช้ไหมครับ
อำนาจ	ใช้ค่ะ ต้องเลือกมาก นอกจากนั้นยังต้องเลือกขนาดของดอกไม้ที่มา
อำนาจ	ร้อยเป็นพื้ด้วย
อำนาจ	การร้อยมาลัยนี้เป็นศิลปะสูงมากนะคะ ถ้าเป็นมาลัยชั้นยอด
อำนาจ	เช่น มาลัยคล้องพระหัตถ์นี่นะคะ เราได้แบบอย่างมาจากวังหลวงค่ะ
อำนาจ	ผมว่าการประดิษฐ์พวงมาลัยนี้เป็นเอกลักษณ์ของไทยเลยนะ
อำนาจ	ครับ ไม่เหมือนกับมาลัยของชาติใดเลย คุณ ๆ นี่น่าภูมิใจที่ได้เป็น
อำนาจ	ผู้นุรักษ์เอกลักษณ์ของชาติไว้

ภาพ	เสียง
นักศึกษา อำนวยการ	ขอบคุณมากค่ะ พวกเราก็ขอบคุณคุณมากครับ เห็นจะต้องลาคุณก่อนจะไปชมด้าน โน้นอีก จะค่าแล้ว สวัสดีครับ จบรายการ เพลง“ความเป็นไทย”
กล้องกลับไปจับที่มัลลย์ แล้วเฟดไปที่ผู้พ่อนมัลลย์	ท่านผู้ชมได้ชมมัลลย์ชนิดต่างๆ ตลอดจนได้ทราบถึงโอกาสที่จะ ใช้มาแล้ว จะเห็นว่ามัลลย์เป็นสิ่งที่ใช้ในชีวิตประจำวันมาตั้งแต่ สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน และศิลปะประดิษฐ์ดอกไม้สดของ ไทยมีวิธีการต่าง ๆ เป็นขั้น ๆ ไป จะเห็นได้ว่าตั้งแต่มัลลย์ธรรมดา จนถึงมัลลย์แสดงศิลปะขั้นสูงนั้น นอกจากเป็นการแสดงศิลปอันวิจิตร พิสดารของไทยแล้ว ยังเป็นการฝึกกุลสตรีไทยให้รักสวยรักงาม มีความเป็นระเบียบ มีความประณีต และความสุขุมเยือกเย็น มี ความสังเกต และตัดสินใจดีเป็นทางอ้อม แม้ว่าในปัจจุบันจะมีการ ฝึกฝนน้อยลง แต่ก็ยังคงปรากฏอยู่บ้าง เพราะมีการส่งเสริมในด้าน อื่นที่มีความสัมพันธ์กัน เช่น ขนบประเพณี และศิลปะด้านอื่นๆ ในทางนาฏศิลป์ก็ได้จัดทำรำใช้มัลลย์เป็นเครื่องประกอบเรียกว่า “พ่อนมัลลย์” นับเป็นนิมิตดีที่จะช่วยกันอนุรักษ์ และสืบทอด เอกลักษณ์ของมัลลย์ไทยไว้สืบไป

คณะกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย
 ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
 สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
 เสนอ รายการ “อยู่อย่างไทย”
 เรื่อง “ชีวิตไทยหน้าร้อน”

บันทึกเทปโทรทัศน์วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๒๗ เวลา ๑๗.๓๐ น.
 ออกอากาศวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๒๗ เวลา ๑๗.๓๐ - ๑๘.๐๐ น.
 ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง ๕ อ.ส.ม.ท.

ผู้จัดรายการ	สุวรรณี อุดมผล ร.อ.ไพบุลย์ ดีคง
ผู้เขียนบทและวิทยากร	พ.ต.หญิง คุณหญิง ฝะอบ ไปชะกะฤษณะ
ผู้ร่วมรายการ	สุวรรณี อุดมผล ร.อ.ไพบุลย์ ดีคง
พิธีกร	จิตรลดา หัซซะวณิช
ผู้ถ่ายภาพยนตร์และภาพนิ่ง	สมพงษ์ อังคทะวิวัฒน์ ธีรพันธ์ รักเดช

พิธีกร

สวัสดี ท่านผู้ชม

เวลานี้เป็นเวลาล่องเข้าสู่ฤดูร้อน “ทินกรเรื่องรองส่องแสงจ้า” ดังเพลงที่ท่านเคยได้ฟังมาบ้างแล้ว ความร้อนนับวันจะรุนแรงขึ้นทุกที แม้ว่าปีนี้ฤดูร้อนจะล่มาเล็กน้อย ดังโบราณท่านกล่าวว่าปีไหน น้ำท่วมมากปีนั้นจะหนาวนาน ปัจจุบันในหน้าร้อนผู้ที่ทนความร้อนไม่ไหวก็จะออกไปหาความสำราญตามสถานที่ต่าง ๆ ตามอัธยาศัย ผู้ที่มีอันจะกินก็คลายร้อนในห้องปรับอากาศ หรือไม่ก็เดินทางไปต่างประเทศเพื่อทัศนศึกษา บ้างก็ไปชายทะเล บ้างก็ไปป็นเขา บ้างก็เปลี่ยนบรรยากาศในจังหวัดอื่น ๆ และบ้างก็เพียงไปเที่ยวตามสวนสาธารณะซึ่งมีไม้ก็แห่ง แม้เพียงนั่งตากลมตามทางรถไฟก็ยังมี ต่างคนก็ต่างใช้ชีวิตในหน้าร้อนต่างกัน แต่ถ้ามองหันไปดูชีวิตคนไทยส่วนใหญ่ของประเทศว่าเขาทำอะไรกันบ้าง บางท่านคงจะนึกไม่ถึงและไม่เคยสังเกตว่าการใช้ชีวิตของเขาเหล่านั้นมีส่วนช่วยตนเองและช่วยบ้านเมืองทางอ้อมอย่างไรบ้าง รายการ“อยู่อย่างไทย” จะพาท่านไปชมและจะได้เห็นชีวิตความเป็นอยู่อย่างไทยระหว่างหน้าร้อนว่าเป็นอย่างไร ขอเชิญติดตามค่ะ

ภาพ	เสียง
ฉาก ๑ ถ่ายนอกสถานที่ ศาลาริมน้ำ ผะอบ สุวรรณี นั่งคุยกันไป เลือกรูปกันไป มีจานของว่าง มะม่วงน้ำปลาหวาน น้ำแข็ง ผะอบ สุวรรณี ผะอบ	ออกมานั่งข้างนอกที่สบายหน่อย ร้อน ๆ อย่างนี้ได้ลมธรรมชาติ สบายดี ดีกว่านั่งในห้องแอร์นะค่ะ บ้านอาจารย์สบายดีค่ะ สมกับที่อาจารย์ชอบอากาศโปร่ง หน้าร้อนนี่นะค่ะ อยู่ในที่โปร่ง มีของกินเล่นเพลิน ๆ อย่างมะม่วงน้ำปลาหวานนี้ไม่ต้องไปเที่ยวชายทะเลให้เปลืองเงินเปล่า ๆ อาหารว่างหน้าร้อนก็มะม่วงน้ำปลาหวานนี่แหละค่ะ ที่ขึ้นหน้าขึ้นตา

ภาพ	เสียง
สุวรรณี	มะม่วงดิบออกหน้านี้พอดี ก็ต้องมีเครื่องจิ้มที่คู่กัน ดูเหมือนจะไม่มีใครที่ไม่ชอบมะม่วงน้ำปลาหวานนะคะ ผู้ชายที่ชอบก่อนผู้หญิง ยังอดไม่ได้เลย ห้องอาหารตามโรงแรมเดี๋ยวนี้อย่างจัดไว้เป็นชุดของว่างเลยคะ
ผะอบ	พูดถึงมะม่วงน้ำปลาหวานอดนึกถึงชีวิตเมื่อเด็ก ๆ ไม่ได้ เขายังว่าคนแก่ชอบเล่าความหลังแต่ก็อดไม่ได้ ตอนเด็กเป็นนักเรียนประถมมัธยม เวลาไหนจะมีความสุขเท่าตอนสอบเสร็จเป็นไม่มีไปโรงเรียนทุกวันแต่ไม่ต้องเรียนหนังสือ ต่างก็นัดกันเอาเครื่องเล่น ของกิน หอบมะม่วงน้ำปลาหวานนี้แหละเป็นหลักแล้วเล่นเป็นเจ้าของบ้านเลี้ยงน้ำปลาหวาน บางทีก็เล่นไปตลาดจ่ายของ มีของจริง แล้วซื้อมาทำน้ำปลาหวานเลี้ยงกันเป็นบทบาทสมมุติเลียนแบบผู้ใหญ่
สุวรรณี	ก็เป็นการละเล่นของเด็กอย่างหนึ่งนี่คะ เด็กชอบเล่นเลียนแบบผู้ใหญ่ เมื่อดิฉันเป็นเด็กก็ชอบวิ่งแย่งเก็บมะม่วงหล่น ของแย่งกันเก็บแย่งกันกินอร่อยเป็นพิเศษนะคะ มะม่วงขบผะยังเอามาเล่นหมากเก็บ บางทีก็ใส่กะทงขาย คิดว่าเดี๋ยวนี้อาจยังมีบ้าง
ผะอบ	ของกินหน้าร้อนที่ขึ้นชื่อนอกจากมะม่วงน้ำปลาหวาน ดิฉันเห็นมีข้าวแช่ ไปที่ไหนเห็นเลี้ยงข้าวแช่กัน แต่ที่จริงข้าวแช่เป็นของมอญ แต่ไทยรับมาจนลืมไปแล้วว่าเดิมเป็นของมอญ
สุวรรณี	คนไทยนี่ช่างคิดนะคะ ปรับเสียเป็นไทย ๆ ไปเลย แต่มองดูแล้วการจัดข้าวแช่คงเสียเวลามากนะคะ เครื่องเครามากเหลือเกิน
ผะอบ	โหม ทำไม่ถึงคิดว่างานมากล่ะคะ
สุวรรณี	เนื้อก็ต้องฉีกฝอย พริกหยวกก็ต้องยัดไส้ ยังต้องมีไข่โรยเป็นตารางหุ้ม ผักก็สลักเป็นรูปต่าง ๆ ข้าวก็ต้องขัด
ผะอบ	นั่นมันข้าวแช่ชุดพิเศษแล้วคะ ข้าวแช่แบบไทย ข้อสำคัญอยู่ที่น้ำผสมข้าวต้องเย็นและหอม ส่วนกับข้าวจะมีเพียง ๒-๓ อย่างก็ได้ ที่เห็นขาดไม่ได้ก็คือ กะปิคั่ว เนื้อผัดหรือปลาผัด หัวไชโป๊ผัดไช
สุวรรณี	ตามห้องอาหารมีชื่อเดี๋ยวนี้นะคะ พอหน้าร้อนมักจะโฆษณาอาหารชุดพิเศษคือข้าวแช่ราคาก็ไม่เบา
ไพบุลย์เดินเข้ามา	อาจารย์คะ คุณไพบุลย์มานะคะ

ภาพ	เสียง
ผะอบ ไพบูลย์ไหว	เชิญสิดะ วันนีมาถึงนี้ได้เชียวนะคะ สวัสดีครับ โชคดีของผมที่มาพบทั้งสองท่านเลย กำลังทำอะไรกันอยู่ครับ
ผะอบ ไพบูลย์	ร้อน ๆ ก็เลยออกมาข้างนอกนี้ช่วยกันเลือกภาพต่าง ๆ ค่ะ เลยคุยกันเรื่องอาหารหน้าร้อน เชิญร่วมวงมะม่วงน้ำปลาหวานกับเราสิคะ ขอบคุณครับ อาจารย์จะคัดภาพไปพิมพ์หนังสือพิมพ์หรือออกรายการโทรทัศน์ครับ
ผะอบ ไพบูลย์	ทั้งสองอย่างแหละค่ะ เวลาไปที่ไหนพบเห็นอะไรที่แสดงความเป็นอยู่อย่างไทย ๆ เด็กรุ่นหลังจะไม่รู้จักก็เก็บภาพมาหมดเลยคะ เป็นการประหยัดไปในตัว
สุวรรณี ไพบูลย์	ผมก็กำลังจะมารบกวนคุยกับอาจารย์เรื่องชนบทในหน้าร้อนนี้แหละครับ เห็นใคร ๆ เขาคูยกกันเรื่องว่าจะไปที่ไหนดีกันตอนพักร้อนนี้ รู้สึกว่าออกจะเป็นสมัณนิยมว่าถ้าได้ไปชมบ้านเมืองแถวใกล้บ้านเรา เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์ ก็ก็ดี เลยนึกอยากทราบว่าเมืองไทยเรามีอะไรน่าสนใจ น่าดูบ้าง ก่อนที่เขาจะรู้เรื่องเมืองอื่นร่าน่าจะรู้เรื่องเมืองเราเสียก่อน ผมก็เลยมาหาอาจารย์นี้แหละครับ
ผะอบ	อาจารย์มีภาพยนตร์และสไลด์ที่เพิ่งถ่ายมาจากต่างจังหวัดเขาดัดต่อไว้ให้ที่ทำงานกำลังจะไปดูกันพอดี คุณไพบูลย์ไปด้วยกันสิคะ ขอบคุณครับ ผมก็สนใจเรื่องพวกนี้อยู่ด้วย
	ดีทีเดียวค่ะ ได้ดูไปพร้อม ๆ กันเลย แต่ภาพนี้เป็นสไลด์ ถ้าดูหลายคนใช้เครื่องฉายดีกว่า แล้วจะได้ดูไปคุยกันไป ช่วยติชมบ้าง บางอย่างดิฉันก็ต้องขอความรู้จากคุณบ้าง ภาพยนตร์ก็มีค่ะ เราไปกันเลยดีไหมคะ จะได้ฉายภาพให้ดูชัด ๆ

ภาพ	เสียง
ฉาก ๒ ห้องฉายภาพยนตร์ กล้องจับภาพทั้งสามคนกำลังเดินมาเข้าประตูห้องฉายภาพยนตร์ ซึ่งเตรียมเครื่องไว้พร้อมแล้ว ทั้งสามคนนั่งลงที่เก้าอี้หน้าจอภาพยนตร์	
ผะอบ	เรียบร้อยหรือยังคะ ถ้าเรียบร้อยแล้วลงมือได้เลย ดิฉันได้ภาพมาจากอยุธยาและอาจารย์สุวรรณีช่วยเลือก เรียงเป็นหมวด ๆ ไว้ในห้องแล้วคะ ว่าจะฉายดูอีกที พอตีอาจารย์มาเลยได้ดูพร้อมกันไปเลย จะได้ช่วยติชมด้วย ลงมือได้เลยคะ
ภาพยนตร์ริมฝั่งน้ำ ที่มีการปลูกพืชตามตลิ่ง	(ภาพยนตร์แต่ละตอน ถ้ายังพูดไม่จบให้กล้องตัดกลับมาที่ผู้สนทนา)
ไพบูลย์	แหมน้ำดู พืชผักเขียว เป็นพืชล้มลุกนะครับ นี่ถ่ายมาจากไหนครับ
สุวรรณี	อยุธยาคะ ชาวบ้านเขาเล่าว่าพอน้ำลดมีที่บ้านแถวริมตลิ่งเขาก็ปลูกพืชกัน พืชพวกนี้ใช้เวลาสั้นก็ได้ผล
ไพบูลย์	ดินคงจะมีปุ๋ยดีนะครับ
ผะอบ	ดิฉันก็คิดเช่นนั้น ดิฉันสนใจว่าในชนบทนั้นชาวไร่ชาวนาใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ไม่ได้ยุ่งเหยิง ก็เลยชวนกันไปถ่ายภาพมาอวดนี่แหละคะ
ไพบูลย์	มีทุกภาคครับ
ผะอบ	ดิฉันไม่ได้ไปหมดทุกภาคนะคะ ไปแต่ภาคกลางแต่ก็เคยเห็นภาคอีสานริมแม่น้ำโขงและก็เคยได้อ่านจากหนังสือคะว่าภาคเหนือก็เหมือนกัน
สุวรรณี ผะอบ	หนังสืออะไรคะ ยังไม่เคยได้ยินอาจารย์เล่าให้ฟังบ้างเลย เรื่อง “จดหมายถึงปู่” นวนิยายของสุวรรณี สุคนธา คะ เธอได้

ภาพ	เสียง
ไพบูลย์	บรรยายถึงชีวิตเมื่อครั้งยังเป็นเด็กตอน “ไปตืนท่า” หรือไปอาบน้ำในแม่น้ำว่า “หน้าแล้งน้ำน่าจะลดลงไปจนเห็นตลิ่งชัน ตามตลิ่งชาวบ้านที่อยู่แพรมน้ำปลูกผักเขียวเต็มไปหมด” ก็แสดงว่าทุกภาคชาวบ้านที่อยู่ริมน้ำดำเนินชีวิตเหมือนกัน ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและครอบครัว ขอฟุดแบบนักเศรษฐศาสตร์หน่อยนะครับ
ภาพเสียงเปิด ผะอบ	นอกจากปลูกพืชผักนะคะ ที่ไหนที่ปลูกไม่ได้เขาก็หันล้าเลี้ยงเปิดปล่อยให้ลงเล่นน้ำบ้าง บางทีก็ต้อนขึ้นบก ให้เปิดไปเก็บข้าวตกในท้องนา เปิดใช้เก็บได้หมดจดดีคะ เป็นอาหารอย่างดีเลย ไข่เปิดหน้าแล้ง คนชอบมากเพราะไข่แดงมันดี
ไพบูลย์ สุวรรณี	แล้วพวกที่ไม่อยู่ริมน้ำล่ะครับเขาทำอะไร เขาก็ไม่ได้อยู่เปล่า นะคะ นี่ใจคะ ที่ไหนแห้งเขาก็โพงน้ำเข้า เขาทำนาปรัง
ภาพโพงน้ำเข้านา ภาพนาปรังและ ไร่ข้าวโพดไร่ถั่ว ผะอบ	นาครั้งที่สองคะ ถ้าไม่ทำนา เขาก็ทำไร่ เขาปลูกพืชหมุนเวียน เช่น ข้าวโพด ถั่ว สมกับที่เราพูดกันว่า “ทำไร่ ทำนา”
ไพบูลย์ ผะอบ	ยิ่งภาคอีสานแล้ว ทำไร่ ทำนา คู่กันจริง ๆ ค่ะ ในหน้าร้อนทำไร่หอมแดงกันเป็นการใหญ่ นะคะ นอกจากเอาไว้ใช้กินแล้ว ถึงกับส่งเป็นสินค้าได้เลย ดินคงจะเหมาะกับการปลูกต้นหอมแดง
ไพบูลย์ ผะอบ	ไหนว่าอีสานแห้งแล้งไงล่ะครับ เมื่อก่อนคงจริง แต่เดี๋ยวนี้ดิฉันไปทางอีสานหน้าแล้งที่ไร เห็นมะม่วงเต็มต้นสองข้างทางเลย ไร่ผักก็มี ยิ่งหน้าหนาวผักกรอบอร่อยอย่าบอกใครเชียว ดิฉันคิดว่าเพราะพระบารมีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงพัฒนาแหล่งน้ำในโครงการพระราชดำริ อีสานเดี๋ยวนี้มีอ่างเก็บน้ำใหญ่ ๆ ที่จะส่งน้ำไปยังบ้านเรือนราษฎรคะ
สุวรรณี	ทางราชการก็กำลังส่งเสริมอาชีพในหน้าร้อนอย่างโครงการ ก.ส.ช. ดูเหมือนคุณไพบูลย์จะรู้เรื่องนี้ดี
ไพบูลย์	โครงการนี้มุ่งสร้างงานในชนบท เพื่อส่งเสริมให้ชาวบ้านมีงานทำในเวลาว่าง

ภาพ	เสียง
ผะอับ	ในหน้าร้อนน้ำน้อยที่เขาก็กมีการวิดบ่อจับปลา แต่ติดันไม่ได้หมายถึง บ่อเลี้ยงปลาที่เขาเลี้ยงขายกันเป็นอาชีพเดียวนั้นละ หมายถึงบ่อน้ำ ที่มีอยู่ตามท้องนาท้องไร่ณะคะ ที่เขาขุดไว้ใช้น้ำ บ่อใหญ่ก็มี เล็กก็มี เมื่อน้ำลดก็วิดบ่อให้ลึกเพื่อจะได้ใช้น้ำ จับปลาตัวเล็กปล่อยลงน้ำ ในแม่น้ำลำคลอง ตัวใหญ่ก็จับเป็นอาหารที่เหลือก็ทำปลาแห้ง ปลากรอบไว้กินหน้าอื่น
ไผ่บุลย์	เดี๋ยวนีสร้างบ่อเลี้ยงปลาเป็นอาชีพเลยนะครับ เวลานี้ปัญหาเรื่อง ดาบลงบ่อ บางพลี ซึ่งเป็นแหล่งเพาะปลาน้ำจืดใหญ่ (ที่จะต้อง เลิกไป) กำลังเป็นที่โจษขานกันมากนะครับ
ผะอับ	แต่ก่อนนี้หน้าแล้งนี้เป็นหน้าปลาน้ำจืด ปลาถูกมาก คนไทยเรา กินข้าวกินปลากันตลอดมา ถูกหลักโภชนาการ ปลาดีโปรตีนพอ แก่ความต้องการของคนเมืองร้อน ปู ย่า ตา ยาย เราทำนฉลาดมาก
ภาพบ้านในนาและ ควายลงปลัก	
สุวรรณี	หน้าร้อนเมืองไทยเรานี้ละคะ ถึงอากาศร้อนแต่ในชนบทก็มีลมพัด เรื่อย ๆ มีร่มไม้ร่มรื่น มีน้ำคลายความร้อนละคะ นี่ซิคะ แม้แต่ควาย ก็มีที่คลายร้อนได้เหมือนกัน
ผะอับ	หน้าร้อนนี้ควายว่างงานชวานาก็ให้ลูกหลานนำไปเลี้ยงให้พักผ่อน และลงโคลนเพราะควายชอบเย็น เป็นภาพที่น่าดูนะคะ เด็ก ๆ เขาก็ สนุกได้ออกไปเล่นกันในท้องทุ่ง บางทีก็เล่นว่ากันสนุกสนาน แต่ผิวยูเก็บภาพไม่ได้เพราะต้องถ่ายตอนเย็น พวกเราจะรีบกลับคะ แล้วแถวจังหวัด (ท้องที่) ที่ใช้วัวแทนควายละครับ เขาทำอะไร วัว ไม่ชอบน้ำครับ
ไผ่บุลย์	
ภาพวัว สุวรรณี	ก็ปล่อยให้ไปกินหญ้าตามชายทุ่งที่มีร่มไม้คะ
ผะอับ	คุณไผ่บุลย์อยู่ใกล้สวนลองเล่าให้ฟังบ้างซิคะว่าชาวสวนเขาทำอะไร กันบ้างในหน้าร้อน
ไผ่บุลย์	ก็อีกแหละครับ น้ำหน้าแล้งก็ลดน้อย ขอดท้องร้องเขาก็ลอกท้องร้อง ให้ลึก จับปลา ส่วนโคลนก็เอาขึ้นสาดไว้โคนต้นไม้ใหญ่ให้เป็นปุ๋ย เพราะมีใบไม้เน่าเยอะ เมื่อท้องร้องลึกจะได้คอยรับน้ำในหน้าฝนไว้

ภาพ	เสียง
สุวรรณี	หล่อเลี้ยงต้นไม้ครับ
ไพบุลย์	ตอนลอกท้องร้อง สาดโคลนช่วยกันทำหลาย ๆ คน คงสนุกไปด้วยนะคะ หนัาร้อนนี้ ผลไม้ก็ออกเยอะนี้คะ คงมีการขึ้นต้นกับกันขึ้นะคะครับ ที่มีมากก็มะม่วงและคะครับ ตอนนี่เก็บชนิดที่กินแต่ยังดิบ เช่น พืชมะม่วงเขียวเสวย ฯลฯ นอกนั้นก็ยังมีมะปราง ชมพู่ ตอนนี่ก็ออกขายท้องตลาดแยะแล้วครับ
ผะอบ	เท่าที่อาจารย์เล่ามานี้ ผมรู้สึกว่ในหนัาร้อนนี้เป็นเวลาว่างวันจากการเพาะปลูก ซึ่งเป็นอาชีพหลัก แต่ทุกคนช่วยตนเองด้วยการเตรียมตัว เตรียมเพื่องานข้างหน้า เพื่อความกินดี อยู่ดีนะครับ ยังมีการเตรียมการอื่น ๆ อีกมากไหมครับ
ไพบุลย์	ก็มีการเตรียมเครื่องมือ เครื่องใช้ในการทำมาหากิน เครื่องใช้ในบ้านที่ชำรุด โดยมากก็ใช้ได้ทุนเป็นท่อนะครับ
ภาพจักสาน ทอผ้า	ทำอะไรบ้างครับ
ผะอบ	ก็มีการจักสาน เช่น สานตะกร้า กะบุง เครื่องมือจับปลา ที่ไปเห็นมาจากอยุธยา นอกจากทำไว้ใช้ เดี๋ยวนี้ทำกันมากจนขายเป็นของที่ระลึกเลยคะ
ภาพทอผ้า	ทางอีสานมีการทอผ้าเป็นหลัก เพราะผ้าที่เขาใช้เขาทอกันเองและก็มีชื่อในเรื่องการเลี้ยงไหม สมเด็จพระบรมราชินีนาถ ทอดพระเนตรงานในยามว่างของชาวบ้าน จึงทรงส่งเสริมให้กว้างขวางยิ่งขึ้นให้เป็นรายได้พิเศษ ทรงส่งครูมาฝึกหัดให้ทำตามความต้องการในท้องตลาด หาตลาดให้ และทรงหาตลาดให้ได้ทราบว่ามีที่ที่ทรง
สุวรรณี	ออกทุนให้ฝึก แล้วที่รับซื้อโดยพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ก็มีการที่ทรงตั้งศูนย์ศิลปาชีพพิเศษนี้ นอกจากเป็นการช่วยเหลือราษฎรของพระองค์ท่านแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านด้วย เพราะทรงส่งเสริมตามวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้น ๆ คะ
ไพบุลย์	นั่นสินะครับ ผมเห็นมาออกงานที่ไรจะเห็นแต่ละภาคก็มีสินค้าท้องถิ่นมาแสดงต่าง ๆ กัน เช่น เหนือก็ผ้าไหม ไต๋ก็ย่านลิเภา กลางก็จักสาน อีสานก็ผ้ามัดหมี่
ผะอบ	ที่ดิฉันสนใจอีกเรื่องหนึ่งก็เรื่องเกี่ยวกับศาสนา ที่ดิฉันได้ทราบทางอีสานเขาถือเป็นประเพณีเคร่งครัดก็คืองานบุญบวชพระในหน้า

ภาพ	เสียง
ไพฑูลย์ สุวรรณณี	ร้อน มีแปลกอยู่อย่างก็คือเขาถือจำนวนพระที่จะบวชตามจำนวน หลังคาเรือนในหมู่บ้านนั้นอย่างน้อย ๕ องค์ อย่างมากก็ประมาณ ๒๕ องค์ ถือเป็นงานส่วนรวมทั้งหมู่บ้าน ภาคเหนือก็เหมือนกัน รีครับ ภาคกลางเราบวชหน้าเข้าพรรษา แต่เดี๋ยวนี้อีกมีการบวชในหน้าร้อนบ้างแล้วนะคะ แต่บวชระยะสั้น ๑๕ วันบ้าง ๒๑ วันบ้าง คงสะดวกขึ้นสำหรับข้าราชการ เพราะใช้ เวลาที่ได้รับอนุญาตพักร้อนแทนที่จะต้องลาเวลาเข้าพรรษา
ผะอบ สุวรรณณี	นักเรียน นิสิต นักศึกษาก็มีนะคะ คะ ชุมชนพุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ก็เชิญชวนกันอุป- สมบท เป็นรูปอุปสมบทหมู่ ความคิดนี้ดีมากเพราะฤดูร้อนเป็นช่วง ปิดเทอม นักศึกษามีเวลาว่างได้หันมาหาธรรมะบ้าง
ผะอบ	ดิฉันดีใจที่ในปัจจุบันนี้ประเพณีการบวชพระหรือบวชนาครหรือสาม- เณรในหน้าร้อนนั้น ได้ถือปฏิบัติกันแพร่หลายที่วัดเบญจมบพิตรก็มี การบวชสามเณรหน้าร้อนเพื่อให้เด็กนักเรียนที่สมัครใจได้เข้ามา สู่พระพุทธธรรมตั้งแต่เยาว์
ไพฑูลย์	รู้สึกว่าการมรดกศาสนาจะขยายโครงการนี้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้นนะ ครับ
สุวรรณณี	ดิฉันคะ เด็ก ๆ จะได้รู้จักปฏิบัติตนในสิ่งที่ดีที่งามแทนที่จะไปวิ่งเล่น หรือหาความสำราญทางอื่นโดยเปล่าประโยชน์
ผะอบ	งานบุญที่สำคัญในหน้าร้อนอีกอย่างหนึ่งของอีสานก็คือเทศน์มหา- ชาติ ดิฉันออกจะพูดถึงอีสานมากไปหน่อย แต่ภาคอีสานนี้ดิฉันว่า เขายึดชนบประเพณีไว้ได้อย่างเหนียวแน่นเลยคะ
สุวรรณณี	ภาคกลางเราก็อถือว่าสำคัญนะคะ อย่างปรากฏในหนังสือพระราชพิธี สิบสองเดือนว่าเทศน์มหาชาติเป็นพิธีบำเพ็ญพระราชกุศลอย่างหนึ่ง เหมือนกัน
ผะอบ	ใช่คะ แต่เดี๋ยวนี้น้อยลงตามพระอารามหลวงบางพระอารามก็ยังมี บ้าง เช่น วัดเบญจมบพิตร วัดมหารัชมงคล แต่ไม่ทุกปี วัดพระ ศรีรัตนศาสดารามก็มีแต่เทศน์คาถาพัน ซึ่งเป็นต้นฉบับของเทศน์ มหาชาติ วัดราชบูรณะก็มีไม่ก็วัด
สุวรรณณี	ดิฉันก็คิดเช่นนั้นคะ แต่ก่อนนี้เทศน์มหาชาตินี้มีทั่วไปทุกภาคเลย เท่า

ภาพ	เสียง
ไพฑูลย์ ผะอบ	ที่ดิฉันอ่านวรรณคดีมี มหาชาติของภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคอีสาน แล้วยังได้เห็นจิตรกรรมฝาผนังเรื่องมหาชาติตามวัดต่าง ๆ ทุกภาค รีกรับ กรุงเทพฯ ธนบุรีก็มีแต่ไม่ค่อยมีใครทราบว่า มีที่ไหน ดิฉันจะอวด ภาพจิตรกรรมอาจารย์สักสองสามภาพ งงงามมากค่ะ
ภาพจิตรกรรมฝาผนัง	
๑. วัดราชสิทธาราม กรุงเทพฯ	อธิบายภาพตอนชูชกขอสองกุมาร
๑.๑ กัณฑ์กุมาร	อธิบายภาพตอนพระอินทร์แปลงเป็นพราหมณ์มาทูลขอพระมัทรี
๑.๒ กัณฑ์สักกบรรพ	จิตรกรรมฝาผนังนี้ สมเด็จพระนารายณ์ทรงวาดขึ้น ทรงออกแบบ ภาพนี้ นายชิโรโกส ช่างเขียนอิตาลีเป็นผู้เขียน
๒. วัดทองนพคุณ ธนบุรี	
กัณฑ์ทศพร	อธิบายภาพตอนพระอินทร์ประสาธพรตามที่พระนางผุสดีพระชายา ทูลขอก่อนที่จะหมั้นบุญวาสนา มาเสวยพระชาติเป็นมนุษย์ ด้านหน้า เป็นสุนันทาโศกขรณี สาวสรวก้านใน กำลังวิ่งระบำว่ายนํ้ากัน สนุกสนาน
๓. วัดราชสิทธาราม	
บางกอกใหญ่ ธนบุรี	
๓.๑ กัณฑ์มหาราช	อธิบายภาพตอนขบวนทัพพระเจ้ากรุงสุโขทัยเสด็จไปหาเวท ในป่าหิมพานต์เพื่อทูลเชิญพระเวสสันดรผู้บำเพ็ญพรตให้เสด็จกลับ กรุงสรี
๓.๒ กัณฑ์วนปเวสน์	ตอนพระเวสสันดรอุ้มพระชาติ พระนางมัทรีอุ้มพระกัณหา เสด็จ ไปหาเวทด้วยพระบาทเปล่า
๓.๓ กัณฑ์ฉกษัตริย์	ตอนพระชาติและพระกัณหากำลังทูลเชิญพระเจ้ากรุงสุโขทัยและ พระนางผุสดี เสด็จเข้ายังบรรณศาลาที่ประทับพระเวสสันดร เพื่อทูลเชิญเสด็จกลับกรุงสรี
๔. วัดสุวรรณาราม	
บางกอกน้อย ธนบุรี	
๔.๑ กัณฑ์มหาราช	อธิบายภาพตอนพระเจ้ากรุงสุโขทัยขอไถ่ตัวพระชาติ กัณหา ชูชก ได้รับพระราชทานทรัพย์สิน กำลังสำราญในเรือนแพ
๔.๒ กัณฑ์ฉกษัตริย์	อธิบายภาพ ตอนทั้งหกกษัตริย์ พระเจ้ากรุงสุโขทัย พระนางผุสดี

ภาพ	เสียง
ไฟบุลย์ ผะอบ	พระเวสสันดร พระชาติ พระกัณหา ทรงพบกัน กันแสงด้วยความ เศร้าโศก ที่ต่างจังหวัดมีบ้างไหมครับ เท่าที่ทราบมีคะ ภาคเหนือก็ที่เชียงใหม่ วัดป่าแดด อำเภอแม่แจ่ม ตอนพระราชทานช้างปัจจัยนาเคนทร ภาคใต้ก็มีที่วัดกลางหรือวัด มัทธิมาวาส สงขลา กัณฑ์กุมาร ตอนชูชกขอสองกุมาร และตอน สองกุมารขึ้นจากสระบัว
ไฟบุลย์ สุวรรณี	ทางภาคกลางเดี๋ยวนี้มีเทศน์มหาชาติน้อยลง แต่ฝั่งธนยังมีประปราย ดิฉันว่าคงเป็นเพราะสภาพสังคม ผู้คนไม่มีเวลาพอที่จะไปฟังเทศน์ ทั้งวันได้ดังแต่ก่อน เพราะเทศน์มหาชาติมี ๑๓ กัณฑ์ แปลมาจาก ภาษาบาลีถึงพันพระคาถา เทศน์ทำเวลาถึงวันกับครึ่งคืนจึงจะจบ แล้วต้องเตรียมการมากมาย เช่น เจ้าของกัณฑ์ให้ครบ ตกแต่ง สถานที่ประดับราชวัติ ฉัตรธง มีกลั้ว อ้อย
ไฟบุลย์	พูดถึงพันพระคาถา เลยนึกถึงเทศน์คาถาพันนะครับ เมื่อก่อนเชื่อกัน กันว่าถ้าใครฟังเทศน์คาถาพันจบจะได้บุญแรงได้ไปสวรรค์ มี เทศน์คาถาพันแล้วจึงจะมีเทศน์มหาชาติ อาจารย์ครับผมสงสัยว่า ทำไมถึงเรียกว่ามหาชาติครับ
ผะอบ	ดิฉันคิดว่าเป็นพระชาติสุดท้ายของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในทศชาติ ชาดก และเป็นชาติที่สำคัญที่สุด จึงเรียกว่ามหาชาติ
ไฟบุลย์ ผะอบ	ทำไมถือว่าเป็นพระชาติที่สำคัญที่สุดล่ะครับ ดิฉันพูดตามความคิดของดิฉันนะคะ ชาดกเรื่องนี้สอนเองด้วยให้เห็น ว่าการบำเพ็ญทาน หรือการให้ในเรื่องนี้หมายถึงการสละประโยชน์ ส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม โดยยกเรื่องพระเวสสันดรเป็นตัว อย่าง ถ้ามนุษย์ในสังคมใดทำได้ สังคมนั้นจะมีแต่ความสุข
สุวรรณี	เรื่องนี้มีหลายรส ถูกใจคนทั่วไป แล้วยังมีทำนองเทศน์แต่ละกัณฑ์ ต่าง ๆ กัน คนโบราณถึงติดใจจำเรื่องได้ ถ้าในกรุงเทพฯ จะได้ฟื้นฟู ประเพณีนี้ขึ้นเหมือนอย่างการบวชก็คงจะสอนให้คนรู้จักเสียสละ ประโยชน์ส่วนตัวเพื่อส่วนรวมบ้าง
ไฟบุลย์	ยังมีเรื่องอื่น ๆ อีกไหมครับเกี่ยวกับชีวิตไทย ๆ ในหน้าร้อน น่าสนใจมาก

ภาพ	เสียง
ผะอบ	ยังมีอีกหลายเรื่องค่ะ แต่ยังไม่ได้แยกหมวดหมู่ไว้ ยังปะปนกันไปหมดไว้เรียบร้อยแล้วดิฉันจะเรียงให้ทราบ
ไพฑูลย์	ขอบพระคุณอาจารย์มาก ผมได้ข้อคิดอะไรหลายอย่างเกี่ยวกับชีวิตในหน้าร้อน วันหลังผมจะมารบกวนอีกครั้ง
ผะอบ	ไม่ได้รับกวนอะไรเลย ยินดีค่ะ สวัสดี
พิธีกร	ท่านผู้ชมได้ชมชีวิตไทยในหน้าร้อนของพี่น้องชาวชนบทที่ได้ดำเนินชีวิตในเวลารว่างจากการทำนาทำสวนกัน ด้วยการช่วยการครองชีพให้ดีขึ้น มีการเตรียมการต่าง ๆ ไว้เพื่องานอาชีพหลักต่อไป นอกจากนั้นยังใช้เวลาว่างนี้ในด้านศาสนาเพื่ออบรมจิตใจเยาวชนให้มีความสำนึกในความดีงาม ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของสังคม เป็นการใช้เวลาว่างให้มีประโยชน์ทั้งด้านวัตถุและด้านจิตใจ ขอเรียนเชิญท่านผู้สนใจได้ชมรายการ “ชีวิตไทยในหน้าร้อน” ด้านอื่น ๆ ในวันจันทร์ที่ ๑๖ เมษายน เวลา ๑๗.๓๐ น. ต่อไป สวัสดีค่ะ

จบรายการ

เพลง “ความเป็นไทย”

คณะกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย
 ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
 สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
 เสนอรายการ “อยู่อย่างไทย”
 เรื่อง “ชีวิตไทยหน้าร้อน”

บันทึกเทปโทรทัศน์วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๒๗ เวลา ๑๗:๓๐ น.
 ออกอากาศวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๒๗ เวลา ๑๗.๓๐ - ๑๘.๐๐ น.
 ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง ๕ อ.ส.ม.ท.

ผู้จัดรายการ

สุวรรณี อุดมผล

ไพบุลย์ ดีคง

ผู้เขียนบทและวิทยากร

พ.ต.หญิง คุณหญิง ฝะอบ ไปชะกะฤษณะ

ผู้ร่วมรายการ

สุวรรณี อุดมผล

ไพบุลย์ ดีคง

พิธีกร

นิมิต สุทธิชุติพงษ์

ผู้ถ่ายภาพยนตร์

สมพงษ์ อังคทะวิวัฒน์

ผู้ถ่ายภาพนิ่ง

ธีระพันธ์ รักเดช

พิธีกร

สวัสดีครับท่านผู้ชมได้ชมรายการ “ชีวิตไทยหน้าร้อน” มาครั้งหนึ่งแล้วเมื่อเดือนมีนาคม อากาศร้อนอบอ้าวก็ยังไม่หายและอาจจะทวีขึ้นอีก รายการ “อยู่อย่างไทย” จึงขอเชิญคลายร้อนกันต่อ เมื่อคราวที่แล้วได้เสนอเรื่องการใช้เวลาว่างในการช่วยการครองชีพให้ดีขึ้น ด้วยการเสริมงานพิเศษและเตรียมการเพื่ออาชีพหลัก มีความขยันขันแข็งในการทำมาหากิน เพื่อให้มีการอยู่ดีกินดี เป็นการช่วยตนเองและช่วยบ้านเมืองทางอ้อม ในด้านเศรษฐกิจและการอบรมจิตใจเยาวชนในด้านศาสนา ให้สำนึกถึงความดีงามซึ่งเป็นรากฐานสำคัญทางสังคม ในวันนี้จะขอนำชนบทประเพณี การละเล่น และธรรมชาติ อันสวยงามของหน้าร้อนมาเสนอท่านพอสังเขป ขอเชิญชมได้แล้วครับ

ภาพ	เสียง
ฉาก ห้องทำงาน ผะอบ สุวรรณี นั่งที่โต๊ะกลางกำลังช่วยกัน ดูภาพที่วางอยู่บนโต๊ะ ไพ- บุญลย์เดินเข้ามา ไพบุญลย์ ผะอบ สุวรรณี ผะอบ	สวัสดีครับอาจารย์ ผมมาตามนัดแล้วครับ สวัสดีค่ะ เชิญนั่งก่อนซิคะ เดี่ยวค่อยขึ้นไปดูภาพยนตร์และสไลด์นะคะ ดิฉัน คิดว่าคราวนี้จะออกรายการให้เห็นชีวิตไทยหน้าร้อนในด้านศาสนา ภูมิประเทศสวย ๆ งาม ๆ ประเพณี และมุ่งเฉพาะภาคกลางเป็นหลักค่ะ ดีซีครับ เรามักจะไม่ค่อยนึกถึงชนบทภาคกลางกันเท่าไรนัก ไปสนใจภาคอื่น คิดว่าภาคกลางก็คือกรุงเทพฯ เสียเรื่อย
ไพบุญลย์ ผะอบ	คนไทยเรามักจะมีความชื่นชมกับงานบุญค่ะ พอว่างหรือวันสำคัญ ทางศาสนาก็ถือเป็นประเพณีจัดงานบุญ และก็พ่วงงานรื่นเริงไปด้วย เพราะเป็นโอกาสที่ได้มาร่วมงานกัน เราออกไปคราวนี้ได้ข้อมูล หลายอย่างค่ะ แล้วยังมีภาพสี ภาพขาวดำ สไลด์ เยอะแยะเขียวค่ะ
ไพบุญลย์	คนไทยในชนบทยังใช้ชีวิตแบบไทย ๆ โบราณดีครับ ผมคงมีโอกาส ได้ชมภาพแปลก ๆ สวย ๆ นะครับ

ภาพ	เสียง
ผะอบ ไพบูลย์ ฉาก ๒ ห้องฉายภาพยนตร์และ สไลด์ ๓ คนเดินเข้ามา มี คนฉายรออยู่แล้ว	เดี่ยวขึ้นไปข้างบนกันดีไหมคะ จะได้ชมภาพไปด้วย ครับ ดีครับ
ผะอบ (สไลด์ ๑. วัดภูมินทร)	งานบุญในหน้าแล้งอีกอย่างหนึ่งก็คืองานนมัสการพระพุทธรูป ที่สำคัญที่วัดต่าง ๆ ของจังหวัดนั้น ๆ ภาคกลางนี้บางจังหวัดก็มี ในหน้าน้ำครั้งเดียว บางแห่งก็มีหน้าแล้ง บางแห่งก็มีทั้งหน้าน้ำ หน้าแล้ง
สุวรรณณี	ที่มีหน้าน้ำคงเป็นเพราะไปมาสะดวก แล้วก็ว่างงานรอเก็บเกี่ยว นะคะ หน้าแล้งก็เพราะว่างจากการทำนาและฝนไม่ตก ทางสะดวก ใช้ไหมคะ
ผะอบ (สไลด์ ๒. พระพุทธรูป พระป่าเลไลยก์)	ก็คงเช่นนั้นแหละคะ อย่างที่สุพรรณบุรีที่วัดป่าเลไลยก์ วัดป่า- เลไลยก์ชาวสุพรรณนับถือมาก ตามจังหวัดใกล้เคียงก็มักกันคะ พระพุทธรูปที่วัดนี้ เป็นพระพุทธรูปนั่งห้อยพระบาททั้งสองข้าง มีช้างถวายน้ำ ลิงถวายรวงผึ้ง พระพุทธรูปนี้ชื่อว่าปางปาลิไลยก์ นับถือเป็นพระประจำวันผู้ที่เกิดวันพุธกลางคืน
สุวรรณณี	ปาลิไลยก์หมายความว่าอย่างไรคะ
ผะอบ (วัดป่า สไลด์โบสถ์)	ปาลิไลยก์เป็นชื่อหมู่บ้านใกล้ป่าที่พระพุทธเจ้าเสด็จไปประทับหลัง จากเสด็จหนีความวุ่นวายของสงฆ์ที่วิวาทกัน แล้วกล่าวกันว่าลิงไป ถวายรวงผึ้ง ช้างถวายน้ำ ก็เลยเรียกชื่อป่านั้นว่าปาลิไลยก์ตามชื่อ หมู่บ้าน คำลิลิไลยก์แผลงเป็นเลไลยก์
ไพบูลย์	วัดป่าเลไลยก์ ก็คงได้ชื่อมาจากปางของพระพุทธรูปที่มีอยู่ในวัด สินะครับ
ผะอบ	คงเป็นเช่นนั้นคะ วัดนี้ชาวบ้านเรียกสั้น ๆ ว่าวัดป่า หน้าแล้งนี้ก็มี งานวันขึ้น ๗ ค่ำ เดือน ๕ เป็นต้นไป จนถึง ๑๕ ค่ำ ค่ะ
ไพบูลย์	งานนี้มีอะไรบ้างครับ ชาวบ้านไปกันมากไหมครับ
ผะอบ สไลด์ขาวดำ ๔.๑ ๔.๒	ที่สำคัญก็คือไปไหว้พระปิดทอง ทำบุญบำรุงวัดตามศรัทธา แล้วก็ ออกมาเที่ยวงานที่ทางวัดจัดขึ้น มีงานออกร้านนานาชนิดทั้งของใช้

ภาพ	เสียง
สุวรรณณี (ภาพขาวดำ ๕)	ของกิน ของเล่น ที่น่าสนใจก็คือของพื้นเมือง เป็นการเผยแพร่สินค้า และช่วยค่าครองชีพ บางทีก็มีการละเล่นต่าง ๆ มาตั้งโรงเก็บเงิน งานวัดทุกวัดทุกวัดก็คงเหมือน ๆ กันนะคะ เดี่ยวนี้ดิฉันเห็นงานวัดมีกระเช้าสวรรค์ เพลงลูกทุ่ง แทบทุกงาน สมัยก่อนนี้เขามีอะไรกันบ้างคะ
ผะอบ (สไลด์ ๖ ๗ ละครลิง)	ที่ดิฉันสนใจก็คือละครลิง ดูภาพนี้ซิคะ ลิงแต่งตัวแบบละคร แล้วจะทำท่าจะเดินไปตามเพลงที่ผู้ถือเชือกร้อง เช่น สองจอกสามจอก ก็กรอกเข้า เมรีชีเมาก็หลับเอยไป เรื่องพระรถไถคะ แล้วยังมีอีกหลายอย่าง ลีเก ระบำ
ไพบูลย์ ผะอบ (สไลด์ ๘, ๙ พระนอน และพระพุทธรบาท)	ในกรุงเทพฯ ผมเห็นมีเหมือนกันครับ คือที่วัดอินทร บางขุนพรหม ในงานนมัสการหลวงพ่อดำ แต่บริเวณแคบ วัดอื่นไม่เห็นมี แต่ก่อนมีจะเป็นงานใหญ่ด้วย แต่เดี๋ยวนี้เลิกไปแล้ว คืองานวัดโพธิ์ ใจคะ วันที่ ๓ ถึง ๗ เมษายน ให้ว้พระพุทธรไสยาสน์ พระนอนที่ใหญ่มาก ที่พระบาทมีลวดลายงดงาม แล้วเดือน ๓ ตอนกลางเดือนก็มีที่วัดสามปลื้มหรือวัดจักรวรรดิ นมัสการพระพุทธรบาทจำลอง มีพร้อมกับพระพุทธรบาทที่สระบุรี แต่สระบุรีเป็นงานใหญ่มาก พระมหากษัตริย์เสด็จไปนมัสการตั้งแต่สมัยศรีอยุธยา
ไพบูลย์ ผะอบ (ภาพขาวดำ ๑๐)	จังหวัดอื่นมีไหมครับ ที่ทราบก็มีวัดมหาธาตุ เพชรบุรี วัดไร่ขิงที่สามพราน แต่ไปรวมในวันสงกรานต์กันเป็นส่วนมากเสียแล้ว
ไพบูลย์	สงกรานต์เพิ่งหมดไปเมื่อวาน ผมดูในโทรทัศน์รู้สึกแน่นหนักเรื่องประกวดเทพีสงกรานต์
สุวรรณณี (สไลด์ ๑๐ ประกวดเทพี)	ก็คงจะเอาเรื่องความสวยงามของผู้หญิงก็เป็นจุดเด่นดึงดูดความสนใจที่จะเรียกคนให้มาในงาน เดี่ยวนี้ไม่ว่างานอะไรก็มีประกวดเทพีกันทั้งนั้น แต่ก็มีประเพณีศาสนาเหมือนกัน คุณไพบูลย์ลืมหการทำบุญตักบาตร สรงน้ำพระพุทธรูปสังข์ที่สนามหลวงเสียแล้ววีระ เขาทำกันทุกปีเหมือนกัน
ไพบูลย์ ผะอบ	ไม่ลืมหรอกครับ ผมยังไปสรงน้ำเลย อาจารย์มีภาพสงกรานต์ต่างจังหวัดบ้างไหมครับ ผมอยากเห็นบ้าง มีคะ แต่นี้ตัดตอนสั้น ๆ ไว้สอนนักเรียนให้เห็นว่าแบ่งงานเป็น

ภาพ	เสียง
ภาพสี ๑๓ เริ่มจับตรง ปีชวด ปฏิทินรูปขบวนแห่ นางสงกรานต์ แล้วขยาย ไปเรื่อย ๆ จนเต็มภาพ สุวรรณี ผะอบ	สองตอน ตอนหนึ่งก็เกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อ ตอนที่สองคือ งานรื่นเริง เดียวนี้เราลืมนวันตรุษไทยกันหมดแล้ว จริงซิคะ ดิฉันเคยได้ยินคำว่าตรุษสงกรานต์คู่กัน ก็เพราะวันตรุษคือการส่งท้ายปีเก่ารับปีใหม่ของไทยนับทาง จันทรคตินับขึ้นแรม วันสงกรานต์ นับตามสุริยคติ เป็นเวลาใกล้กัน จึงเป็นประเพณีต่อเนื่องกัน ตรุษไทยเริ่มแต่แรม ๑๔ ๑๕ ค่ำ เดือน ๕ วันขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๕ เป็นวันขึ้นปีใหม่ สงกรานต์พระอาทิตย์ ยกขึ้นสู่ราศีเมษ วันที่ ๑๓ เมษายน วันมหาสงกรานต์ ๑๔ เมษา- ยน เป็นวันเนา วันที่ ๑๕ เมษายน เป็นวันเถลิงศก ไทยรามัญ ถือประเพณีสงกรานต์เคร่งครัด
ผะอบ เริ่มภาพยนตร์	อาจารย์สุวรรณีคะ เรามีภาพยนตร์และมีสไลด์จากวัดคงคาราม ราชบุรี ถิ่นไทยมอญนิดเดียวใช้ไหมคะ นอกนั้นก็ถวณทบุรี และกรุงเทพฯ นี่เอง อาจารย์ช่วยให้ฉายแล้วเล่าให้คุณไพฑูริย์ฟัง ด้วยซิคะ
สุวรรณี	ก่อนวันสงกรานต์ก็จะทำความสะอาดโต๊ะบูชาหรือหิ้งพระ พระ พุทธรูปแล้วสรงน้ำพระ โบราณนั้นไปสรงน้ำพระพุทธรูปที่วัด และสรงน้ำพระสงฆ์ด้วยเพราะไม่นิยมนำพระพุทธรูปมาไว้ที่บ้าน ไม่เพียงแต่ที่พระเท่านั้นจะทำความสะอาดบ้านทั้งหมดเลย เชื่อ กันว่าเป็นการขจัดสิ่งไม่ดีไปแล้วต้อนรับปีใหม่ให้มีสิริมงคล
ผะอบ	ชาวบ้านไปวัดแต่เช้า เพื่อทำบุญตักบาตร พระจะนำข้าวที่ได้ รับบาตรขึ้นไปฉันที่กุฏิและมีการถวายข้าวแช่ ซึ่งเป็นประเพณี ของไทยรามัญจะต้องทำข้าวแช่ไปถวายในวันสงกรานต์และมีการ เลี้ยงดูกัน เมื่อตักบาตรแล้ว บางวัดจะมีการขนทรายเข้าวัด หนุ่ม สาวจะก่อพระเจดีย์ทรายกันอย่างสนุกสนาน
สุวรรณี	ประเพณีที่ขาดไม่ได้คือ ปล่อยนก ปล่อยปลา เป็นการทำบุญช่วย ชีวิตสัตว์ เพราะในหน้าแล้งแอ่งน้ำจะแห้ง ปลาตัวเล็ก ๆ จะตกค้ำก อยู่ตามแอ่งน้ำที่แห้งลงทุกที ก็เลยช่วยนำไปปล่อยที่มีน้ำไหล ประเพณีนี้ดีนะคะนอกจากเป็นการช่วยชีวิตสัตว์แล้วยังเป็นการ

ภาพ	เสียง
ไพฑูลย์	สงวนพันธุ์ปลาด้วย แต่เดี๋ยวนี้ทำกันเป็นพิธีปนความสนุกสนานไปด้วย
ผะอบ	ทางราชการถือวันที่ ๑๓ เมษายน เป็นวันประมงแห่งชาติแล้วนะครับ สิ่งที่น่าสนใจก็คือลูกหลานจะไปเยี่ยมเยียนผู้ใหญ่ นำผ้าผ่อนแพรพรรณไปรดน้ำผู้ใหญ่ ขอศีลขอพร ก็จัดอาหารมาเลี้ยงลูกหลาน ได้พบปะกันเป็นการรวมญาติ ทำให้เกิดความใกล้ชิดสนิทสนม ผู้ใหญ่ให้ศีลให้พรแล้ว เดี่ยวนี้กำลังจะจัดวันที่ ๑๓ เมษายน เป็นวันผู้สูงอายุ บางบ้านจะแจกเงินกันถุง บางครอบครัวก็จัดงานรวมที่บ้านใดบ้านหนึ่ง
ไพฑูลย์	น่าสนใจมากนะครับ เป็นการแสดงกตัญญูต่อบุคคลที่และยังเป็นการลดช่องว่างระหว่างผู้ใหญ่กับเด็ก เอ อาจารย์ว่าวันสงกรานต์นี้มีส่วนสองตอน ตอนที่สองเป็นงานรื่นเริงมีเมื่อไรครับ
ผะอบ	ที่วัดคงคารามมีการเล่นเพลงพวงมาลัยในตอนบ่าย นอกจากหนุ่มสาวแล้วผู้ใหญ่ก็เล่นกัน ในภาพจะเห็นเขาแต่งตัวพื้นบ้าน หมิงหนุ่มสาว สวมเสื้อแขนกระบอก หม้อสไบ รำแก้กัน เพลงพวงมาลัยตั้งต้นตัน เช่น เออระเหยลอมมา ลอมมาแต่ราชบุรี อะไรทำนองนี้แหละค่ะ แล้วก็โต้ตอบกันหมิงแล้วก็ชายแล้วก็หญิง สลับกันเป็นคู่ ๆ
ไพฑูลย์	มีการเล่นอะไรอีกบ้างครับ
ผะอบ	มีหลายอย่างค่ะ มอญซ่อนผ้า สะบ้า ที่เล่นเป็นการสนุกสนานก็มีที่เล่นเป็นการพนันก็มี ซึ่งเดิมที่เป็นการละเล่นของมอญ สะบ้านี้เด็ก ๆ ก็ชอบเล่นค่ะ ลูกกลม ๆ นั่นคือลูกสะบ้าค่ะ มีวิธีเล่นตามกฎหมายนี้เรียกว่าอีล้อ ผู้เล่นแบ่งเป็นสองฝ่าย ความสำคัญอยู่ที่วิธียิงให้แม่น ถ้าใครยิงไม่ถูก คนยิงถูกช่วยเพื่อนได้ เรียกว่าถ่าย ถ้าฝ่ายใดยิงถูกหมดก็ขึ้นแม่ต่อไป ถ้าผิดก็ต้องให้อีกฝ่ายหนึ่งขึ้นจนหมดแม่ที่กำหนดไว้ ถ้าเป็นชายหญิง หนุ่มสาว ก็ปรับผู้แพ้ด้วยการรำ เรียกว่าสะบ้ารำ
ลูกช่วง อธิบายเท่าที่มีภาพ	ก็เช่นเดียวกันค่ะ แบ่งออกเป็นสองฝ่าย โยนให้รับถ้าใครรับได้ ก็ปาอีกฝ่ายให้ถูก ถ้าถูกผู้หนึ่งก็แพ้ ถ้าเป็นช่วงรำก็ปรับผู้แพ้ให้รำ ผู้ชนะเป็นผู้ร้อง ผู้รำต้องรำให้ได้ตามทำนองนั้น

ภาพ	เสียง
ชักขา	การเล่นชักขา คือ ชักกะเย่อ แบ่งออกเป็นสองฝ่ายใช้กำลังดึงเชือกให้เข้ามาฝ่ายของตน ใครแพ้ก็ต้องถูกปรับให้รำ การเล่นเหล่านี้มักจะเล่นกันกลางแจ้ง
แม่ศรี	ในตอนบ่าย แล้วก็มีเล่นแม่ศรี เล่นกันทั้งเด็ก หนุ่มสาวและผู้ใหญ่ สมัยก่อนเอาครกตำข้าวมาคว่ำลง ผู้ที่จะเป็นแม่ศรีนั่งบนครกพนมมือ มักจะเลือกผู้ที่รำไม่เป็น เชื่อกันว่าเมื่อแม่ศรีเข้าแล้วจะรำสวย
ไพบูลย์	เด็กพวกนั้นร้องอะไรครับ
ผะอบ	ร้องเชิญแม่ศรีค่ะ เชื่อกันว่าถ้าแม่ศรีเข้าจะรำได้สวย
สุวรรณี	ดิฉันเคยดูละครบรื่องเชิญจำได้ว่า แม่ศรีเอย แม่ศรีสวยสะ ยกมือไหว้พระ จะมีคนชม.....
ผะอบ	ใช่ค่ะ บรื่องบางจังหวัดก็แตกต่างกันไปบ้าง
ไพบูลย์	แม่ศรีทำอะไรครับ นั่งยังกับปวดหัว
ผะอบ	สมมุติว่าแม่ศรีเข้าค่ะ แล้วก็จะออกรำ
ไพบูลย์	มีรำอะไรอีกไหมครับ
(ภาพสี ๑๖, ๑๗ โยนชิงช้า)	
ผะอบ	มีที่น่าดูก็ร้องรำช้านางหงส์หรือโยนชิงช้าค่ะ หนุ่มสาวคู่หนึ่งจะนั่งบนชิงช้ามีเพื่อนไกว มีต้นบทหญิงต้นบทชาย ร้องเพลงช้านางหงส์สลับกันค่ะ น่าเสียดายเดี๋ยวนี้ก็เกือบจะสูญแล้ว
สุวรรณี	ดิฉันเคยได้ยินเพลงระบำชาวบ้านไร่ เล่นในเทศกาลนี้หรือเปล่าคะ
ผะอบ	มีค่ะ แล้วแต่ตำบลไหนจะนำอะไรมาเล่นก็ได้ที่เห็นยังพอมืออยู่บ้างก็รำพิสดาน ระบำดอนเตย ระบำชาวไร่ เป็นการร้องโต้ตอบระหว่างหญิงชายทั้งนั้นค่ะ
ไพบูลย์	
(สไลด์ ๑๘)	แล้วที่มีการสาดน้ำกันล่ะครับ
ผะอบ	
(สไลด์ ๑๙)	ดิฉันคิดว่าคงจะเป็นการนำน้ำลอยดอกไม้อไปสรงน้ำพระ และรดน้ำ
	ผู้ใหญ่แล้วที่เหลือกก็สาดกันเล่นพอมปากหอมคอ ไม่ใช่สาดกันจนเกิดเรื่องเกิดราวอย่างเดี๋ยวนี
ไพบูลย์	หน้าร้อนนี้ผมจำได้ว่าผมสนุกเหลือเกินกับการเล่นว่าว ก็คงเป็นการเล่นเร่ริงอีกอย่างหนึ่งนะครับ

ภาพ	เสียง
ผะอบ	ใช้ค่ะ แต่ก่อนมีแต่เด็กผู้ชายเล่น ดิฉันยังนึกอิจฉาเลย หน้าร้อนเมืองไทยมีลมพัดโชยมาเย็นสบาย เขาเรียกกันว่าลมว่าวเพราะเป็นโอกาสให้เล่นว่าวได้ดีมาก
สไลด์ ๒๑	ว่าวกินลมได้สูง ว่าวที่เรียกได้ว่าประจำชาติไทยก็คือจุฬาและปักเป้า ถึงกับมีประเพณีแข่งขันว่าวจุฬากับปักเป้ากันเป็นประจำปี ดิฉันว่าดูการแข่งขันว่าวให้สนุกต้องดูที่คนชักนะคะ ต้องทำงานร่วมกันอย่างดี
ไฟบุลย์	จริงครับ การชักว่าวใหญ่ๆ ไม่ใช่ของง่าย ยิ่งชักจะให้จุฬาเข้าเหนียงปักเป้ายิ่งยาก
สุวรรณณี (สไลด์ ๒๒ ปีพาทย์มอญ)	งานที่ชาวบ้านนิยมทำกันในหน้าร้อนอีกอย่างหนึ่งก็คือ งานทำบุญกระดุกหรือเผาศพใช้ไหมคะ ไม่นับในกรุงเทพฯ นะคะ เพราะเผากันตลอดปี
ผะอบ	เดี๋ยวนี้วิธีการเผาศพที่รัดกุมขึ้น การไปมาก็มีถนนหนทางสะดวกจึงไม่ค่อยจะต้องรอน้ำร้อน แต่ก่อนต้องรอน้ำร้อนเพื่อความสะดวกหลายอย่าง
ไฟบุลย์ สุวรรณณี	งานเผาศพแต่ก่อนมีพิธีการมากมายใช้ไหมครับ ดิฉันคิดว่าที่มีพิธีการมากมายก็คงเป็นเพราะต้องการแสดงความกตัญญูและเป็นการให้เกียรติแก่ผู้ล่วงลับไปแล้ว
ผะอบ (สไลด์ ๒๓) โขน (ภาพสี ๒๔) หนังตะลุง (สไลด์ ๒๕)	ประเพณีไทยเราทำอะไรหนึ่งไม่พ้นพิธีการทางศาสนาและงานรื่นเริง งานศพนั้นก็เหมือนกัน แต่ก่อนมีโขน มีหนัง พอจุตเพลิงเผาหลอกตอน ๔ หรือ ๕ โมงเย็น โขนหนังก็จะออกแสดงตอนหนึ่งเรียกว่า โขนหน้าไฟ หนังหน้าไฟ แล้วหยุดพักไปแสดงจริงตอนค่ำจนถึงเผาจริง เพราะเมื่อก่อนต้องเผาจริงตอนดึกประมาณ ๔ ทุ่มไปแล้ว จะมีการจุดดอกไม้ไฟและพลุเป็นสัญญาณ
ผะอบ	ความจริงจุดประสงค์ของการจัดให้มีมหรสพในงานศพเป็นจุดประสงค์ที่ดีแต่บางคนมักมองในแง่ฟุ่มเฟือย โอ้อวด
สุวรรณณี	ดิฉันเองก็คิดว่าเป็นการหมดเปลืองโดยใช้เหตุเหมือนกัน ที่อาจารย์ว่ามีจุดประสงค์ที่ดีเป็นอย่างไรคะ
ไฟบุลย์ ผะอบ	งานศพเป็นงานเศร้าไม่น่าจะมีอะไรสนุกๆ มองเผินๆ ก็เป็นเช่นนั้นค่ะ ดิฉันคิดว่าถ้าได้เข้าใจจุดประสงค์อัน

ภาพ	เสียง
สุวรรณณี ผะอบ (สไลด์ ๒๖)	แท้จริงของบางคนที่จัดให้มีมหรสพในงานศพหรืองานทำบุญกระดุกแล้ว จะเห็นว่าเป็นความคิดที่ดี แสดงความโอบอ้อมอารีและเป็นการช่วยอนุรักษ์ศิลปการแสดงพื้นบ้านให้คงอยู่มาได้ เขามีจุดประสงค์อะไรคะ ดิฉันได้ไปคุยกับเจ้าของงานที่จัดให้มีหนังใหญ่แสดงในงานทำบุญกระดุกที่วัดสระตะโก อ.บ้านโป่ง มีฐานะพอที่จะหามหรสพมาแสดงได้ เจ้าภาพถือว่าเป็นกุศลอย่างหนึ่งที่ช่วยให้ชาวบ้านได้ดูมหรสพมีจิตใจเบิกบาน ดิฉันคิดเลยไปว่าถ้าไม่มีผู้มีฐานะดีช่วยจัดให้มีมหรสพพื้นบ้านต่างๆ แล้วศิลปะการแสดงพื้นบ้านก็คงค่อยๆ หดไป ถ้าเช่นนั้นอาจารย์ก็หมายความว่า เจ้าภาพต้องมีฐานะดีพอใช้ไหมครับ
ไพบุลย์ (สไลด์ ๒๗) ผะอบ (สไลด์ ๒๘)	ใช้คะ จะเห็นว่างานบุญเป็นเรื่องของเจ้าของงาน แต่มหรสพนั้นเป็นเรื่องเพื่อชาวบ้านเป็นการเผื่อแผ่กัน แต่ถ้าผู้ใดมีฐานะไม่เพียงพอแต่อยากแสดงความสามารถมีหน้ามีตาก็คไม่ควรเป็นการฟุ่มเฟือยโดยใช้เหตุ นอกจากหนังใหญ่แล้วมีอะไรอีกไหมครับ
ไพบุลย์ สุวรรณณี (สไลด์หนังตะลุง ๒๙) (ภาพสี ๓๐) (สไลด์ลิเก ๓๑-๓๔) (สไลด์หุ่นกระบอก ๓๕-๓๗)	ดิฉันได้ไปเห็นที่วัดบ่อม จังหวัดเพชรบุรี มีหนังตะลุงคู่คล้ายหนังใหญ่ แต่ตัวเล็กกว่าจอเล็กกว่าเดิม นิยมเล่นกันแต่ทางภาคใต้ ต่อมาภาคกลางและภาคตะวันตกก็ดัดแปลงบ้าง ยังเล่นแบบเก่าเรื่องรามเกียรติ์คะแล้วก็มีลิเกแต่เป็นแบบสมัยใหม่เหมือนที่เห็นในโทรทัศน์ไม่ใช่ลิเกทรงเครื่อง คนแน่นมากต้องดูอยู่ไกลๆ เข้าไม่ถึงเวทีเลยคะ ลิเกเป็นมหรสพที่มักจะมีเล่นเกือบทุกงาน ที่นิยมกันอีกอย่างคือ หุ่นกระบอก หุ่นนี้โบราณเล่นเรื่องพระอภัยมณี ลักษณะวงค์ เดียวนี้การเล่นพื้นเมืองเหล่านี้กำลังได้รับการส่งเสริมฟื้นฟูจากหลายหน่วยงานเพราะเป็นวัฒนธรรมพื้นบ้านที่ควร จะรักษาไว้
(สไลด์ดอกไม้ไฟ ๓๘-๓๙) ผะอบ (สไลด์ ๔๐ ภาพยนตร์ดอกไม้ชนิดต่างๆ)	ที่ดิฉันติดใจอีกอย่างหนึ่งก็คือตอน ๔ ทุ่ม มีจุดดอกไม้พุ่มเทียนซึ่งเดี๋ยวนี้ดอกไม้ไฟแบบเก่าๆ หายากแล้ว เดี่ยวนี้มาปรับปรุงมีสีสันงดงามน่าดูขึ้นนะคะ แต่ก่อนไม่มีสีต่างๆ เป็นสีนวลทั้งหมด ถ้าไปตามชนบทก็ยังคงได้พบบรรยากาศเก่าๆ อย่างนี้คะ แต่บางที่ก็มีการปรับปรุงบ้าง สิ่งที่น่าสนใจในหน้าร้อนนี้อีกอย่างก็

ภาพ	เสียง
ไพบูลย์ ผะอบ	คือดอกไม้ที่ออกดอกหน้าร้อน สวยจริงๆ อาจารย์หมายถึงดอกอะไรครับ มีหลายชนิดค่ะ ดอกตะแบก นนทรี ฝ้ายคำหรือสุพรรณิภา แต่ที่นิยม ปลูกกันมากก็ดอกราชพฤกษ์ไงล่ะคะ เดี่ยวนี้ปลูกกันมากตาม ถนนหนทางจะเห็นออกดอกสีเหลืองสะพรั่ง เวลามีดอกบานบ้างตูม บ้างเป็นระย้าสวยเหลือเกิน ถ้าปลูกเรียงรายตามถนนคงเหมือน ซากุระของญี่ปุ่น เดี่ยวนี้เขาปลูกราชพฤกษ์ตามถนนไปวัดป่า เลไลยก์ จังหวัดสุพรรณบุรี และที่ดอนเจดีย์ อีกแห่งที่น่าดูมากก็คือ ทางเข้าพุทธมณฑล
ไพบูลย์ ผะอบ (สไลด์ ๔๑-๔๒ ผลไม้) (สไลด์ ๔๓-๔๔ ภูมิประเทศสวยๆ)	เคยได้ยินว่าจะให้เป็นดอกไม้ประจำชาติใช่ไหมครับ ก็ได้ยินว่าทางเกษตรเสนอนั้นนะคะ แต่ยังไม่เห็นประกาศ เป็นทางการแต่ก่อนชื่อต้นคุณคงจะชื่อดีแล้วสวยด้วย นอกจากดอก ไม้งามแล้วยังมีผลไม้อร่อยอีกนะคะ มะม่วงดิบหนองแขง ลิ้นจี่ สมุทรสงครามหรือเขียวราย องุ่นดำเนินสะดวก คุณไพบูลย์ จะได้ทั้งอาหารตาอาหารปาก มีภูมิประเทศสวยๆตามธรรมชาติ มีต้นไม้เขียวชะอุ่มตัดกับน้ำคล้ายร้อนใต้ดินนะคะ เด็กๆยังชอบ เล่นน้ำกันเลย ถ้าจะท่องเที่ยวในหน้าร้อนลองท่องเที่ยวเมืองไทยดู ก่อนนะคะ
ไพบูลย์ ผะอบ	ถ้ารู้จักแหล่งเมืองไทยนี้หน้าเที่ยวจะครับ ผมยังไม่คิดไปนอกประเทศ หรอกครับ ผมมารับกวนอาจารย์และอาจารย์สุวรรธน์นานแล้ว ได้รับความรู้มากมาย ขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง ผมคงจะได้ดู ในโทรทัศน์อีกครั้งหนึ่งเมื่อเรียบร้อยแล้ว กราบลาละครับ สวัสดิ์ค่ะ
พิธีกร	ท่านผู้ชมได้ชมชีวิตไทยหน้าร้อนพอสังเขปแล้วนะคะครับท่านจะ เห็นพ้องด้วยหรือไม่ว่าคนไทยนั้นแม้อากาศจะร้อน ก็ร้อนแต่ กาย แต่ในด้านจิตใจนั้นยังชุ่มฉ่ำไปด้วยความดีมีความเชื่อมั่นในพระ พุทธศาสนา กตัญญูรู้คุณ ใจบุญ โอบอ้อมอารี พร้อมกันนั้นก็แสดง อุปนิสัยรักสนุกสนาน รื่นเริง ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของไทยอย่างหนึ่ง แม้ว่าประเทศไทยยังไม่เจริญในด้านวัตถุเท่าเทียมอารยประเทศ

ภาพ	เสียง
	ก็แต่มีความงามตามธรรมชาติและความงามทางจิตใจ ซึ่งจะหาได้จากที่ใดเล่านอกจากบนผืนแผ่นดินไทยแห่งนี้.

จบรายการ
เพลง “ความเป็นไทย”

คณะกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย

ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

เสนอรายการ “อยู่อย่างไทย”

เรื่อง “ศิลปะปูนปั้น ที่จังหวัดเพชรบุรี”

บันทึกเทปโทรทัศน์ วันศุกร์ที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๒๗ เวลา ๑๔.๐๐ น.

ออกอากาศวันจันทร์ที่ ๒๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๗ เวลา ๑๗.๓๐ น.

ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง ๕ อ.ส.ม.ท.

ผู้จัดรายการ

พ.ต.หญิง คุณหญิง ละเอียด ไปะกะฤกษ์

สุวรรณี อุดมผล

ผู้เขียนบท

พ.ต.หญิง คุณหญิง ละเอียด ไปะกะฤกษ์

วิทยากร

บัวไทย จันทร์แจ่ม

ทองร่วง เอ็มโอรุ

ผู้ร่วมรายการ

สุวรรณี อุดมผล

สมศักดิ์ ชุนเณร

ผู้ถ่ายภาพยนตร์

สมพงษ์ อังคทะวิวัฒน์

ผู้ถ่ายภาพนิ่ง

ธีระพันธ์ รักเดช

สถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์

ได้รับความอนุเคราะห์จากวิทยาลัยครูจังหวัดเพชรบุรี

ภาพ	เสียง
ฉาก ห้องพักอาจารย์ มีโต๊ะทำงานอาจารย์ ๒-๓ ตัว และมีเก้าอี้รับแขกภายในห้องเก้าอี้ยาว ๑ ตัว เก้าอี้เล็ก ๒ ตัว สุวรรณีนั่งทำงานอยู่ที่โต๊ะ มีเสียงเคาะประตู (หรือบังตา) สุวรรณี บัวไทยและทองร่วงถือแฟ้มเอกสารและกระเป๋าสู่เอกสารเดินเข้ามา บัวไทย ทองร่วง สุวรรณี บัวไทย	เชิญค่ะ สวัสดิ์ครับ สวัสดิ์ค่ะ อาจารย์และคุณทองร่วงนะคะ เชิญนั่งสิคะ รถไม่ค่อยติดครับเลยมาได้เร็ว พอตีถามจากฝ่ายธุรการเขาบอกว่าอาจารย์อยู่ในห้องพักก็เลยขึ้นมาเลยครับ
เด็กยกน้ำดื่มเข้ามา สุวรรณี บัวไทย ทองร่วง สุวรรณี บัวไทย สุวรรณี	ดื่มน้ำเย็น ๆ ก่อนซิคะ กำลังมาเหนื่อย ๆ ขอบคุณครับ (ดื่ม) ดิฉันขอโทษที่ต้องรบกวนเชิญอาจารย์และคุณทองร่วงมาก่อนกำหนดที่เชิญไว้ เพราะคิดว่าถ้าได้เตรียมการกันให้ดีกว่าวันงานจะได้เรียบร้อยค่ะ ตามที่อาจารย์บอกว่าที่มหาวิทยาลัยนี้มีการบรรยายเรื่องต่าง ๆ ให้เป็นความรู้รอบตัว แก่นักศึกษาทุกเดือน ทำไมอาจารย์จึงกำหนดเรื่อง ศิลปะปูนปั้นเพชรบุรี สำหรับเดือนหน้าล่ะครับ ก็เมื่อดิฉันไปเพชรบุรีได้ไปเห็นลวดลายปูนปั้นหน้าบันวัดหลายวัดสวยงามมาก และอาจารย์บอกว่าที่วิทยาลัยครูจะจัดสัมมนาศิลปะปูนปั้น เพราะศิลปะปูนปั้นสืบทอดมาไม่ขาดสายและยังมีช่างที่มีฝีมืออยู่เป็นอันมาก ซึ่งเป็นเรื่องที่ดิฉันสนใจมาก จึงขอเชิญอาจารย์และคุณทองร่วง ช่างฝีมือของเพชรบุรีมาเป็นวิทยากรค่ะ

ภาพ	เสียง
บัวไทย สุวรรณณี	ขอบคุณครับที่ให้เกียรติผมและคุณทองร่วง ดิฉันได้ทราบว่าคุณทองร่วงได้เป็นผู้หนึ่งซึ่งได้รับเลือกให้มาเป็น
ทองร่วง	ผู้ชำนาญคนหนึ่งในการปฏิสังขรณ์วัดพระศรีรัตนศาสดาราม เมื่อฉลองกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี คุณทองร่วงรู้สึกอย่างไรบ้างคะ รู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่ง และมีความภูมิใจที่ได้เข้าไปทำงานชั้นนี้ ซึ่งเป็นชั้นสำคัญชั้นหนึ่งของชาติ การที่ได้เข้าไปฝากฝีมือไว้ ในครั้งนี่จึงเกิดความภาคภูมิใจที่สุด
สุวรรณณี	ดิฉันเชิญอาจารย์และคุณทองร่วงมาวันนี้ก็เพื่อขอความเข้าใจกัน ก่อนว่าควรจะให้นักศึกษาได้ทราบอะไรบ้าง สมมุติว่าดิฉันเป็นนัก ศึกษาจะลองถามตามที่ยากทราบนะคะ ก่อนอื่นก็คือคำว่า “ปูน ปั้น” หมายความว่าอะไรคะ
ทองร่วง	คืออย่างนั้นะครับ ผมเห็นจะต้องทำความเข้าใจเรื่องวัตถุที่สร้างด้วยปูน เสียก่อนนะครับ ในสมัยก่อนการสร้างถาวรวัตถุในศาสนาถือว่า ต้องมั่นคงแข็งแรงมีอายุยาวนาน จึงสร้างด้วยปูน ปูนที่ใช้ก่อสร้าง จึงมี ๓ อย่างครับ คือ ปูนก่อ ที่อาจารย์เคยเห็นขาประสานแผ่นอิฐ ก่อกำแพง ก่อผนัง แต่ไม่ใช่ปูนซิเมนต์อย่างเดี๋ยวนี้นะครับ ชนิด ที่สองก็คือปูนฉาบ คือที่ฉาบผิวให้เรียบเมื่อก่ออิฐเสร็จแล้ว ชนิดที่ สามนี้แหละครับ ปูนปั้น คือปูนที่ใช้ปั้นรูปเป็นลวดลายต่าง ๆ อย่างงดงามถึงขั้นศิลปะ จึงเรียกศิลปะปูนปั้นครับ ปูนทั้ง ๓ ชนิดนี้ มีวิธีประสมต่าง ๆ กัน
สุวรรณณี	ปูนที่คุณทองร่วงทำอยู่เป็นแบบไหนคะ
ทองร่วง	ปูนที่ทำอยู่เป็นปูนแบบโบราณ เรียกว่าปูนน้ำอ้อย เป็นปูนดำ ซึ่งมีกรรมวิธีทำและมีส่วนผสมต่าง ๆ ดำแล้วจึงนำมาปั้นได้ บาง ครั้งเรียก ปูนเปียก หรือปูนสด ศิลปะของเพชรบุรีจะต้องปั้นตอน เปียก ๆ จะได้ลายที่อ่อนช้อย
บัวไทย	ผมขอเสริมเรื่องปูนเปียกชนิดนี้ครับ คือ ปูนซิเมนต์ที่เราใช้พิมพ์ที่ มันยังเปียกอยู่ พอออกมาเราก็เอามานั่นเปะแล้วตัดตอนที่ยังเปียก อยู่ ส่วนปูนสด คือปูนขาวที่ดำแล้วปั้น นิยมกันมากในเพชรบุรี
ทองร่วง สุวรรณณี	ปูนแห้งก็เป็นพวกปูนที่พิมพ์ในพิมพ์ พอแห้งแล้วก็นำมาประดับ ใช้ในงานประเภทไหนคะ

ภาพ	เสียง
ทองร่วง	ใช้ในงานที่เหมือน ๆ กัน หรือทำเป็นจำนวนมากอย่างเสา หรือหน้าบันที่ทำรูปเหมือน ๆ กัน
สุวรรณณี	งานพวกนี้เป็นการพิมพ์ออกมาคล้าย ๆ กันหมดต่างกับปูนปั้นซึ่งเราสามารถดัดแปลงตามความนึกคิดได้น้อย
ทองร่วง สุวรรณณี	ครับ ช่างปูนที่ทำงานในปัจจุบัน มักจะเป็นช่างปูนที่ก่อกับฉาบเป็นส่วนใหญ่ ไม่ค่อยมีช่างปูนปั้น นักศึกษาคงสนใจฟังเรื่องปูนปั้นแน่ๆ อาจารย์บัวไทยคะ อาจารย์เคยค้นคว้าเรื่องช่างปูนมา ดิฉันอยากขอเรียนถามถึงว่าไทยเรามีช่างปูนมาแต่เมื่อไรคะ
บัวไทย	ตอบสั้น ๆ นะครับ มีมาแต่สมัยทวารวดี มาปรากฏหลักฐานในสมัยสุโขทัย หลักฐานก็ปรากฏในศิลาจารึกวัดศรีชุมกล่าวถึงการสร้างวัดมหาธาตุ แล้วก็บรรดาสดลายปูนปั้นต่าง ๆ ทางภาคเหนือ เช่น ชุมประตู่วัดหลายแห่งในเชียงใหม่ ลำปาง และจังหวัดสุโขทัย โดยเฉพาะที่ชุมมณฑปวัดตระพังทองกลาง ภาพปูนปั้นพระพุทธรูปปางเสด็จจากดาวดึงส์ แสดงถึงลีลาความอ่อนช้อยงดงามมากครับ ถ้าสดลายประดับเจดีย์มีมากที่วัดมหาธาตุสุโขทัย
สุวรรณณี	ต่อมา สมัยอยุธยาก็คงมีอีกมากนะคะ แล้วศิลปะปูนปั้นเพชรบุรีมีมาแต่ครั้งไหนคะ
บัวไทย	ครับ สมัยอยุธยามีมากปรากฏตามวัดในจังหวัดต่าง ๆ หลายแห่ง เช่น ลพบุรี เป็นต้น โดยเฉพาะที่เพชรบุรีนี่นะครับ เป็นศิลปะอยุธยาตอนปลาย และสมัยรัตนโกสินทร์ครับ
สุวรรณณี	ดิฉันพอได้ทราบมาบ้างว่าสมัยรัตนโกสินทร์ ศิลปะปูนปั้นเจริญมากในรัชกาลที่ ๓
บัวไทย	ใช่ครับ ในสมัยนั้นเป็นช่วงเวลาที่มีการสร้างวัดวาต่าง ๆ มาก และเป็นช่วงที่ไทยได้รับอิทธิพลศิลปกรรมของจีนเข้ามาอย่างกว้างขวาง ช่างในสมัยนั้นสามารถแสดงชั้นเชิงฝีมือของช่างได้อย่างเต็มที่ สดลายหรือรูปแบบที่ทำก็มีที่เป็นแบบประเพณีนิยมของไทยและได้รับอิทธิพลของจีน สดลายปูนปั้นที่นิยมสมัยนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นลายดอกไม้ ซึ่งมีสดลายแบบประดิษฐ์และแบบเลียนธรรมชาติ นอกจากนั้นยังนิยมนำถ้วยชามกระเบื้องมาประดับประกอบกับลาย

ภาพ	เสียง
สุวรรณณี บัวไทย สุวรรณณี	ปูนปั้น ทำให้มีสีสันสวยงาม อาจารย์กรุณายกตัวอย่างวัดในกรุงเทพ ที่มีศิลปะแบบนี้ได้ไหมคะ วัดในกรุงเทพที่รู้จักกันดีก็คือ วัดราชโอรสและวัดราชนันทดา แล้วที่เพชรบุรีล่ะจะมีวัดไหนสมัยไหนบ้างคะ อาจารย์บอกว่าจะนำ สไลด์มาให้ดูด้วยใช่ไหม
บัวไทย สุวรรณณี	มีทั้งสไลด์และภาพยนตร์เลยครับ อาจารย์ลองฉายดูได้ไหมคะ แล้วอาจารย์กับคุณทองรุ่งกรุณา อธิบายย่อ ๆ ว่ารูปที่เห็นคืออะไร เป็นศิลปะสมัยไหน และมีความ งดงามในเชิงศิลปะของลวดลายอย่างไร พอให้ผู้ที่ไม่ใช่ช่าง ฟัง เข้าใจนะคะ ถ้ามีสมัยสุโขทัยด้วยยิ่งดี
บัวไทย	ผมเตรียมมาด้วยครับ แต่สไลด์สุโขทัยไม่มี เห็นอาจารย์พูดถึงปูนปั้น เพชรบุรี ผมก็เลยนำมาแต่ของเพชรบุรี
สุวรรณณี บัวไทยส่งสไลด์ให้สุวรรณณี สุวรรณณีใส่สไลด์ตามช่อง ระหว่างใส่สไลด์	ไม่เป็นไรค่ะ ไว้วันจริงค่อยเพิ่มเติม จะได้สมบูรณ์นะคะ
บัวไทย เริ่มฉายสไลด์	ที่ผมเตรียมมานั้นครับมีลายปูนปั้นตามที่ต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบุรี ดูกันเลยนะครับ

คำบรรยายสไลด์ แทรก

สไลด์ ๑

ภาพ ปูนปั้นหน้าบันโบสถ์ วัดสุวรรณาราม เพชรบุรี
ภาพนารายณ์เหยียบอสูร ประกอบลายฟุ้งช่อหางโต พื้น
ประดับด้วยกระจกลีฟ้า ช่อหางโตแต่ละช่อไหลเลื้อย ลาย
พริ้ว แสดงถึงฝีมือของช่างปั้นปูน สมัยอยุธยาตอนปลายอย่าง
ชัดเจน

สไลด์ ๒

ภาพ ปูนปั้นหน้าบันโบสถ์ วัดสระบัว
ภาพนารายณ์เหยียบอสูร นารายณ์และอสูรย่อเข้าออกมา
ด้านหน้าประกอบลายช่อหางโต ซึ่งเป็นช่อเล็กกว่าหน้าบัน
โบสถ์วัดสุวรรณาราม ประดับด้วยกระจกลีฟ้า ฝีมือช่างสมัย
อยุธยาตอนปลาย

- สไลด์ ๓ ภาพ ปูนปั้นฐานเสมา วัดสระบัว
ภาพยักษ์แบกและครุฑแบกประกอบลาย ลักษณะท่าทางแตกต่างกัน ให้ความรู้สึกได้ดี จัดว่าเป็นฐานเสมาที่งดงามที่สุดและมีเหลือให้เห็นเพียงแห่งเดียวเท่านั้น
- สไลด์ ๔ ภาพ ปูนปั้นหน้าบันโบสถ์ วัดไผ่ล้อม
ภาพนารายณ์ทรงครุฑ ประกอบลายช่อหางโต ช่อหางโตแต่ละช่อยื่นออกจากก้านลาย สวยงามมาก ฝีมือช่างสมัยอยุธยาตอนปลาย
- สไลด์ ๕ ภาพ ปูนปั้นหน้าบันโบสถ์ วัดไผ่ล้อม
มีลักษณะแปลกที่ว่า ทำเป็นหน้าบัน ๒ ชั้น หน้าบันโบสถ์ด้านนอก เท่าที่เห็นเป็นรูปนกยูง ประกอบลายพุ่มช่อหางโต ซึ่งเป็นช่อหางโตเล็ก ๆ
- สไลด์ ๖ ภาพ ปูนปั้นชั้มหน้าต่างวัดไผ่ล้อม ลายคมชัดละเอียดมาก สวยงามจริง ๆ เหลือเพียงชั้มเดียว
- สไลด์ ๗ ภาพ ปูนปั้นลายชั้มประตู วัดไผ่ล้อม ปั้นเป็นลายพุ่ม และมีไส้กลางเป็นพุ่ม ๒ พุ่ม เหลือเพียงชั้มเดียว
- สไลด์ ๘ ภาพ ปูนปั้นภาพพุทธประวัติวัดไผ่ล้อม เป็นปูนปั้นเต็มทั้งผนัง แสดงชั้นเชิงและฝีมือของช่างอย่างยอดเยี่ยม และเหลือเพียงแห่งเดียวเท่านั้น แต่เป็นที่น่าเสียดาย กำลังชำรุดและร้าวขาดการดูแลทำนุบำรุง อีกไม่นานก็คงจะพังลงมา แล้วเราก็จะพากันบ่นเสียดาย เป็นฝีมือช่างปูนปั้นสมัยอยุธยาตอนปลาย
- สไลด์ ๙ ภาพ ปูนปั้นหน้าบันโบสถ์ วัดเขabanไดอิฐ
ภาพครุฑ ประกอบด้วยลายก้านขดช่อหางโต ลายละเอียดมาก พื้นประดับด้วยกระจกสีฟ้า ฝีมือช่างสมัยอยุธยาตอนปลาย
- สไลด์ ๑๐ ภาพ ปูนปั้นหน้าบันศาลาการเปรียญ วัดโคก
ภาพลายเทพนม ฝีมือนายเทียบ ปัจจุบันอายุ ๘๐ ปี เลิกทำการปั้นปูนแล้ว
- สไลด์ ๑๑ ภาพ ปูนปั้นหน้าบันโบสถ์ ด้านทิศตะวันออก วัดโคก
ปั้นเป็นเทพเต็มทั้งหน้าบัน ฝีมือนายทองร่วง เอ็มโอรุ อายุ ๔๑ ปีเป็นผู้หนึ่งที่ได้รับเลือกให้เป็นผู้เชี่ยวชาญการบูรณะวัดพระแก้ว

- สไลด์ ๑๒ ภาพ ปูนปั้นหน้าบันโบสถ์ ด้านทิศตะวันตก วัดโคก
ภาพพุทธประวัติ ประกอบลาย ฝีมือนายสมบัติ พูลเกิด
- สไลด์ ๑๓ ภาพ ปูนปั้นหน้าบันวิหารหลวง วัดมหาธาตุฯ เพชรบุรี
ภาพนารายณ์ทรงสุบรรณ มีหนุมานแบกไว้อีกชั้นหนึ่ง ประกอบลายก้านขด ออกช่อเป็นครุฑ ที่แปลกอีกอันหนึ่งคือช่อฟ้าแทนที่จะทำเป็นหัวนาค ก็เปลี่ยนเป็นรูปเทพ เป็นฝีมือช่างสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น
- สไลด์ ๑๔ ภาพ ปูนปั้นหน้าบันวิหารน้อย วัดมหาธาตุฯ เพชรบุรี
ภาพนารายณ์เหยียบอสูร ประกอบลายเปลวลูกไฟ สวยงามมาก ไม่ใคร่มีคนเห็นมากนัก เพราะอยู่ด้านหลัง
- สไลด์ ๑๕ ภาพ ปูนปั้นหน้าบันศาลา วัดมหาธาตุฯ เพชรบุรี
ภาพการสัပ္พุทธ์เรื่องรามเกียรติ์ ซึ่งเป็นที่นิยมกันมากในกลุ่มช่างปูนปั้นเพชรบุรี
- สไลด์ ๑๖ ภาพ ปูนปั้นหน้าบันโบสถ์ ด้านทิศตะวันตก วัดชีประเสริฐ
ภาพนารายณ์ทรงหงส์ บันยื่นออกจากผนังหน้าบัน ประกอบลาย พื้นประดับกระจกสีฟ้า ฝีมือนายสอน ศิลปกรบ อายุ ๕๗ ปี
- สไลด์ ๑๗ ภาพ ปูนปั้นซุ้มหน้าต่างโบสถ์ วัดมหาธาตุฯ เพชรบุรี
ภาพอากัปกิริยาของวานร มี ๑๒ ซุ้ม ให้อารมณ์ดีจริง ๆ
- สไลด์ ๑๘ ภาพ ปูนปั้นซุ้มประตูโบสถ์ วัดชีประเสริฐ
ภาพการสัပ္พุทธ์ รามเกียรติ์ ประกอบลายดอกไม้ ฝีมือนายทองร่วง เอ็มโอษฐ์
- สไลด์ ๑๙ ภาพ ปูนปั้นซุ้มพระพุทธรูป วัดพระทรง
ภาพการสัပ္พุทธ์รามเกียรติ์ ประกอบลาย บันนูนออกมาก ฝีมือนายเฉลิม พึ่งแดง อายุ ๓๘ ปี
- สไลด์ ๒๐ ภาพ ปูนปั้นหัวนาค ศาลาการเปรียญ วัดโคก
หาชมดยากเพราะหักพังหมดแล้ว ปัจจุบันนิยมแกะสลักไม้ ปูนปั้นขึ้นนี้ ฝีมือนายเทียบ

ภาพ	เสียง
สุวรรณณี	ดิฉันได้เห็นภาพและฟังคำอธิบายแล้วตื่นเต้นจริง ๆ ค่ะ ในความสามารถของช่างไทย นักศึกษาคงจะซาบซึ้งในศิลปะไทยประเพณี ปีนี้ ดิฉันคิดว่านักศึกษาได้เข้าใจและตระหนักในคุณค่าคงจะได้ ช่วยกันธำรงเอกลักษณ์ของไทยด้านนี้ไว้ และสืบต่อไปชั่วกาลนาน คุณทองร่วงคะ ปูนที่ใช้ปีนี้คงจะต้องผสมเป็นพิเศษนะคะ มันจะนั้นคงจะยากมากที่จะปั้นให้ความงดงามอ่อนช้อยได้ ช่างคงจะ ต้องเตรียมการอย่างดีใช่ไหมคะ จึงจะใช้ฝีมือในเชิงศิลปะได้
ทองร่วง	ใช้ครับ การผสมปูนปั้นนี้ต้องมีความประณีตเป็นพิเศษครับ ให้ มีความเหนียวสามารถปั้นเป็นรูปต่าง ๆ ได้ เมื่อแข็งตัวแล้วก็ต้องทน แดด ทนฝนได้ดี ถ้าผสมไม่ดีก็ใช้ไม่ได้ ช่างปูนปั้นต้องรู้จักสัดส่วน และวิธีผสมปูน ที่เรียกกันว่าปูนดำ และต้องช่างสังเกตว่าเมื่อไรปูน นั้นจะใช้ได้ จะนำไปปั้นลวดลายหรือรูปต่าง ๆ ได้ครับ แต่ปูนปั้น เพชรบุรีใช้น้ำตาลโตนดเป็นตัวผสมแทนน้ำอ้อยซึ่งใช้กันมาแต่เดิม ครับ อาจารย์ครับผมได้ถ่ายภาพยนตร์วิธีผสมปูนไว้ตลอดจนการ นำปูนไปปั้นลาย คิดว่าจะเอาไปเผยแพร่ในงานสัมมนาของวิทยาลัย ครู ผมนำมาด้วยจะได้ให้อาจารย์ดูว่าจะให้นักศึกษาที่นี้ได้เข้าใจ ด้วย
สุวรรณณี	แหมวิเศษเลยคะ จะได้เห็นขั้นตอนต่าง ๆ อย่างละเอียด โชคดีเหลือ เกิน เดี่ยวคะ ดิฉันจะได้ขอติดต่อแผนกโสตเทียวนะคะ มาฉายใน ห้องนี้เลยขอม้วนฟิล์มเถอะคะ
สุวรรณณีเดินออกไปข้างนอก สักครู่ สมศักดิ์เข้ามาพร้อม ด้วยกล้องฉายและจอ สม- ศักดิ์ วางกล้อง ชิงจอ	
สุวรรณณี ระหว่างเตรียมเครื่อง	คุณสมศักดิ์ช่วยฉายหน่อยนะคะ (อธิบายความสำคัญของการผสมปูนให้เห็นว่าช่างปูนปั้นทุกคนต้อง ศึกษาอย่างไร)
ทองร่วง	ผู้ที่ทำงานปั้นปูนต้องเริ่มจากการหัดผสมปูนและตำปูนก่อน เพราะจะได้ทราบขั้นตอน และสามารถทำได้เอง ผู้ฝึกหัดจะต้องหัดตำ จนทราบว่าปูนขนาดไหนได้ที่ และเหมาะสำหรับปั้น

ภาพ	เสียง
สุวรรณณี ภาพยนตร์ ๑๑ นาที ทองร่วง ผสมปูน ทองร่วงอธิบายตามภาพ สุวรรณณีซักถามตามสมควร	ส่วนผสมของปูนที่ตำมีอะไรบ้างคะ ตอนแรกต้องนำปูนขาวและทรายละเอียดผสมเคล้ากันตามอัตราส่วนที่เท่ากันนะครับ แล้วนำปูนและทรายที่ผสมแล้วใส่โถ้งขนาดย่อมหรือกระป๋องขนาดใหญ่ นำน้ำสะอาดใส่จนท่วม แล้วต้องปิดฝาทิ้งไว้ประมาณ ๓ วัน เพื่อให้ปูนคลายความเค็มเป็นการหมักปูน ก่อนนำมาตำให้เข้ากัน แล้วนำกระดาดฟางมาฉีก ชุบน้ำแล้วผสมปูนหมักลงตำ แต่ก่อนใช้แซ่หน้าจนและครีบ การตำโกลนต้องทำอย่างประณีตจนกระดาดฟางที่ฉีกผสมกันดีกับปูนที่ตำต่อไปนําน้ำตาลโตนดและกาวหนังที่เคี้ยวแล้วหยอดลงไป โกลนและคลุกเคล้าด้วยเกรียงให้เข้ากัน ช่างต้องสังเกตให้ดีว่าปูนที่ตำได้ดีหรือยัง ถ้ามีส่วนใดอ่อนหรือแก่ไปก็ต้องผสมให้ได้ที่จะนำไปปั้นได้ แต่ในปัจจุบันงานปูนสำคัญ ๆ มีพนักงานจัดทำโดยเฉพาะส่งให้ช่างปั้น เมื่อปูนได้ที่แล้ว ก็นำออกมาปั้นเป็นก้อนแล้วใส่ถุงพลาสติกไว้มัดปากถุงให้แน่น เพื่อไม่ให้ปูนที่ตำไว้แห้ง เวลาจะใช้ก็แบ่งมาใช้ทีละน้อย
สุวรรณณี ทองร่วง	ก่อนจะปั้นต้องมีการเขียนลายก่อนไหมคะ ต้องเขียนครีบลายที่ไม่ใหญ่โตนัก ก็ใช้เกรียงร่างไปได้เลย แล้วใช้ปูนที่ผสมกับน้ำตาลต่างหากเรียกว่า เทือกท้าวไว้ก่อน แล้วใช้ปูนที่จะปั้นโกลนลายไปเรื่อย ๆ
สุวรรณณี บัวไทย สุวรรณณี ทองร่วง	โกลน นี่หมายถึงอะไรคะ การโกลนก็คือให้มีตัวยืดย่นเอง ทำให้ปูนติดดี ถ้าเป็นรูปใหญ่ ๆ จะทำแบบนี้หรือมีวิธีอื่นคะ ถ้าผู้ทำไม่ชำนาญหรือเป็นลายใหญ่ ๆ มักจะร่างแบบเขียนลายลงในกระดาดหรือกระดานก่อน เวลาทำมักจะใช้ปูนซีเมนต์ โกลนขึ้นรูปก่อน แล้วจึงใช้ปูนตำปั้นที่หลังแล้วแต่งลายด้วยเกรียง ช่างปูนปั้นจะต้องแม่นยำ จะแต่งจะชูดอย่างไรต้องทำเมื่อปูนยังไม่แข็งตัว ถ้าแข็งแล้วก็ยากที่จะแก้ไข
สุวรรณณี	เกรียงที่ใช้มีหลายขนาดไหมคะ

ภาพ	เสียง
ทองร่วง	มีหลายขนาด แล้วแต่งงานละเอียดมากน้อยแค่ไหน ลายที่เห็นนี้ทางซ้ายเป็นลายดอกไม้ ส่วนทางขวาเป็นลายนารายณ์ทรงสุบรรณเป็นแบบ ทับลาย ปูนปั้นนี้เมื่อเสร็จแล้วไม่นานก็แห้ง และคงทนถาวร ภาพยนตร์ก็มีแค่นี้แหละครับ
สุวรรณณี	ขอบคุณอาจารย์กับคุณทองร่วงเป็นที่สุดเลยคะ ศิลปะปูนปั้นนี้เป็นเอกลักษณ์ของไทยที่เป็นที่น่ายินดีที่ช่างปูนไทยเรานั้นชั้นหลังได้สืบทอดกันมาแต่สิ่งที่จะขาดเสียมิได้ที่จะให้การสืบทอดสมบูรณ์นั้นก็คือ การที่ให้ความรู้แก่ผู้ได้พบได้เห็นรู้จัก เข้าใจ และชื่นชมในศิลปะนั้น ๆ ซึ่งจะเป็นพลังผลักดันให้ธำรงหรือพัฒนาอีก ๆ ขึ้นไป ด้วยเหตุนี้แหละคะ ดิฉันจึงอยากให้นักศึกษาได้มีความรู้ในเรื่องศิลปะไทย ๆ ไว้บ้าง ในฐานะที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินสมบัติเหล่านี้
บัวไทย	ครับ ผมเห็นด้วย ผมกับคุณทองร่วงจะพยายามให้ดีที่สุดครับ ในวันมาบรรยายจริง ๆ ผมเห็นจะต้องลาละครับ จะได้กลับไปเตรียมเพิ่มเติมบางอย่างตามที่อาจารย์ได้แนะไว้
ทั้งสองคนไหว สุวรรณณี	คุณทองร่วงลาอาจารย์เลยนะเดี๋ยวจะค่า ขอบคุณมากคะ สวัสดีพบกันเดือนหน้า

จบรายการ
เพลง “ความเป็นไทย”

คณะกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย

ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

เสนอรายการ “อยู่อย่างไทย”

เรื่อง “มีอะไรในจิตรกรรมฝาผนัง”

บันทึกเทปโทรทัศน์ วันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๒๗ เวลา ๑๗.๓๐ น.

ออกอากาศวันจันทร์ที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๒๗ เวลา ๑๗.๓๐ - ๑๘.๐๐ น.

ทางสถานีโทรทัศน์ ไทยทีวีสี ช่อง ๙ อ.ส.ม.ท.

ผู้จัดรายการ	อำนาจ จันเงิน
ผู้เขียนบท	สมบัติ พลายน้อย
วิทยากร	อำนาจ จันเงิน
ผู้ร่วมรายการ	นางเยาว์ ไพโรจน์สกุล
ผู้ประสานงาน	จิตรลดา หัซชะวณิช
	นิมิต สุทธิชุติพงษ์
ผู้ควบคุมรายการ	สุรางค์ ดุริยพันธุ์

ภาพ	เสียง
เริ่มต้นรายการอยู่อย่างไทย มีอะไรในจิตรกรรมฝาผนัง วัด โบสถ์ วิหารและภาพ จิตรกรรม วีดีโอ หรือ สไลด์ ๑, ๒, ๓ ภายในห้องรับแขก	เพลง
ชายและหญิง ชิตดาว	- สวัสดิ์ศรีรับ-ค่ะ - เมื่อวันวิสาขบูชาคราวที่แล้ว ดิฉันไปทำบุญที่วัด และมีโอกาสได้เข้าไปนมัสการพระประธานในพระอุโบสถ ได้ถือโอกาสชมภาพจิตรกรรมฝาผนัง ความจริงดิฉันไม่เคยสนใจเรื่องภาพจิตรกรรมฝาผนังตามโบสถ์วิหารมาก่อนเลย เพราะไม่มีโอกาสได้เดินดู แต่เมื่อได้ดูแล้วก็อยากรู้ว่าเขาเขียนภาพต่าง ๆ เหล่านี้ไว้ทำไม และ “มีอะไรในจิตรกรรมฝาผนัง” บ้าง
ชาย	- ตามทางสันนิษฐานก็เข้าใจกันว่า แต่เดิมทีเดียวตามฝาผนังโบสถ์หรือวิหารก็คงจะไม่มีภาพอะไร ต่อมาคงจะเห็นว่าไม่งามตาเพราะฝาผนังเก่าก็อาจจะมียอยกระดำกระต่าง ปูนกระเทาะหลุดไปบ้าง
วีดีโอ หรือสไลด์ ภาพที่ ๔, ๕, ๖	ในชั้นแรกก็คงจะใช้ผ้า幔ที่มีสีหรือลวดลายต่าง ๆ มาประดับบังไว้ ต่อมาเห็นว่าการทำเช่นนั้นเป็นการระแวงวาย ก็เลยคิดเขียนลวดลายเหมือนอย่างลายผ้าติดไว้ ที่ฝาผนังเลยทีเดียวนะ แต่การที่เขียนเฉพาะลวดลายไม่ได้ประโยชน์เท่าที่ควร จึงได้คิดว่าน่าจะเป็นรูปภาพ เพราะนอกจากจะสวยงามแล้วก็เท่ากับเป็นการประชาสัมพันธ์เรื่องราวต่าง ๆ ให้คนได้ทราบอีกด้วย
ชิตดาว ชาย	- ภาพจิตรกรรมตามโบสถ์วิหารสมัยแรกเป็นภาพเกี่ยวกับอะไรคะ - เข้าใจว่าจะเป็นภาพอันเนื่องในพระพุทธศาสนา เพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้ทราบเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธประวัติหรือบางแห่งก็อาจแทรกเรื่องนิทานชาดกที่ประสงค์จะชี้ให้เห็นคุณธรรมหรือความดีในเรื่องใดเรื่องหนึ่งไว้เป็นการสั่งสอนและจูงใจให้พุทธศาสนิกชนได้ประพฤติปฏิบัติในทางที่ดี
ชิตดาว ชาย	- พุทธประวัติมีเรื่องมากมายจะเขียนหมดหรือคะ - ก็ไม่ได้เขียนทั้งหมด จับเอามาเฉพาะตอนที่เด่น ๆ หรือที่มีคน

เสียง	เสียง
วืติโอ หรือสไลด์ ภาพที่ ๗ มารผจญ	ทราบกันมาก หรือเมื่อเขียนเป็นภาพแล้วจะเป็นภาพทั้งดงาม เพราะวัตถุประสงค์ของการเขียนภาพไม่ได้ผูกไว้กับเนื้อเรื่องเท่านั้น แต่ต้องการให้เป็นภาพที่สวยงามชวนดูด้วย ฉะนั้นจึงต้องเลือกเอาพุทธประวัติตอนใดตอนหนึ่ง - เช่น ตอนตรัสรู้ ตอนมารผจญ หรือตอนเสด็จลงมาจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ซึ่งเมื่อเขียนเป็นภาพออกมาแล้วจะดูเด่นสวยงามสะดุดตา
ขีดดาว ชาย	- แล้วเขียนเหมือนกันหมดอย่างนี้ทุกวัดหรือคะ - ส่วนมากก็จะคล้าย ๆ กัน แต่ฝีมือความคิดและสิ่งที่สอดแทรกในระหว่างภาพไม่เหมือนกัน บางแห่งก็ไม่เหมือนใคร เรื่องภาพจิตรกรรมฝาผนังที่ผมคิดว่าพอจะแบ่งออกได้สัก ๖ ประเภท
ขีดดาว ชาย ขีดดาว ชาย	- มีอะไรบ้างคะ - ถ้าว่าตามคติเก่าก็เป็นภาพพุทธประวัติหรือพระอดีตพุทธ - พระอดีตพุทธ หมายถึงอะไรคะ - ก็หมายถึง พระพุทธเจ้าในอดีตคือก่อนพระพุทธเจ้าองค์ปัจจุบันนี้ ส่วนพระพุทธเจ้าองค์ปัจจุบันก็คือ พระประธานในโบสถ์นั่นเองที่จัดเป็นประเภท ๑
ขีดดาว ชาย	- ประเภท ๒ ได้แก่ ภาพประเภทไหนคะ - เป็นภาพชาดก หรือที่เข้าใจกันทั่ว ๆ ไปว่าเป็นอดีตชาติของพระพุทธเจ้า ซึ่งเชื่อกันว่าก่อนที่จะได้มาตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้านั้น ได้บำเพ็ญบารมีมาแล้วถึง ๔๕๐ ชาติ มีภาพเขียนชาดกเหล่านี้เกือบทั้งหมดที่วัดเครือวัลย์วรวิหารแต่ก็เป็นภาพขนาดเล็ก คือเขียนกรอบละชาติดูเกือบไม่รู้เรื่อง ที่นิยมเขียนกันมากก็คือสิบชาติสุดท้ายหรือที่เรียกกันว่าทศชาติ เพราะเหมาะที่จะเขียนให้จบภายในฝาผนัง ๒ ด้าน หรือ ๓ ด้าน
ขีดดาว ชาย	- ทศชาตินี้มีเรื่องอะไรบ้างคะ - เริ่มด้วยพระเตมีย์ ซึ่งมีความกลัวต่อบาปไม่ยอมทำบาป จึงแกล้งทำเป็นโง่เง่าเปลี้ย พระราชาบิดาโปรดให้ทดลองต่าง ๆ นานาถึงกับจะให้ฆ่าฟันและเอาไปฝังทั้งเป็น แต่ก็ไม่สามารถจะทำร้ายพระเตมีย์ได้ ในที่สุดพระเตมีย์ก็ออกผนวช

ภาพ	เสียง
ภาพจิตรกรรม จากวีดีโอ หรือสไลด์ที่ ๘	- เรื่องที่สองเมื่อเสวยพระชาติเป็นพระชนก นางเมขลาแนะนำให้ทอดอาลัยในชีวิตก็ยังไม่ละความพยายาม นางเมขลาเลื่อมใสจึงช่วยให้พ้นจากอันตรายแล้วได้เป็นเจ้าครองนครมิถิลา ภายหลังเสด็จออกทรงผนวชเป็นราชฤๅษี - เรื่องที่สาม พระสุวรรณสามเลี้ยงบิดามารดาตาบอด ต่อมาพระสุวรรณสามถูกพระเจ้าปิลักษ์ยังด้วยธนูได้รับความทุกข์ทรมานอย่างแสนสาหัส แต่ก็ไม่โกรธ ภายหลังได้ถวายโอวาทแก่พระเจ้าปิลักษ์ได้ตั้งอยู่ในทศพิชราชธรรม - เรื่องที่สี่ พระเจ้าเนมิราช ผู้ยินดีในการบริจาคทานและรักษาพรหมจรรย์ พระอินทร์ให้พระมาตลีนำทิพยรถมาพาไปดูนรกและสวรรค์ ต่อมาได้ออกผนวชเป็นราชฤๅษี - เรื่องที่ห้า มโหสถบัณฑิตเป็นผู้มีปัญญาสามารถแก้ปัญหาเทวดาและมนุษย์ได้คิดอุบายให้กษัตริย์ร้อยเอ็ดพระองค์รอดพ้นจากการถูกวางยาพิษ และคิดอุบายขุดอุโมงค์ให้พระเจ้าวิเทหราชรอดพ้นจากอำนาจของพระเจ้าจุลนีพรหมทัต - เรื่องที่หก กล่าวถึงพญานาคชื่อ ภูริทัต ถือศีลอดกลั่นความโกรธไม่ทำร้ายหมองูที่มาจับเอาไปแสดงให้คนดู และได้แสดงธรรมล้างจิตใจของพวกที่เรียนเวทบุชายัญ - เรื่องที่เจ็ด กล่าวถึง พระจันทกุมาร โอธพระเจ้าเอกราชา ทรงตัดสินใจด้วยความเที่ยงธรรมจนพราหมณ์ผู้รับสินบนมีความเจ็บใจ แกล้งทูลยุยงให้พระเจ้าเอกราชาเอาจันทกุมารไปฆ่าบุชายัญ แต่มีผู้ช่วยให้พ้นรอดอันตรายได้ - เรื่องที่แปด กล่าวถึงเมื่อครั้งเสวยพระชาติเป็นพรหมชื่อนารทได้มาช่วยนางรูกาแสดงธรรม ทำลายล้างมิถิลาจิตใจของท้าวอังคติและราชบริพาร - เรื่องที่เก้า กล่าวถึงวิฑูรบัณฑิต ผู้ถวายอภินิหารแก่พระเจ้าโกรพ ได้รักษาสัตย์ยอมสละชีวิตไปกับปุลนยักษ์ผู้จะฆ่าเอาหัวใจไปให้นางวิมลสา พระวิฑูรบัณฑิตก็รอดกลับมาได้ด้วยเชิงฉลาดในการเทศนา
ภาพจากวีดีโอ หรือจาก	- เรื่องที่สิบ กล่าวถึงพระโพธิสัตว์เสวยพระชาติเป็นพระเวสสันดร

ภาพ	เสียง
สไลด์ภาพที่ ๙-๑๓	ต้องปัฟพาชนิยกรรมไปอยู่ป่า เพราะเหตุบริจาตช้างเผือกสำคัญของบ้านเมืองให้เป็นทาน แล้วยังบริจาตพระราชาสีกันหาราชโอรสธิดาทั้งสองแก่ชู้ชก และยังประทานพระนางมัทรีพระมเหสีแก่พระอินทร์ ซึ่งแปลงเป็นพราหมณ์มาขออีกด้วย ทั้งสิบเรื่องนี้แหละครับที่เรียกว่าทศชาติ นิยมเขียนกันมากกว่าเรื่องอื่น ๆ
ขีดดาว ชาย	ได้ยินว่าเป็นภาพเกี่ยวกับประเพณีก็มีใช่ใหม่ครับมี แต่ว่าน้อยมาก ที่น่าเสียดายก็คือ ภาพเขียนที่ฝาผนังโบสถ์วัดยมที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นภาพกระบวนแห่พระกฐินพยุหยาตรา เขียนแต่ครึ่งสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ปัจจุบันเหลือแต่ภาพที่เขียนจำลองไว้
ภาพฝาผนังวัดเสนาสนาราม จากวีดีโอ	ที่เขียนเป็นภาพประเพณีทั้งสิบสองเดือนก็มีอยู่บ้าง ที่รู้จักกันมากก็ที่วัดราชประดิษฐ์สถิตมหาสีมาราม กรุงเทพฯ และที่วัดเสนาสนาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งกล่าวถึงประเพณีต่าง ๆ เช่น ประเพณีสงกรานต์ แรกนาขวัญ วิสาขบูชา ฯลฯ เป็นประเพณีที่เคยทำกันมาแต่ละเดือนในสมัยโบราณ
ชาย	นอกจากภาพประเพณีแล้ว ก็มีภาพประวัติศาสตร์ ที่วัดพุทไธสวรารย์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ภาพจิตรกรรม จากวีดีโอ หรือภาพสไลด์ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗	มีภาพพุทธโฆษาจารย์นั่งเรือสำเภาไปลังกา ภาพประวัติศาสตร์ที่มีเขียนในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์หลายแห่ง เช่น เขียนภาพพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาและกรุงธนบุรีไว้ที่หอพระราชมานูสร และภาพพระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ในหอพระราชพงศานุสร ทั้งสองหอนี้อยู่ในด้านหลังพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม หรือที่เรียกกันว่า วัดพระแก้ว ที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งก็คือภาพพระราชประวัติรัชกาลที่ ๕ ในพระที่นั่งทรงผนวชวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม
สไลด์ ๑๖ สไลด์ ๑๗	ชุดใหญ่ที่น่าสนใจคือภาพพระราชประวัติสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ที่ในวิหารวัดสุวรรณดาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นอกจากนี้ก็ยังมีที่อื่นอีกบ้างหลายแห่ง
ขีดดาว	ภาพประวัติศาสตร์นี้คงไม่แพร่หลายเหมือนทศชาติ ดินันท์เพ็ชรราบ

ภาพ	เสียง
ชาย	อย่างอื่นมีอะไรอีกไหมคะ ก็มีภาพนิทาน ภาพสุภาพษิต คำพังเพย ภาพปริศนา ความจริง
ภาพจิตรกรรม	ภาพนิทานก็น่าจะรวมกับภาพชาดก เพราะเป็นนิทานเหมือนกัน แต่ที่แยกออกมาจากชาดก ก็เพราะตามคติเดิมยังเชื่อกันว่า นิบาต ชาดกเป็นเรื่องในอดีตชาติของพระพุทธเจ้า ส่วนภาพนิทานที่กล่าว ถึงนี้เป็นพิเศษต่างหากออกมา อย่างเช่นเรื่องรามเกียรติ์ที่วัด พระแก้ว หรือเรื่องพระลักษมณ์พระราม ทางภาคอีสาน หรือที่ ในกรุงเทพฯ ที่วัดปฐมวราารามก็มีเรื่องศรีธนญชัยเชียงใหม่ อย่างนี้ เป็นต้น บางแห่งก็เขียนภาพสุภาพษิต คำพังเพย อะไรต่าง ๆ
ชิตดาว	เมื่อตะกี้ได้ยินว่ามีเรื่องรามเกียรติ์และเรื่องพระลักษมณ์พระรามฟังดู เหมือนกับว่าจะไม่ใช่เรื่องเดียวกัน
ชาย	เค้าโครงส่วนใหญ่ก็เกือบจะคล้ายกัน แต่รายละเอียดและพฤติกรรม ต่างกันไป ถ้าไปดูภาพรามเกียรติ์ที่วัดพระแก้ว เราก็ต้องรู้เรื่องราม เกียรติ์ตามเรื่องพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๑ แต่ถ้าจะดูเรื่องพระ ลักษมณ์พระรามทางอีสานก็ต้องรู้เรื่องตามฉบับของทางอีสาน
ชิตดาว	แหม แล้วจะรู้ได้อย่างไรล่ะคะ
ชาย	ก็พอจะช่วยได้ถ้าคุณสนใจจริง ๆ คือที่ศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้าน แห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้พิมพ์ เอกสารให้ความรู้เรื่องจิตรกรรมฝาผนังขึ้นแจกตามศูนย์วัฒนธรรม ต่าง ๆ ในเล่มนี้จะเปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างของนิทาน หลายเรื่องที่น่าไปเขียนเป็นภาพจิตรกรรมฝาผนัง เช่น เรื่อง รามเกียรติ์ต่างกับเรื่องทศรถชาดกอย่างไร และต่างจากเรื่อง พระลักษมณ์พระรามในตอนไหนบ้าง พร้อมกับแนะนำเรื่อง สังข์ศิลป์ชัย สังข์ทอง ศรีธนญชัยเชียงใหม่ เป็นตัวอย่างไว้ด้วย นอกจากนั้นในตอนท้ายเล่มยังแนะนำวัดต่าง ๆ ที่มีภาพจิตรกรรม สำหรับผู้สนใจที่จะไปดูอีกด้วย
ชิตดาว	ดีจริง ที่คุณเล่ามาทั้งหมดนี้ทำให้ดิฉันได้ทราบว่า มีอะไรใน จิตรกรรมฝาผนังมากมายเหลือเกิน
ชาย	ความจริงยังมีอะไร ๆ อีกมากที่ผมไม่สามารถจะเล่าได้หมด เช่น ภาพชีวิตของชาวบ้านในสมัยก่อนที่ช่างเขียนได้เขียนแทรกเข้าไป

ภาพ	เสียง
ชิตดาว	เช่น การเล่นของเด็กในสมัยก่อนเขาเล่นอะไรกัน หรือการแสดง เช่น พวกหุ่น พวกหนัง แม้แต่ละครลิงก็มี ถ้ามีเวลาดิฉันคิดว่าไปเที่ยวดูภาพจิตรกรรมตามวัดนี้คงสนุก และได้ความรู้มากทีเดียวนะค่ะ แต่เท่าที่ดิฉันสังเกตดูรู้สึกว่ ภาพจิตรกรรมฝาผนังเหล่านี้ลบเลือนไปมาก เราจะมีทางรักษา อย่างไรบ้างคะ
ชาย วีดีโอ หรือสไลด์ ภาพที่ ๑๘	ครับ เป็นเรื่องที่น่าหนักใจมากทีเดียว ผมคิดว่าการรักษาจิตรกรรม ฝาผนังที่ง่ายที่สุดก็คือการไม่ทำลาย เป็นต้นว่า ไม่ใช่ฉีฉี หรือ ลูบคลำภาพเขียนเหล่านั้น ไม่ใช่ฝาผนังเป็นที่แขวนอะไรต่าง ๆ เช่น บางแห่งตอกตาปูผูกมุ้งก็มี ไม่ปล่อยให้หลังคารั่วจนน้ำฝน ไหลลงมาชะล้างภาพจนลบเลือน ไม่ปล่อยให้พวกคัดลอกภาพ ใช้กระดาษทาบติดกระดาษขาวที่ฝาผนัง ไม่รื้ออาคารที่มีภาพ จิตรกรรมฝาผนังโดยไม่แจ้งให้ทางกรมศิลปากรทราบ และอย่าได้ ช่อมแซมโดยพลการในเมื่อไม่มีความรู้พอ เช่นนี้เป็นต้น เสียหาย เวลาหมดเพียงเท่านี้ แต่ท่านผู้ชมก็อาจจะหาโอกาสไปชมได้ ด้วยตนเองต่อไป ผมและคุณชิตดาวขอลาท่านผู้ชมไปแต่เพียงเท่านี้ สวัสดีครับ-ค่ะ สวัสดีครับ-ค่ะ

จบรายการ

เพลง “ความเป็นไทย”

คณะกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย
 ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
 สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
 เสนอ

รายการ “อยู่อย่างไทย”

เรื่อง “ให้วีพระคุณแม่โพสพ”

บันทึกเทปโทรทัศน์ วันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๒๗ เวลา ๑๗.๐๐ น.
 ออกอากาศวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๒๗ เวลา ๑๗.๓๐ - ๑๘.๐๐ น.
 ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง ๕ อ.ส.ม.ท.

ผู้จัดรายการ
 ผู้เขียนบท
 วิทยากร

พ.ต.หญิง คุณหญิงผะอบ ไปชะกฤษณะ
 ท่านผู้หญิง สมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา
 พ.ต.หญิง คุณหญิง ผะอบ ไปชะกฤษณะ
 เรณู สุระมานะ
 วิไลลักษณ์ อีธรรมมงคลพันธุ์
 จิตรลดา สุวัตติกุล

พิธีกร

การสาธิตทำอาหารคาวหวานจากข้าว

ได้รับความอนุเคราะห์จากวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา
 วิทยาเขตโชติเวช

ผู้ประสานงาน

จิตรลดา หัซซะวณิช

ผู้ควบคุมรายการ

นิมิต สุทธิพิพัฒน์
 สุรางค์ ดุริยพันธุ์

ภาพ	เสียง
พิธีกร(จิตรลดา สุวัติกุล) นาก ๑. เป็นห้องกว้าง มีเก้าอี้หมู่พอควร หรือเป็นโต๊ะอาหารตั้งเก้าอี้ไว้พร้อมก็ได้ ๒. มีโต๊ะจัดอาหารสำเร็จรูปวางเรียงรายให้กลิ้งจับภาพได้ถนัด แล้วแต่ผู้จัดจะจัดให้เห็นงาม ๓. มีเตาแก๊ส เครื่องมือทำขนมจีบปั้นสับ และช่อม่วง ฯลฯ จัดวาง ไว้ตรงที่ใดแล้วแต่วิทยากรหรือผู้จัดฉากจะเห็นสมควร ถ้าอ่านบทไม่จบเมื่อหมดไตเติลแล้ว กลิ้งจับภาพผู้อ่าน (หรือจับภาพอาหารสำเร็จรูปบางส่วนแทนก็ได้) แล้วแต่จะสะดวก	(พิธีกรอ่านบทนำทันทีที่ฉายไตเติล) ท่านผู้ชมที่เคารพ ท่านคงจำได้ว่า เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๒๗ ที่แล้วเป็นวันพระราชพิธีพืชมงคล จรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ซึ่งเป็นพระราชพิธีประจำปีของไทยมาแต่โบราณกาล นับว่ามีหลักฐานมาแต่สมัยสุโขทัย อยุธยา มาถึงรัตนโกสินทร์ แต่ได้ยุติลงระยะหนึ่ง เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๙ ถึง พ.ศ. ๒๕๐๒ เป็นเวลา ๒๓ ปี ต่อมาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ฟื้นพระราชพิธีขึ้นใหม่เมื่อพ.ศ. ๒๕๐๓ คงจะเป็นด้วยทรงพระอนุสรณ์คำนึงถึงพระราชพิธีว่ายังมีประโยชน์ในการบำรุงขวัญเกษตรกรไทย ผู้ผลิตข้าวและพืชผลเลี้ยงชีวิตประชาชนทั้งชาติ ทั้งข้าวยังเป็นสินค้าหลักส่งออกนารายได้มาสู่ประเทศไทย นับเป็นพันๆล้านบาทในแต่ละปี พระราชพิธีจะช่วยส่งเสริมให้ปลูกพืชผลอุดมสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เนื้อแท้ของพระราชพิธีนั้น นอกจากแสดงประวัติของชาติไทยแล้ว ยังแสดงถึงวัฒนธรรมทางประเพณีและทางจิตใจอันดีงาม เห็นความสำคัญของเกษตรกรผู้มีชีวิตเรียบง่ายและยึดมั่นในศาสนา ในประเพณีที่ช่วยให้ชีวิตเป็นสุข เป็นพิธีทำนุบำรุงขวัญให้เกษตรกรมีกำลังใจมานะพยายามปลูกข้าวและพืชผลให้อุดมสมบูรณ์ พระราชพิธีนี้ยังเตือนใจคนไทยให้รู้คุณของเกษตรกร และคุณของข้าว ของพืชผลที่เลี้ยงคนไทยให้รอดชีวิต ชาติร่มเย็นเป็นสุขไม่อดอยาก การรู้คุณผู้มีคุณไม่ว่าจะเป็นคน สัตว์ สิ่งของ เป็นจริยธรรมสำคัญยิ่ง ที่บรรพบุรุษไทยอบรมลูกหลานให้ยึดมั่นไว้ในจิตใจ และถือเป็นเอกลักษณ์สำคัญของคนตะวันออกโดยเฉพาะคนไทย ชนชาติไทยจึงอยู่ด้วยกันอย่างสงบสุขตลอดมา รายการโทรทัศน์ “อยู่อย่างไทย” ได้จัดแสดงเรื่อง “ไหว้พระคุณแม่โพสพ” เพื่อให้ท่านได้ชมคุณประโยชน์ของข้าวไทยซึ่งเป็นอาหารหลักของชาติ ได้นำข้าวมาประกอบเป็นอาหารหวานคาวมากมายหลายอย่าง ซึ่งบรรพบุรุษไทยและอนุชนชั้นหลังได้ช่วยกันค้นคิดประดิษฐ์ทำขึ้น มีทั้งอาหารแห้งจำพวกเสบียงกรังเก็บไว้ได้หลายวัน และอาหารสด ปรุง

ภาพ	เสียง
๑. วิทยากรยืนจัดวางอาหารสำเร็จรูปอยู่ในห้องคนเดียว	ด้วยรสต่างๆ และใช้ศิลปะตกแต่งให้ดึงดูดตาน่ากินน่าชม เป็นวิชาสำคัญที่ต้องเรียนรู้ วันนี้วิทยากรได้นำอาหารข้าวที่ทำสำเร็จรูปและอาหารสดที่จะสาธิตวิธีทำให้ท่านชม รายการ “อยู่อย่างไทย” จึงขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการ อาจารย์ และนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตโชติเวช ไว้ ณ ที่นี้เป็นอย่างสูง และขอขอบคุณสถานีโทรทัศน์ ไทย ทีวีสี่ช่อง ๙ อ.ส.ม.ท. ในการอนุเคราะห์ให้รายการได้ออกอากาศในวันนี้ ขอเชิญท่านผู้ชมติดตามรายการ “ไหว้พระคุณแม่โพสพ” ได้แล้วค่ะ พะอบ อาจารย์เตรียมอาหารไว้หลายอย่าง สวยงามจริงๆคะ ทำจากข้าวทั้งนั้น น่ารักประทานจริงๆ
๒. พะอบเดินเข้ามาในห้องตรงไปหาวิทยากร แล้วพากันมานั่งที่เก้าอี้สนทนากัน	วิทยากร อ้อ อาจารย์มาแล้ว อาหารนี้ทำจากข้าวเจ้าก็มี ข้าวเหนียวก็มี เชิญอาจารย์นั่งชิละ ดิฉันนำมาเป็นบางอย่างที่พอจะนำมาให้ผู้ชมโทรทัศน์ได้เห็นตามสมควรเท่านั้นแหละค่ะ
	พะอบ แค่นี้ก็มากโขแล้วละคะ ทั้งหวานทั้งคาว อาหารแห้งก็มีสดก็มี ข้าวเจ้าข้าวเหนียวของเราทำได้สารพัดคณะดิฉันคิดว่าจะทำได้มากมายยิ่งกว่ากระบวนข้าวของต่างชาติ เช่น ข้าวสาลี ข้าวราย ข้าวโอ๊ต เสียอีกกระมัง
	วิทยากร ของเขาก็ทำได้มากเหมือนกัน แต่เราไม่รู้ถึงอาหารที่เราขอยืมแป้งสาลีของเขามาใช้ก็มีคะ ที่เอามาทำแบบไทยๆ ก็มี เช่น ทองม้วน ไข่คะ
	พะอบ เราคงแปลงจากขนมกรอบของเขาก็ได้นะคะ ที่รับกว่นขอให้อาจารย์มาช่วยรายการวันนี้ก็เพราะสืบเนื่องมาจากรายการวิทยุ “ไหว้พระคุณแม่โพสพ” ออกอากาศเมื่อวันพีชมงคลเดือนที่แล้ว อย่างที่เล่าให้อาจารย์ฟังวันนั้นแหละคะ คนฟังไม่เห็นภาพขนมหรืออาหารคาวที่ทำจากข้าว คณะอนุกรรมการฯ ของรายการก็เลยขอให้จัดแสดงทางโทรทัศน์ให้เยาวชนของไทยเราได้รู้จักอาหารต่างๆ ที่ปู่ย่าตายายของเราประดิษฐ์คิดค้น ทำจาก

ภาพ	เสียง
๓. ฆะอบและวิทยาการลูกจากเก้าอี้ เดินดูอาหารที่จัดวางแต่ละอย่างกล้องจับภาพอาหารที่พูดถึงแต่ละอย่างสลับกันไปกับคำสนทนา	ข้าวมารับลูกหลานกินจะได้นึกถึงพระคุณของข้าวพระคุณของปู่ย่าตายาย บรรพบุรุษของตน วิทยาการ และนึกถึงพระคุณของชาวไร่นาที่กรำแดดกรำฝนปลูกข้าวให้เรากิน คนไทยเติบโตมาด้วยข้าวทั้งนั้น เรียกได้ว่าตั้งแต่อุ้งแม่มือแม่จนกระทั่งบัดนี้ ฆะอบ ค่ะ คุณยายของดิฉันท่านสอนหลานๆ ให้ไหว้แม่โพสพ เวลาอ้อมข้าวใครกินข้าวหกตกหล่นก็ต้องเก็บขึ้นไว้บนปากขาม เขี่ยบย่อไม่ได้ทิ้งเลอะเทอะไม่ได้ ถูกเอ็ดกันเป็นแถวเทียว วิทยาการ ผู้ใหญ่โบราณท่านสอนอย่างนั้นก็ได้หลายอย่างจากคำสอนนั้นะคะให้รู้คุณค่าของข้าว กินอยู่ให้เรียบร้อย ไม่รุ่มร่ามเลอะเทอะ ฆะอบ ค่ะ ยกข้าวให้มีเทวดารักษาชื่อว่า “แม่โพสพ” นี่เป็นจิตวิทยาย่างหนึ่งเพื่อให้คนแต่ก่อนยกย่องรู้ค่าของข้าวไม่ให้ดูหมิ่นถิ่นแคลนชาวไร่นา เพราะเขาปลูกข้าวให้เรากิน จึงไม่ใช่เป็นเรื่องโง่งมงายอย่างที่เด็กๆ บางคนสมัยนี้เข้าใจกัน ประเพณีอย่างนี้ควรรักษาไว้เป็นอารยะและวัฒนธรรมดีงามไม่ควรให้หายไปเสีย ตอนนี้ดิฉันขอชมขนมที่อาจารย์นำมาหน่อยนะค่ะ มีอะไรต่ออะไรสวยงามน่าดู แล้วเห็นจะต้องขอเรียนซักถามวิธีทำบ้างนะค่ะ เพราะตัวเองทำอะไรไม่ใคร่เป็นนัก วิทยาการ เชิญค่ะ ดิฉันทำไว้ตั้งแต่วานขึ้นก็มี เมื่อวานนี้ก็มีการพอกอาหารแห่งนั้นนะค่ะ ส่วนที่เป็นอาหารหมักต้องทำไว้หลายวันแล้ว ของคนอื่น คนอื่นทำไว้ก็มีค่ะ ขอเชิญเขามาแสดงวันนี้เป็นตัวอย่าง อาหารเหล่านี้ส่วนใหญ่เด็กๆ นักศึกษาเขาช่วยทำค่ะ

“คำสนทนาคอนต่อไปนี้เป็นคำพูดรายการสด ถอดจากแถบบันทึกเสียงระหว่าง
ผะอบกับวิทยากร”

- ผะอบ ดิฉันขอให้อาจารย์ช่วยอธิบายก่อนที่เราจะออกรายการให้เขาทราบ
ว่ามีอะไรบ้าง ดิฉันเห็นที่อาจารย์สองจัดมานี้ก็แบ่งอยู่แล้วว่า ข้าง
หนึ่งคาว ข้างหนึ่งหวาน ทำจากข้าวเจ้าก็มี ข้าวเหนียวก็มี อาหาร
หวานส่วนมากนี้ทำมาจากข้าวเหนียว ข้าวเหนียวก็จัดอยู่ในประเภท
ข้าวเหนอะคะ ดิฉันอยากให้อาจารย์กรุณาอธิบายสักนิดว่า อาหาร
ธรรมดาๆ ที่จัดมานี้มีอะไรบ้างคะ
- เรณู ที่ทำจากข้าวเจ้าวนะคะ อย่างแรกนี่ก็เป็นอาหารที่จัดเป็นชุดก็
มี ข้าวมันส้มตำ เนื้อเค็มฉีกฝอย แกงไก่คะ
- ผะอบ อ้อ ก็หมายความว่า เอาข้าวมาประดิษฐ์นั่นเอง ข้าวมันส้มตำนี้ดิฉัน
ว่าเป็นอาหารที่เราู้กันดี รับประทานกันอยู่ทั่วไป เวลานี้โอโฮ!
มีเยอะเยอะเทียวนะคะ แต่ที่อาจารย์ทำมาเป็นอย่างนี้ทำให้ดิฉันได้คิด
ว่านอกจากที่เราเอาข้าวมาทำเป็นอาหารรับประทาน เป็นอาหาร
ประจำวันกันแล้ว ดิฉันหมายถึงอาหารพิเศษนะคะ ก็ยังจัดได้สวย
งาม เมื่อประดิษฐ์เสร็จแล้วก็งดงามนำรับประทานนะคะ นี่อะไรคะ
อาจารย์
- เรณู มะเขือเทศคะ เอามาประดิษฐ์ทำเป็นดอกกุหลาบ
- ผะอบ อ้อ เอามาทำให้สวย ชุดนี้มีหลายรส มีทั้งเปรี้ยว เค็ม หวาน
นี่ข้าวคลุกกะปินะคะ หมูหวาน แล้วมีเครื่องเคียงต่างๆนะคะ
- เรณู สวยจนดูไม่ออกข้างประดิษฐ์จริงนะคะ ที่เราเรียกกันว่าเครื่อง
ผะอบ เเคียง แต่เครื่องเหล่านี้อาจครบก็ได้ ไม่ครบก็ได้ ไข่ไหมคะ
- เรณู ค่ะ
- ผะอบ ถ้าอื่นๆ ที่เราใช้กัน เรียกว่า ข้าวคลุกกะปิ ธรรมดา ไข่ฝอยโรย
หน้า สวยมากนะคะ ที่นี้ล่ะนะคะ
- เรณู ก็เป็นอาหารหวาน
- ผะอบ แหม สวยมากเลยคะ นี่อะไรคะ
- เรณู ข้าวยาคุคะ
- ผะอบ อ้อ ข้าวยาคุนะคะ หายากแล้วเดี๋ยวนี้
- เรณู ในพระราชพิธีสิบสองเดือนนะคะ เดือนสิบมีการทำข้าวยาคุเสี่ยง
พระสงฆ์ ในพระราชวังจะมีการประกวดการทำโถใส่ข้าวยาคุ
เอาฟักทองมาแกะสลักกันเป็นรูปร่าง

- ผะอับ อย่างอื่นใช้ไม่ได้รีคะ ต้องเอาผักทองอย่างเดียวรีคะ
- เรณู ก็คงผักอะไรก็ได้คะ
- ผะอับ ค่ะ ถ้าเป็นโถสวยๆ ก็คงได้นะคะ เรียกว่าเป็นการประกวดโถใส่
ข้าวยากู้กันว่างั้นเถอะ อ้อ อันนี้ไม่ต้องพูด ดิฉันจำได้เลย รู้สีกว่าตั้ง
แต่เกิดมาก็วิ่งซื้อกันแต่เช้า เข้าขึ้นมาไม่ว่าต่างจังหวัดหรือว่าใน
กรุง ในตลาดขนมครกเต็มไปหมดเลย
- เรณู ค่ะ
- ผะอับ ดิฉันคิดว่าขนมครกนี้ ต้องเรียกได้ว่าเป็นอาหารประจำวันของ
คนไทยเลยนะคะ แต่เดี๋ยวนี้มีการประดิษฐ์กันไม่ใช่หรือคะ
- เรณู บางทีก็มีเอาผักทองมาใส่ หรือบางทีก็มีฝอยทองมาใส่ เป็นการประยุกต์
ขึ้นมาใหม่
- ผะอับ แหมนี่ดิฉันทำขนมไม่ค่อยเป็นนักไม่รู้จักแล้วก็ไม่เคยเห็นด้วย คือนี่
คะ (เอามือชี้)
- เรณู ใช่จิ้งหรีดไถคะ หรือเขาเรียกว่า ข้าวหัวโขนคะ
- ผะอับ โอ้โฮ ข้าวหัวโขน น่ากลัวคงแข็ง
- เรณู แข็งคะ
- ผะอับ ชื่อหัวโขนก็เพราะแข็ง แล้วก็ให้ชื่อข้าวจิ้งหรีดล่ะคะ หมายความว่า
ว่าอย่างไร
- เรณู อาจเป็นเพราะลักษณะของเมล็ดข้าวที่เอามาทำนะคะ เวลาข้าวเย็น
เหลือ เขาก็เอาไปตากแล้วเอามาคั่ว มันจะพองขึ้นมา แล้วเอามา
เคล้ากับน้ำตาล มะพร้าว บั่นเป็นก้อนๆ ยาวรีทั้งไว้ให้เย็น ลักษณะ
อาจเหมือนกับไข่จิ้งหรีดคะ
- ผะอับ อ้อ กินแล้วกรุบๆ ดิฉันเองก็ไม่ใช่นักเล่นจิ้งหรีดนะคะ ไม่ทราบว่
ไข่จิ้งหรีดมีรูปร่างอย่างไร ข้าวเม้าทอด เมื่อเด็กๆยังจำได้ พอทอด
กฐินก็ต้องข้าวเม้าทอด เห็นจะเป็นด้วยว่าหน้านั้นมีข้าวเม้ามาก
- เรณู มีข้าวเม้าแล้วก็มึกล้วยไข่เยอะ
- ผะอับ ค่ะ ทีนี้มาถึงข้าวเหนียวนะคะ อาจารย์คะชุดนี้เป็นชุดเลยนะคะ
ล้วนแต่ข้าวต้มทั้งหลาย ทำไมเรียกข้าวต้มล่ะคะ ในเมื่อข้าวเหนียว
แท้ๆ
- เรณู ก็ลักษณะข้าวที่ไปต้มก็มี นึ่งก็มี เผาไฟก็มีคะ แต่ส่วนมากต้มกับนึ่งก่อน
ผะอับ ดิฉันขอพูดถึงจำพวกข้าวต้มก่อนนะคะ ดิฉันชอบมากที่สุดเลย
เมื่อเด็กๆ ก็ข้าวต้มลูกโยนนี่แหละคะ เขามัดแล้วทิ้งทางทางมะพร้าว
จึงเรียกข้าวต้มลูกโยน ไข่โยนกันเวลาไปกฐินเรือสนุกมาก โยนข้าม

- ลำกันเลย ใครรับได้ พอรับไม่ได้ก็ลงน้ำป้อมแป้มไปเลย แหม
ก็ตื่นเต้นมาก เดียวนี้เราคงโยนไม่ไหวแล้ว
- เรณู ไม่ค่อยมีนะคะ ไม่ค่อยเห็น เด็กรุ่นหลังนี้จะไม่เห็นเลยนะคะ
ผะอับ อย่างหนึ่งคงเพราะไม่ค่อยมีกฐินเรือ
- เรณู ค่ะ ไม่มีกฐินเรือ ไม่ใคร่มีคนทำด้วยค่ะ
ผะอับ ดิฉันขอคำอธิบายอันนี้นิดหนึ่งค่ะ
- เรณู ข้าวต้มมัดได้ ก็คือเอาข้าวเหนียวไปผัดกับน้ำมันแล้วข้างในจะมีไส้ถั่ว
ผะอับ ข้าวต้มมัดได้ ใช่เมื่อไรคะ
- เรณู ก็คงใช้โอกาสไหนก็ได้ค่ะ
ผะอับ ไม่เคยเจอเลยคะ เดียวนี้
- เรณู ลักษณะที่เรียกว่ามัดได้นั้น ก็เขามัดให้เหมือนไตที่จุด
ผะอับ เด็กเดี๋ยวนี้ ได้ก็จะไม่รู้จักกรรมมัง นี่เหมือนมัดได้จริงๆ แต่ข้าวต้ม
น้ำจุ่นนี้เข้าใจว่าประดิษฐ์ใหม่ใช่ไหมคะ
- เรณู ค่ะ สมัยก่อนเขาใช้ทำอันโตๆ เดียวนี้เขาประดิษฐ์ให้มันกระจุ่ม
กระจิม น่ารักนะคะ
- ผะอับ นี่ข้าวต้มผัด รู้จักแล้วค่ะ เป็นอาหารประจำเวลาหิวไม่มีอะไรรับ
ประทานละก้อ กลีบใหญ่ๆ กลีบเดียวพอ ที่เรียกว่าข้าวต้มผัดนี้ถ้าจะ
เอาไปผัดใช่ไหมคะ
- เรณู ค่ะ เอาข้าวเหนียวไปผัดกับน้ำกะทิเสียก่อนค่ะ ลักษณะที่ไปผัด
นั้น สุกๆดิบๆ ค่ะ ก็เลยเรียกว่าข้าวต้มผัด
- ผะอับ นี่ข้าวต้มมัดได้ นี่ข้าวต้มลูกโยน ไข่ไข่โยนได้ แล้วอันโน้นละคะ
อาจารย์
- เรณู ข้าวต้มจิ้มค่ะ
ผะอับ อ้อ ข้าวต้มจิ้มที่แก้ออกมาเป็นอันนี้ใช่ไหมคะ
- เรณู ค่ะ ที่แก้ออกมา มีมะพร้าวกับน้ำตาลทรายจิ้มข้างนอก
ผะอับ ก็ต้องจิ้มมะพร้าวละคะ เออ นี่ข้าวหลาม
- เรณู ค่ะ
ผะอับ ไหนลองอธิบายซิคะ
- เรณู ข้าวหลาม ที่ว่าหลามก็เอาข้าวเหนียวกับกะทิใส่เข้าไปในกระบอก
ไม้ไผ่ แล้วใช้จุกใบตองแห้งปิดให้สนิท แล้วก็เอาไปย่างไปเผา
ไฟ ลักษณะที่ผานะคะเรียกว่า หลาม พอสุกดีแล้วก็หอมเสร็จ
แล้วจะเอามาแกะ
- ผะอับ หอมเห็นจะเป็นเพราะผิวไม้ไผ่

เรณู ค่ะ

เรณู กระบอกก็ประดิษฐ์ใส่ถั่วลงไปบ้าง

ผะอบ เดี่ยวนี้ดิฉันเห็นมีหน้าสังขยาด้วยนะคะ ใส่สังขยาไว้ข้างบน

เรณู ค่ะ ที่นครปฐมเขามีขาย

ผะอบ อุตาย जानนี่คือข้าวเหนียวหน้าต่างๆ ไข่ไหมคะ

เรณู ค่ะ หน้าสังขยา หน้ากุ้ง

ผะอบ อ้อ อาจารย์คะ ทำไมสวยอย่างนี้ล่ะคะ

เรณู ข้าวเหนียวหน้าสังขยานี้ใช้สีโศกใจคะ คือโบราณไม่มีสีวิทยาศาสตร์ ก็ใช้สีจากพืช คือสีใบเตยคะ

ผะอบ นี่คงมาจากกาพย์ห่อโคลงของรัชกาลที่ ๒ ไข่ไหมคะ

เรณู ค่ะ

ผะอบ นั่นนะคะ สีเหลืองหน้ากุ้ง ตัดสีกันดี

เรณู สีเหลืองจากขมิ้นคะ

ผะอบ อ้อ เดี่ยวนั้นะคะ ข้าวเหนียวสีชมพูเกิดขึ้นแล้วนะคะ สีชมพู สีม่วง ก็มีนะคะ

เรณู อันนี้เรียกว่า ไม่ปลอดภัยแน่คะ

ผะอบ ถ้าเพื่อเป็นอาหาร ที่เป็นสีใสขนมล่ะคะ ดิฉันได้ทราบว่าจะลวกหมูข้าวเหนียวเขาผสมน้ำหวาน สีต่างๆที่ทางราชการรับรองแล้ว

เรณู ก็ไม่ให้โทษหรอกคะ ถ้าในปริมาณน้อยนะคะ แต่ก็ไม่ควรจะทานอยู่ดี

ผะอบ जानนี่คงจะพวกอาหารนิ่งนะคะ ข้าวหลามตัดหรือข้าวเหนียวตัดคะ

เรณู ข้าวเหนียวตัดคะ

ผะอบ เป็นเพราะว่าตัดนะคะ รับประทานกับของหวานรีคะ เห็นจัดอยู่ด้วยกัน

เรณู ค่ะ รับประทานกับทองหยอด หรือฝอยทองคะ

ผะอบ जानนี่อาหารเก็บหรือเปล่านั้นคะ

เรณู ค่ะ

ผะอบ งั้นก็ครบสีคะ อาหารคาว หวาน แห้ง แล้วก็อาหารเก็บอีกนะคะ มีหลายอย่าง जानนี่คงเป็นหวานนะคะ มีน้ำตาล

เรณู อันนี้เรียกว่า ข้าวตังนางเล็ดคะ

ผะอบ ทำไมเรียกว่านางเล็ดล่ะคะ

เรณู ที่เรียกนางเล็ด ก็คงลักษณะที่เขานำข้าวไปเรียงเม็ดเสียก่อน แล้วก็ตากแห้งนะคะ ประมาณสัก ๒-๓ วัน ก็นำไปทอดจนกระทั่งมีลักษณะพองคะแล้วจึงโรยน้ำตาล เคี้ยวข้างนอก

- ผะอับ นี่ถ้าจะเค็ม
- เรณู เค็มหวานค่ะ อยู่ในตัวเสร็จ
- ผะอับ อ้อ ทั้งเค็มทั้งหวาน เรียกว่าอะไรคะ
- เรณู เรียกว่าข้าวแตนค่ะ
- ผะอับ ไม่ใช่รังแตนรีคะ
- เรณู ก็คงสืบเนื่องมาจากรังแตนน่ะค่ะ
- ผะอับ ดิฉันคิดว่า ถ้าเนื่องมาจากรังแตน ก็คงเป็นรูปหกเหลี่ยมเหมือนรังแตน โอ้โฮ อันนี้ส่งกลิ่นดีเหลือเกิน
- เรณู ค่ะ
- ผะอับ แหม น่ารักเทียว
- เรณู ข้าวหมากค่ะ
- ผะอับ สมัยโบราณที่ท่านช่างทำจริง ๆ ดิฉันคิดว่าข้าวหมากนี้เท่าที่ได้กลั่นคงจะมีพวกยีสต์
- เรณู ใช้พวกลูกข้าวหมากค่ะ
- ผะอับ นั่นซิคะ หมายความว่าเวลาทำข้าวหมากกินก็ต้องมีเชื้อเป็นยีสต์ช่วยในการทำ ใช่ไหมคะ เอ้อ ดิฉันรู้สึกว่าการทำข้าวหมากนี่นะคะ มีประโยชน์ทำให้เจริญอาหาร
- เรณู ข้าวนี้ นอกจากที่เราประดิษฐ์ทำรับประทานประจำวัน เด็กๆ ก็คงจะเห็นแล้วว่า อาหารประจำวันล้วนแต่มีข้าวทั้งนั้นเลย และนอกจากนั้นเรายังประดิษฐ์ได้สวยงาม เราอาจอดชาวต่างประเทศได้นะคะ
- ผะอับ ดิฉันคิดว่าเป็นสิ่งที่น่าดูมากเลย แหม ปู่ย่าตายายเราท่านคิดไกลนะค่ะ เอ้อ อาจารย์มีอะไรแสดงวิธีทำให้ท่านผู้ชมได้ดูบ้างไหมคะ ที่ทำจากข้าวนี้คะ
- เรณู มีค่ะ ด้านประดิษฐ์ก็มีขนมจีบไทยค่ะ กับปั้นขลิบหนึ่ง แล้วก็ขนมขอม่วงค่ะ
- ผะอับ อ้อ ทำจากข้าวเจ้าทั้งนั้นรีคะ
- เรณู ค่ะ ก็ทำจากข้าวเจ้า
- ผะอับ ถ้างั้นอาจารย์กรุณานำดิฉันไปดูสักชนิดหนึ่ง
- เรณู เชิญค่ะ
- (เสียงดนตรีคั่น สองคนเดินไปดูทำขนมจีบ ปั้นขลิบ ขอม่วง)
- ผะอับ สวัสดิ์ค่ะ นี่นักศึกษาจากโซติเวชทั้งหมดรีคะ แผนกอาหารใช่ไหม
- วิไลลักษณ์ ใช่ค่ะ
- ผะอับ แหม น่ารักทั้งนั้นเลย อาหารที่จะสาธิตวันนี้ ที่อาจารย์ว่านะเรียก

นักศึกษา ว่าอะไรคะ
 ฝะอบ บั้นขลิบคะ
 นักศึกษา ใส่อะไรคะ
 ฝะอบ ใส้ปลาค่ะ
 นักศึกษา แล้วในชามนี้ล่ะคะ
 ฝะอบ ใส้ไก่คะ
 นักศึกษา ใส้หมูมีไหมคะ มีรีคะ ทำใส่อะไรก็ได้คะ สำคัญอยู่ที่แบ่ง อ้อ
 ฝะอบ เชิญลงมือเลยคะ จะดูอะไรเรื่อยๆ ทำไมถึงเรียกว่า บั้นขลิบคะ
 วิไลลักษณ์ คือบั้นแล้วขลิบคะ
 ฝะอบ อ้อ ขลิบให้สวยไซ้ไหมคะ ที่นี้วิธีบั้นจะต้องทำอย่างไรก่อน หนูบั้นให้
 ดูเลย..
 นักศึกษา บั้นแบ่งทำให้กลม แล้วแผ่แผ่นให้บาง แล้วใส่ใส้คะ
 ฝะอบ แบ่งต้องทำให้เหนียวขนาดไหนคะ
 วิไลลักษณ์ เหนียวพอจับไม่ติดมือคะ
 ฝะอบ อ้อ จับไม่ติดมือ รู้สึกใส่ปลาใส่ง่าย เพราะไม่มีส่วนอะไรที่แหลมคม
 ฝะอบ แทะแบ่งได้นะคะ ถ้าเผื่อแบ่งหนาไปจะเป็นอย่างไรคะ
 นักศึกษา ทำให้มีรสจืดลง
 ฝะอบ ไซ้ชินะคะ เพราะแบ่งมากใส้มันน้อย อ้อ แค่นี้เอง ดิฉันชอบใส้เยอะๆ
 ฝะอบ แต่ใส้เยอะนี่มัน...
 นักศึกษา ทำให้แตกง่ายคะ
 ฝะอบ เพราะอย่างนั้น ถ้าไซ้ใส้ไก่นี้บั้นยากกว่าใส้ปลา
 วิไลลักษณ์ ค่ะ
 ฝะอบ แล้วกระเทียมเจียวนี้ล่ะคะ
 นักศึกษา เมื่อเสร็จแล้วก็ใช้พรม
 ฝะอบ เอ้า ทำให้สวยเลย ไหนลองขลิบให้สวยเลยนะคะ นี่เป็นอาหารแบ่ง
 ที่ประดิษฐ์ชนิดหนึ่ง รู้สึกว่าเวลานี้อาหารบั้นขลิบนี้เราแสดงตาม
 งานใหญ่ๆ เลี้ยงแขกต่างประเทศรู้สึกว่าเป็นอาหารไทย...
 วิไลลักษณ์ ที่อวดได้คะ
 ฝะอบ ค่ะ อวดได้ แสดงให้ชาวต่างประเทศดูได้เลย เอ้า เตี่ยวจะมาดูเมื่อ
 เสร็จแล้ว
 (เดินไปดูทำขนมขอม่วง)
 ที่นี้อาหารหวาน เรียกว่าอะไรคะ
 เรียกขนมขอม่วงคะ

- ผะอบ เพราะมีสีม่วงใช้ไหมคะ ก็ทำด้วยแป้งเหมือนกัน ช่อม่วงใส่
หวาน บั้นขลิบไส้เค็ม ไส้หวานนี้ใช้อะไร
- นักศึกษา ใช้ผักเชื่อมกับมันหมูแข็งคะ
- ผะอบ ทำไมต้องใช้มันหมูแข็ง
- นักศึกษา เพื่อให้นุ่มคะ
- ผะอบ นอกจากผักเชื่อม มันหมูแข็ง แล้วมีอะไรอีกคะ
- นักศึกษา งาขาวคั่ว ถั่วลิสงคั่วคะ
- ผะอบ คงเพื่อให้...
- เรณู ให้หอมคะ
- ผะอบ รู้สึกทำให้มีรสหอมนะคะ การประดิษฐ์ช่อม่วงนี้ทำไมเรียกว่าช่อ
ม่วง สีม่วงนะรู้ละ แต่ทำไมเรียกช่อม่วง
- เรณู เพราะจัดเป็นช่อคะ
- ผะอบ อ้อ เขาทำเป็นช่อ นี่จะทำรูปอะไรคะ
- นักศึกษา ดอกกุหลาบคะ
- ผะอบ อ้อ ดอกกุหลาบ ไหนลองทำให้ดูซิคะ (ดูนักศึกษาทำ) เดี่ยวนี้เราใช้
เครื่องมือช่วยทำกลีบ ทำให้เร็วขึ้นใช้ไหมคะ แล้วก็กลีดยกให้สวยถ้า
เพื่อทำด้วยมือได้ไหมคะ
- นักศึกษา ได้คะ แต่ไม่ค่อยสวย
- ผะอบ ทำด้วยมือ สู้ใช้เครื่องมือไม่ได้นะคะ ขนมหอยเราทำด้วยแป้งหุ้มมี
ไส้ ไม่ว่าหวานว่าเค็มนะคะ อันนี้อยากถามว่าใช้สีอะไรคะ
- เรณู ใช้สีดอกอัญชันคะ
- ผะอบ อ้อ ธรรมชาติแท้เลยนะคะ สีทำด้วยดอกอัญชัน
- เรณู ต้องผสมน้ำมะนาว
- ผะอบ เพื่ออะไรคะ
- เรณู เพื่อให้เป็นสีม่วงคะ
- ผะอบ ให้เป็นสีม่วง ใช้มะนาวนี้ด้วยนะหรือคะ
- เรณู ค่ะ เพราะสีแท้ๆ เป็นสีน้ำเงิน
- ผะอบ อ้อ แหมดิฉันได้ความรู้ใหม่ นี่หยดมะนาวลงไปทำให้เป็นสีม่วง
ไหนคะดอกอัญชัน นี่ใช้ไหมคะ ที่โรงเรียนปลูกหรือเปล่าคะ อ้อ
ปลูกไว้เลย แหม กลัวว่าจะสูญพันธุ์ไม่มีสีม่วง
(ทุกคนเดินกลับไปที่ทำขนมบับสัน)
- วิไลลักษณ์ (ให้ดูขนมจิบบับสัน) นี่ขนมจิบแบบไทยสำเร็จแล้วคะ
- ผะอบ อ้อ เสริจแล้ว ใช้เครื่องมือหรือเปล่าคะ

วิไลลักษณ์

ใช้ค่ะ

ผะอับ

อ้อ อันนี้ต้องงอให้เหมือนหัวนกหรือคะ

วิไลลักษณ์

ค่ะ บั่นแล้วหักให้เหมือนหัวนก

ผะอับ

บั่นขลิบนี้ต้องนับไหมคะว่าเท่าไร ๑-๒-๓-๔-๕-๖อ้อ สิบพอดีเลย ตั้งใจจะให้สิบหรือคะ บางคนเขาจึงเรียกว่าขนมบั่นสิบคงจะมาจากสิบกลีบ ที่จริงโบราณเรียกว่า บั่นขลิบ แต่เดี๋ยวนี้เรียกแบ่งสิบ

เรณู

อาจเป็นเพี้ยนมากระมังคะ

ผะอับ

อาจเพี้ยน แต่นับได้สิบพอดีเลย

เรณู

ขนมจีบนี้ก็ใช้แบ่งเดียวกับบั่นขลิบค่ะ แต่ใช้คนละไส้

ผะอับ

อ้อ ไส้คนละอย่าง

วิไลลักษณ์

ถ้าไส้ไก่ก็มาทำขนมจีบ ถ้าบั่นขลิบก็ไส้หมู ไส้ปลา

ผะอับ

แล้วทั้งสองอย่างนี้ ก็มารับประทานกับผักไช้ไหมคะ มีผักช่วยทำให้เอร็ดอร่อยขึ้น

เรณู

ไม่เลี่ยนจนเกินไป

ผะอับ

แหม สวยจริง เราอาจจัดได้สวยๆ นี้ออกงานได้เลย วัฒนธรรมไทยนี่นะคะ มีฝีมือลายมือแต่เราก็ไม่ประดิษฐ์จนเสียของอะไรเลย มีบางคนบอกว่าประดิษฐ์จนเสียของ ดิฉันรู้สึกว่าได้มาเห็นทำกันในวันนี้ เราก็ไม่ได้เสียของอะไรเลย แล้วก็ไมกิ้นเวลามากมายทำให้สวยงาม

เรณู

ให้นำรับประทานขึ้นด้วยค่ะ

ผะอับ

ค่ะ รู้สึกว่าทำเสียสวยงามเทียวนะคะ พริกนี่ยิ่งง่ายใหญ่ไช้ไหมคะ จับกริด ๆ เอาเท่านั้นเองก็เป็นดอกไม้แล้ว อย่างหอมนี้กริดแช่น้ำ แล้วอเป็นเส้นๆ ทำให้นำรับประทาน

ผะอับ

ท่านผู้ชมคะ จากรายการนี้ท่านคงจะเห็นแล้วว่า ข้าวนี้นอกจากจะเป็นอาหารหลักของไทยแล้ว ปู่ย่าตายายของเราท่านยังประดิษฐ์คิดค้นวิธีทำอาหารจากข้าว เป็นอาหารคาวหวานนานาชนิด ต้องเรียกว่านับไม่ถ้วนเลยนะคะ และยังเป็นเครื่องแสดงวัฒนธรรมอันงามของไทยเรา ก็คือการศิลปประดิษฐ์นะคะ ซึ่งนอกจากจะเอร็ดอร่อยแล้ว ยังมีวิธีทำให้อาหารนำรับประทาน แล้วก็เป็ศิลปะที่แสดงความเป็นไทยของเรา ซึ่งนานาชาติได้เห็นก็รู้ว่านี่คืออาหารไทย

นอกจากเมล็ดข้าวแล้ว ส่วนต่างๆ ของข้าว เช่น ต้นข้าวก็ดี ฟางข้าวก็ดี แกลบก็ดี ล้วนนำไปใช้เกี่ยวกับชีวิตประจำวันได้

อีก เพราะฉะนั้นชาวนี้นอกจากนับว่ามีคุณค่าแก่เรามากมาย คนไทยในสมัยโบราณถึงมีวิธีการแสดงความกตัญญูรู้คุณด้วยวิธีต่างๆ เช่น การไหว้ หลังจากรับประทานอาหารแล้วก็ไหว้แม่โพสพ หรือพิธีการต่างๆ ซึ่งเราจัดในการรับแม่โพสพก่อนลงมือทำนา หรือว่าเมื่อข้าวขึ้นยุ้ง เราก็มีการทำขวัญแม่โพสพ เพราะถือว่าเป็นผู้ปกป้องรักษาข้าว ซึ่งมีบางคนคิดว่าการทำเช่นนี้เป็นสิ่งล้าสมัย แต่มันเป็นเรื่องของจิตใจ ทำให้ชาวไร่ชาวนาซึ่งมีคุณค่าต่อเรามีกำลังใจที่จะทำให้ข้าวของเราเป็นหลักของประเทศไทยต่อไป ฉะนั้นดิฉันคิดว่าเราซึ่งเป็นลูกหลานในชั้นหลัง ควรสืบทอดประเพณีอันดีงาม ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่สืบทอดไปชั่วกาลนาน ขอคุณค่ะ

จบรายการ

เพลง "ความเป็นไทย"

คณะกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย
 ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
 สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

เสนอ

รายการ "อยู่อย่างไทย"

เรื่อง "นักรบนาฮี"

บันทึกเทปโทรทัศน์ วันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๒๗ เวลา ๑๗.๐๐ น.
 ออกอากาศ วันจันทร์ที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๒๗ เวลา ๑๗.๓๐ - ๑๘.๐๐ น.
 ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง ๕ อ.ส.ม.ท.

ผู้จัดรายการและเขียนบท
 พิธีกร
 ผู้ร่วมรายการ
 ผู้ประสานงาน
 ผู้ควบคุมรายการ

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ
 ชาวนี เกิดเพทางค์
 คณะนักเรียนโรงเรียนสตรีวิทยา
 นิमित สุทธิชุติพงษ์
 สุรางค์ ดุริยพันธุ์

ภาพ	เสียง
เริ่มจับภาพ รายการ “อยู่อย่างไทย” เรื่อง “นักรบนารี” - ภาพโถ๊ะหมู่บูชา มีแจกันดอกไม้ พานดอกไม้ และเครื่องทองน้อย - ภาพพระเจดีย์ศรีสุริโยทัย จ.อยุธยา เห็นระยะใกล้ แล้วจางไป	เพลง “ขวัญเมือง” ประจำรายการ
๑. พิธีกร เขาวิน เกิดเพทางค์ ไหว้ผู้ชม	สวัสดีค่ะ ท่านผู้ชมที่เคารพ เรื่องที่รายการ “อยู่อย่างไทย” นำมาเสนอวันนี้คือเรื่อง “นักรบนารี” รายการนี้จัดเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในวโรกาสที่เป็นเดือนเฉลิมพระชนมพรรษา แม้ว่าวันเฉลิมพระชนมพรรษาเพิ่งจะผ่านพ้นไปเมื่อไม่กี่วันมานี้ แต่เดือนสิงหาคมก็ยังมีความสำคัญอยู่ในฐานะที่สมเด็จพระบรมราชินีนาถทรงเป็น “ชาติมาตา” หรือ “แม่แห่งชาติ” และพระองค์ท่านได้ทรงนำสตรีไทยในปัจจุบันให้กล้าหาญ เสียสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อประโยชน์ของชาติบ้านเมืองเป็นส่วนรวม รายการ “อยู่อย่างไทย” จึงเห็นเป็นการเหมาะสมที่จะนำเรื่องราวของสตรีไทยผู้ประกอบวีรกรรมมาเสนอในวโรกาสนี้ เพื่อเน้นให้เห็นคุณธรรมดังกล่าวว่า มีอยู่ในสตรีไทย ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ทั้งยังเป็นการเชิดชูเกียรติคุณของวีรสตรีทั้งหลายเหล่านั้นให้ปรากฏ เป็นการปลุกใจเยาวชนและประชาชนให้ตระหนักในสำคัญของสตรีไทยผู้กล้าหาญ เสียชีวิตฝ่าอันตรายเพื่อดำรงรักษาแผ่นดินไทยไว้ให้อยู่รอดตลอดมาจนถึงบัดนี้ ต่อไปนี้ดิฉันจะขออนุญาตแนะนำให้ท่านผู้ชมรู้จักผู้ร่วมรายการ ซึ่งเป็นนักเรียนโรงเรียนสตรีวิทยาทั้ง ๔ คน ขณะ

	โรงเรียนสตรีวิทยารัฐสิกเป็นเกียรติที่ได้รับเชิญจากผู้จัดรายการ “อยู่อย่างไทย” ให้มาร่วมรายการในวโรกาสอันสำคัญนี้
๒. นักเรียน ๔ คน - จับภาพทีละคน นักเรียนทั้ง ๔ ให้ผู้ชม	(แนะนำนักเรียนทั้ง ๔ คน) นักเรียนทั้ง ๔ นี้ เป็นสมาชิกชุมนุมรักภาษาไทย ค่ะ วันนี้เขาจะมาช่วยกันเสนอเรื่องราวของสตรีไทย ผู้ประกอบวีรกรรมอันควรแก่การเชิดชูเกียรติคุณ ขอเชิญนักเรียนเริ่มได้เลยค่ะ
๓. นักเรียนคนที่ ๑	วีรสตรีท่านแรกที่ดินั้นจะขอกล่าวถึงคือ สมเด็จพระสุริโยทัย พระอัครมเหสีในสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ พระมหากษัตริย์ไทย ผู้ครองกรุงศรีอยุธยา เมื่อ พ.ศ. ๒๐๙๑ - ทางประเทศพม่า ได้ส่งพระเจ้าแปรเป็นแม่ทัพ ยกทัพหน้ามารายล้อมกรุงศรีอยุธยาทางด้านเหนือ ในวันอาทิตย์ ขึ้น ๖ ค่ำ เดือน ๔ สมเด็จพระมหาจักรพรรดิทรงพระคชาธารเสด็จนำทัพหลวงออกไปยังทุ่งภูเขาทอง สมเด็จพระสุริโยทัยทรงเป็นห่วงพระราชสวามี จึงทรงแต่งพระองค์เป็นชายอย่างพระมหาอุปราช ทรงช้างพระที่นั่ง ตามเสด็จไปพร้อมพระราชโอรส ๒ พระองค์ คือ พระรามเสวย กับ พระมหินทร สมเด็จพระมหาจักรพรรดิทรงกระทำยุทธหัตถีกับพระเจ้าแปร ในขณะที่ทหารทั้งสองฝ่ายเข้ารบพุ่งกัน ทันใดนั้น ช้างพระที่นั่งของสมเด็จพระมหาจักรพรรดิเสียทีแล่นหนีพระเจ้าแปรขับช้างทรงไล่ตามมา สมเด็จพระสุริโยทัยทอดพระเนตรเห็นเหตุการณ์เช่นนั้น เกรงพระราชสวามีจะเป็นอันตราย จึงขับช้างทรงเข้าขวางช้างข้าศึกไว้ ช้างพระเจ้าแปรได้ลางแบกถนัด พระเจ้าแปรได้ก็ก่พินด้วยพระแสงของ้าวเต็มแรง ต้องพระอัสสาสมเด็จพระสุริโยทัยขาดกระทั้งถึงพระอุระ เสด็จสวรรคตชบอยู่กับคอช้าง พระรามเสวยกับพระมหินทรขับช้างทรงเข้าต่อสู้กับพระเจ้าแปรแล้วกันเอาพระศพสมเด็จพระราชชนนีกลับมาได้ เหตุการณ์ตอนนี้ ได้มีผู้เขียนภาพพระราชพงศาวดารไว้ และพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระราชนิพนธ์โคลงประกอบภาพ ดังนี้

ภาพ	เสียง
๔. ภาพนิ่ง สมเด็จพระ สุริโยทัย ในเครื่อง ทรงพระมหาอุปราช	บังอรอรชรเรศผู้ นามพระสุริโยทัย ทรงเครื่องยุทธพิชัย เกล็ด छाธารกว้าง พิศมัย ท่านนา ออกอ้าง เช่นอุป-ราชแฮ ควบเข้าขบวนไคล
๕. ภาพพระราชพงศาวดาร	พลไกรกองนำเร้า ช้างพระเจ้าแปรประจัญ สารทรงชวดเซพัน เตลงขับคชไล่ไล่ นงคราญองค์เอกแก้ว มานมนัสกตเวที เกรงพระราชสวามี ขับคเชนทรเช่นค้ำ โรมรัน กันเฮย คชให้ หลังแล่น เติลิดแฮ หวิดท้ายคชาธาร กษัตริย์ ยิ่งล้ำ มลายพระ ชนม์เฮย สะอึกสูดัสกร
๖. ผู้ขับเสภา	เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระสุริโยทัย ผู้เป็น วีรสตรีคนแรกของชาติ จะขอเสนอการขับเสภาประกอบดังต่อไปนี้ ขอเทิดเกียรติ นารีศรีสยาม กระตือรือร้นนามไตรภพสมสมัย คือสมเด็จพระสุริโยทัย วีรกรรมฝากไว้ในโลกา มเหสีกษัตริย์ไทยในประวัติ พระมหาจักรพรรดิรัฐสง่า น้ำพระทัย ฐ ประเสริฐเลิศกัลยา พลีชีวาพิทักษ์ไทในสงคราม วีรกรรมครั้งนั้นสนั่นหล้า ว่าหญิงไทยเก่งกล้าในสนาม พระเกียรติคุณปรากฏอย่างงดงาม ไทยทั้งชาติเทิดพระนามนิรันดร
๗. พิธีกร (เขาวนั)	ต่อจากสมเด็จพระสุริโยทัย ซึ่งเป็นวีรสตรีท่านแรกก็จะ มาถึง วีรสตรีอีก ๒ ท่าน ซึ่งได้ประกอบวีรกรรมในรัชสมัยของ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช องค์ปฐมกษัตริย์ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ขอเชิญสมาชิกชุมนุมรักภาษาไทย

ภาพ	เสียง
๘. นักเรียนคนที่ ๒	คนที่ ๒ กล่าวต่อไปค่ะ สตรีไทยผู้ประกอบวีรกรรม ๒ ท่าน ซึ่งจะขอล่าวไว้ด้วยกัน คือ ท้าวเทพกระษัตรี ท้าวศรีสุนทร วีรสตรีแห่งเมืองถลาง เหตุการณ์สำคัญก่อนที่จะเกิดวีรสตรีทั้งสองท่านมีดังนี้ค่ะ ปรากฏตามพระราชพงศาวดารว่า เมื่อ พ.ศ.๒๓๒๘ ตรงกับรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช พม่ายกทัพมาตีประเทศไทยทุกทิศทาง ฝ่ายปักชำได้ยกมาตี นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา ตะกั่วป่า ตะกั่วทุ่ง และเมืองถลาง กองทัพเรือที่ มาตีเมืองถลางนั้นมีอยู่หุ่่น คุ่มพล ๓๐๐๐ คน ยกมาจากเมืองมะริด เมื่อตีได้เมืองตะกั่วป่าและตะกั่วทุ่ง แล้วก็เลยมาตีเมืองถลาง ในเวลาที่ทัพพม่ายกมาตีเมืองตะกั่วทุ่งนั้น ทางเมืองถลาง ไม่มีผู้ปกครองเมือง เพราะพระยาถลางถึงแก่อนิจกรรม ยังไม่ทัน จะได้แต่งตั้งเจ้าเมืองคนใหม่ คุณหญิงจันทร์ภรรยาพระยาถลาง ได้ทราบจากกองคอยเหตุว่า พมำกำลังยกทัพมุ่งมาทางเมืองถลาง จึงปรึกษากับคุณมุกผู้เป็นน้องสาว และคณะกรรมการเมือง วาง แผนรับทัพพมำเป็นขั้นตอนไป ขั้นแรกให้ราษฎรอพยพครอบครัว ออกจากเขตที่พมำจะเดินทัพผ่าน นำไปรวมไว้ในค่ายใหญ่ที่ตำบล บ้านตะเคียน ขั้นที่สองให้เตรียมไพร่พลประจำค่ายพร้อมทั้งอาวุธ และเสบียงอาหาร คุณหญิงจันทร์ทำหน้าที่เป็นผู้บัญชาการทั่วไป มีคุณมุกเป็นผู้ช่วย และจัดให้เตรียมไพร่พลไว้อีกสองค่ายให้พร้อม ขั้นที่สาม เมื่อพมำยกมาถึงเมืองถลาง ก็ทำอุบายลวงให้ เห็นว่า มีไพร่พลมาก
๙. พิธีกร (เชาวนี)	ขั้นที่สามนี้สำคัญนะคะ อุบายลวงให้เห็นว่า มีกำลังพลมากนะ ทำยังไงคะ
๑๐. นักเรียนคนที่ ๒	อุบายลวงก็คือ จัดให้พวกผู้หญิงประมาณ ๕๐๐ คน แต่งตัวเป็น ทหาร ศีรษะโพกผ้า เอาทางมะพร้าวมาตกแต่งถือต่างอาวุธปืน เมื่อเตรียมการพร้อมแล้ว ก็ให้ทหารปลอมเหล่านั้นเดินทัพยึด ขบวนออกไปถึงค่ายใหญ่แล้วให้แยกขบวน จัดไพร่พลชายสลับ กับหญิง ทำอาการเหมือนจะเข้าโจมตีค่ายพมำ โดยคุณหญิงจันทร์ และคุณมุกเป็นนายทัพควบคุม มีการยิงกระสุนปืนไปตัดกิ่งทอง-
๑๑. ภาพค่ายเมืองถลาง	

ภาพ	เสียง
และการรบระหว่าง ไทยกับพม่า	กลางที่ค่ายพม่าหักลง แล้วฝ่ายไทยก็ตีฆ้องกลองล่ำทาบอยู่ครั้น ครอง พม่าเลยขวัญเสีย พวกไพร่พลที่ออกมาต่อสู้ก็ถอยกลับเข้า ค่าย พม่าล้อมทหารปลอมก็ถอยกลับเข้าเมือง รุ่งขึ้นก็ทำการเคลื่อน พลเช่นนั้นอีก ทำอยู่อย่างนั้นถึง ๔ วัน พม่าเข้าใจว่า ไทยมีทัพ หนุนมามากมาย จึงไม่กล้าเข้าโจมตีค่ายไทย พอดีเสบียงอาหาร ของทัพพม่าขาดแคลนลง ทัพไทยก็เข้าโจมตีกระหน่ำ จนพม่าแตก พ่าย ต้องหนีลงเรือ ออกปากอ่าวไป เมื่อเสร็จศึกสงครามแล้ว คณะกรรมการเมืองได้ประชุม พร้อมกัน แล้วมีใบบอกแถลงเหตุการณ์ที่สู้รบพม่า พร้อมทั้งเสนอ ความดีความชอบไปกราบบังคมทูล พระบาทสมเด็จพระพุทธ ยอดฟ้าจุฬาโลก ณ กรุงเทพฯ ใน พ.ศ. ๒๓๒๙ พระบาทสมเด็จพระ พระเจ้าอยู่หัว ก็ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีท้องตราออกมา ยังเมืองกลาง แต่งตั้งให้คุณหญิงจันทร์และคุณมุกน้องสาวเป็น ท้าวเทพกระษัตรี ท้าวศรีสุนทร ตามลำดับ ต่อไปนี้จะขอัญเชิญบทสดุดีเกียรติคุณของท้าวเทพกระษัตรี ท้าวศรีสุนทร ซึ่งพระยาอุปกิตศิลปสาร ได้แต่งไว้ในหนังสือคำ ประพันธ์บางเรื่องมาเสนอประกอบเสียงอ่านทำนองเสนาะ
๑๒. ภาพนิ่ง ท้าวเทพกระษัตรี และ ท้าวศรีสุนทร	ยังอีกสองหญิงเยาวมาลย์ พี่น้องนางพาล นามพี่ท้าวเทพกระษัตรี สมญาผู้น้อง ท้าวศรี- สุนทรนารี นักรบผู้หาญชาญชัย ป้องกันเกาะกลางทางไกล ข้าศึกอ่อนใจ อดจนทำทนต์แห่งหนี เกาะกลางรอดพ้นไฟรี ด้วยหญิงสองศรี
๑๓. พรีกร (เขาวน)	สู้ศึกสามารถอาจอง ตอนนี้เราก็ได้นักรบนารีไว้ ๓ ท่านแล้วนะคะ คือ สมเด็จพระ- สุริโยทัย ท้าวเทพกระษัตรี และ ท้าวศรีสุนทร นอกจากวีรสตรี ๓ ท่านนี้แล้ว สมาชิกชุมนุมรักภาษาไทยคนที่ ๓ จะเสนอเรื่อง ราวของใครอีกคะ เชิญคะ
๑๔. นักเรียนคนที่ ๓	วีรสตรีท่านที่ ๔ ที่จะเสนอต่อไปคือ คุณหญิงโม ซึ่งต่อมาได้มีนาม

ภาพ	เสียง
	ตามที่ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ พระราชทานว่า ท้าวสุรนารี ค่ะ เรื่องราวโดยย่อในประวัติศาสตร์มีดังนี้ค่ะ เมื่อ พ.ศ. ๒๓๖๙ ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เจ้าอนุวงศ์ เมืองเวียงจันทน์ แห่งแคว้นศรีสัตนาคนหุตเป็นกบฏ ยกทัพมายึดเมืองนครราชสีมา บังเอิญเป็นเวลาที่เจ้าเมืองไม่อยู่ ทัพเจ้าอนุวงศ์จึงยึดเมืองได้ เมื่อยึดเมืองนครราชสีมาได้แล้ว เจ้าอนุวงศ์ ก็ได้กวาดต้อนชาวเมืองคุมตัวส่งไปยังเมืองเวียงจันทน์ ทั้งยังสั่งให้เก็บอาวุธทุกชนิดหมดอีกด้วย ในจำนวนผู้ที่ถูกกวาดต้อนไปนั้น มีคุณหญิงโม ภรรยาพระยาปลัดเมืองร่วมไปด้วย คุณหญิงโมมีสติปัญญาดี สามารถคิดอุบายวิงวอนผ่อนผันให้ขบวนที่ถูกควบคุมนั้นเดินทางไปช้า ๆ รอจนพวกครอบครัวที่ถูกกวาดต้อนจากที่อื่น ๆ ไปทันกันที่ทุ่งสำริด ต่อจากนั้น คุณหญิงโมก็สั่งให้พวกผู้หญิงทำอุบายให้พวกทหารลาวหลงใหล จนอนุญาตให้มีมัดไม้ไผ่ตัดฟันทำเชือกเพลิงได้ เมื่อได้มัดแล้วก็สั่งให้ตัดไม้มาเสียมให้แหลม แจกจ่ายแก่พวกชาวเมืองทั้งชายหญิงและช่อนไว้รอเวลาที่จะใช้ต่อสู้ศัตรูเมื่อได้รับคำสั่ง คืนหนึ่ง คุณหญิงโมเห็นว่า ถึงเวลาแล้วที่จะทำการใหญ่ จึงสั่งให้มีการเลี้ยงข้าวปลาอาหาร โดยเชิญทหารลาวมากินจนทหารเหล่านั้นมึนเมา เพราะถูกพวกผู้หญิงคะยั้นคะยอให้ดื่มเหล้ามาก ไม่ช้าก็นอนหลับ หหมดสติไปตาม ๆ กัน ครั้นได้เวลาตามที่นัดหมาย คุณหญิงโมก็ให้สัญญาณ ชาวไทยก็เข้ากลุ้มรุมทำร้ายข้าศึกจนล้มตายเป็นอันมาก พอดีทัพพระยาปลัดเมืองยกตามขึ้นไปทันกันก็เลยรวมกำลังกันที่ค่ายทุ่งสำริดอย่างเข้มแข็ง ฝ่ายเจ้าอนุวงศ์เมื่อไม่สามารถจะตีนครราชสีมาให้แตกได้ก็จำเป็นต้องถอยทัพกลับไปเวียงจันทน์ ชัยชนะก็ตกเป็นของคุณหญิงโมและชาวนครราชสีมา หลังจากที่ได้ปราบศึกศัตรูราบคาบแล้ว ทางกรมการเมืองนครราชสีมาก็ได้มีใบบอกไปกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์จึงโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งคุณหญิงโม

ภาพ	เสียง
๑๖. ภาพนิ่ง-ท้าวสุรนารี	เป็น ท้าวสุรนารี ไทยจึงได้มีวีรสตรีเพิ่มขึ้นอีกท่านหนึ่ง เสียงอ่านทำนองเสนาะ ท้าวสุรนารีปรีชาหาญ คิดต่อต้านทหารลาวคราวคับขัน กบฏเจ้าอนุวงศ์แห่งเวียงจันทน์ ท่านคิดการสำคัญปราบศัตรู เมื่อคราวถูกกวาดต้อนแสนอ่อนจิต พอถึงทุ่งสำริดไทยฮึดสู้ ใช้อุบายทำลายล้างเหล่าริปู นำชัยสู่ราชสีมา ปรีดาเอย.
๑๗. พธีกร (เชาวนี)	มาถึงตอนนี้เราก็ได้นักรบนาฬิกาท่านแล้วนะคะ แต่วีรสตรีทั้ง ๔ ท่านนี้ ได้สร้างวีรกรรมไว้ในอดีตนานมาแล้ว แม้ท้าวสุรนารี ก็ได้สร้างเกียรติประวัติไว้กว่า ๑๕๐ ปีมาแล้ว บัดนี้เราอยู่ใน รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช อันเป็น รัชกาลปัจจุบัน สมาชิกชุมนุมรักภาษาไทยคิดว่า เรามีวีรสตรี หรือ นักรบนาฬิกา ในสมัยปัจจุบันอยู่บ้างหรือเปล่านั้น
๑๘. นักเรียนคนที่ ๑	ในสมัยปัจจุบัน เราก็มีนักรบนาฬิกา เราพูดได้เต็มปากเลยว่า ท่านผู้นี้ได้ประกอบวีรกรรมอันควรแก่การจารึกไว้ในประวัติ ศาสตร์ไทย และท่านหนึ่งที่เพิ่งจะจากพวกเราชาวไทยไปเมื่อ ๗ ปี มานี้เอง ท่านคือ พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าหญิงวิภาวดี- รังสิต ซึ่งประสบเหตุถึงชีพิตักษัยเมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์
๑๙. ภาพสไลด์ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าหญิง วิภาวดี รังสิต	พ.ศ. ๒๕๒๐ ในขณะที่เสด็จไปปฏิบัติราชการตามหน้าที่ ซึ่งทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ มอบหมาย จริงอยู่ แม้จะมีใช่เป็นการไปรบในสงครามกับข้าศึกศัตรู จากประเทศอื่น แต่พระองค์ท่านก็ได้ทรงปฏิบัติพระภารกิจอันหนัก เพื่อความมั่นคงของชาติ ซึ่งอาจเรียกว่า เป็นวีรกรรมได้เหมือนกัน คือ พระองค์ท่านได้เสด็จไปปฏิบัติภารกิจแทนพระองค์ พระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในด้านพัฒนาทางจังหวัดภาคใต้ ในเขตที่มี ผู้ก่อการร้ายปฏิบัติการอย่างรุนแรง แม้จะเป็นการเสี่ยงอันตราย เพียงใดก็มีได้ทรงย่อท้อเลย ครั้งสุดท้าย เมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์

ภาพ	เสียง																
	พ.ศ.๒๕๒๐ ระหว่างทางที่เสด็จโดยเฮลิคอปเตอร์ นำสิ่งของพระราชทานไปตรวจเยี่ยมบำรุงขวัญตำรวจทหารที่ปฏิบัติการอยู่ ณ อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ขณะประทับอยู่บนเฮลิคอปเตอร์นั้น ทรงทราบจากวิทยุว่า มีตำรวจตระเวนชายแดน ๒ คน ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากกับระเบิดด้วยความที่ทรงห่วงใยผู้บาดเจ็บ เกรงจะได้รับการรักษาพยาบาลไม่ทันเวลา จึงทรงให้นักบินนำเฮลิคอปเตอร์ร่อนลงเพื่อรับคนเจ็บนำส่งโรงพยาบาล ขณะที่เครื่องร่อนลงต่ำที่ใกล้บ้านเหนือคลอง พระองค์ก็ได้ถูกผู้ก่อการร้ายระดมยิง และพระวรกายของพระองค์ท่านถูกกระสุนปืนเป็นบาดแผลฉกรรจ์ และในที่สุดพระองค์ท่านก็ได้ถึงชีพิตักษัยบนเฮลิคอปเตอร์ที่นำเสด็จกลับมายังจังหวัดสุราษฎร์ธานีในวันนั้น ด้วยคุณประโยชน์อันใหญ่หลวงที่ได้ทรงทำให้แก่ประเทศชาติและประชาชน จึงมีพระบรมราชโองการดำรัสสั่งให้สถาปนาหม่อมเจ้าหญิงวิภาวดี รังสิต เป็น พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวิภาวดี รังสิต ตั้งแต่วันที่ ๔ เมษายน พ.ศ.๒๕๒๐ เสียงอ่านทำนองเสนาะ <table border="0"> <tr> <td>อ้าเพศก็เพศนุชอนงค์</td><td>อรองค์ก็แบบบาง</td></tr> <tr> <td>ควรแต่ผดุงสิริสะอาด</td><td>ศุภลักษณ์ประโลมใจ</td></tr> <tr> <td>ยามเข็ญก็เข็นสิริระอวย</td><td>พลช่วยผจญภัย</td></tr> <tr> <td>ไอ้ควรจะเอื้อนพจนไช</td><td>คุณเลิศมโหฬาร</td></tr> <tr> <td>อ้าหัตถ์ก็หัตถ์สุขุมชวน</td><td>มะหวนฤดีดาล</td></tr> <tr> <td>ควรแต่จะถือสุริยบาล</td><td>ย ประมุขมโนรมย์</td></tr> <tr> <td>ยามทุกข์ก็ถือวิริอา</td><td>วุฒารัตนธรรม</td></tr> <tr> <td>ไอ้ควรจะเอื้อนพจนชม</td><td>คุณช้วนรินทร์กาล</td></tr> </table>	อ้าเพศก็เพศนุชอนงค์	อรองค์ก็แบบบาง	ควรแต่ผดุงสิริสะอาด	ศุภลักษณ์ประโลมใจ	ยามเข็ญก็เข็นสิริระอวย	พลช่วยผจญภัย	ไอ้ควรจะเอื้อนพจนไช	คุณเลิศมโหฬาร	อ้าหัตถ์ก็หัตถ์สุขุมชวน	มะหวนฤดีดาล	ควรแต่จะถือสุริยบาล	ย ประมุขมโนรมย์	ยามทุกข์ก็ถือวิริอา	วุฒารัตนธรรม	ไอ้ควรจะเอื้อนพจนชม	คุณช้วนรินทร์กาล
อ้าเพศก็เพศนุชอนงค์	อรองค์ก็แบบบาง																
ควรแต่ผดุงสิริสะอาด	ศุภลักษณ์ประโลมใจ																
ยามเข็ญก็เข็นสิริระอวย	พลช่วยผจญภัย																
ไอ้ควรจะเอื้อนพจนไช	คุณเลิศมโหฬาร																
อ้าหัตถ์ก็หัตถ์สุขุมชวน	มะหวนฤดีดาล																
ควรแต่จะถือสุริยบาล	ย ประมุขมโนรมย์																
ยามทุกข์ก็ถือวิริอา	วุฒารัตนธรรม																
ไอ้ควรจะเอื้อนพจนชม	คุณช้วนรินทร์กาล																

จบรายการ

เพลง “ความเป็นไทย”

คณะกรรมการเผยแพร่เอกลักษณ์ของไทย
 ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
 สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

เสนอ

รายการ“อยู่อย่างไทย”

เรื่อง “มีดีในนิทาน”

บันทึกเทปโทรทัศน์ วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๒๗ เวลา ๑๗.๐๐ น.
 ออกอากาศ วันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๒๗ เวลา ๑๗.๓๐ - ๑๘.๐๐ น.
 ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง ๘ อ.ส.ม.ท.

ผู้จัดรายการ	ฐะปะนีย์ นาครทรรพ
ผู้เขียนบท	แม่นมาส ชวลิต
พิธีกร	สมบูรณ์ คิงหมานันท์
ผู้ร่วมรายการ	คีตา จายนียโยธิน
	แม่นมาส ชวลิต
	พรจันทร์ จันทวิมล และบุตร
	กรรณิกา สุกาญจน์จทิ
	นักเรียนโรงเรียนคาราคาม
ผู้ประสานงาน	จิตรลดา หัซชะวณิช
	นิมิต สุทธิชุติพงษ์
ผู้ควบคุมรายการ	สุรางค์ ดุริยพันธุ์

ภาพ	เสียง
ภาพรายการ “มีดีในนิทาน” ภาพสไลด์ คุณชวด กำลังเล่านิทานแก่ หลาน ๆ ๔ ภาพ	(เสียงเล่า) ลูกกวางน้อยนั้นเมื่อถูกบ่วงของนายพรานรัดคอก็แกลัง ทำเป็นตาย ศีรษะตก ลิ้นห้อย นำสายย้อยแปดเปื้อน นอนนิ่ง และ กลืนลมหายใจไว้ แม่ลงวันพากันมาตอมว่อน นายพรานเจ้าของบ่วงมา ดูนึกว่ากวางตายแล้ว ก็แกว่งที่รัดคอ ลูกกวางได้ที ลูกวิ่งหนีไปโดยเร็ว (เสียงเด็ก) โอโฮ ฉลาดจัง คุณชวดเล่าอีกซิคะ ชิคครับ
สไลด์ภาพจากนิทาน ชาดก ๖ ภาพ พิธีกร - ไหว้	สวัสดีค่ะ ท่านผู้ชมที่เคารพ รายการอยู่อย่างไทย ของคณะอนุกรรมการเผยแพร่ เอกลักษณ์ของไทย ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนัก เลขาธิการนายกรัฐมนตรี มาพบกับท่านผู้ชมอีกครั้ง รายการ “มีดี ในนิทาน” วันนี้ จัดร่วมกับสมาคมพัฒนาการอ่านของเด็ก มีผู้ร่วม รายการ
ศีลา - ไหว้ แมนมาส - ไหว้	ซึ่งเป็นที่ปรึกษาของสมาคม คือ อาจารย์ศีลา จายนีโยธิน และอาจารย์แมนมาส ขวลิต ส่วนดิฉัน พิธีกรในรายการชื่อ สมบูรณ์ ดิงชมมานันท์ เป็นเลขาธิการของสมาคมค่ะ ก่อนอื่น อยากขอเรียนถามอาจารย์ศีลา ถึงความหมายและ ความเป็นมาของนิทานค่ะ
ศีลา	นิทาน - ตามที่ยอมรับกันทั่วไป เป็นคำรวมเรียก เรื่องราวที่ เล่าสืบต่อกันมา ตั้งแต่สมัยที่ยังไม่มีตัวหนังสือเขียนบันทึกลงเป็นลาย ลักษณ์อักษรอย่างหนึ่ง พวกนี้ได้แก่ นิทานพื้นเมือง ตำนานเกี่ยวกับ สถานที่หรือบุคคลในอดีต เรื่องราวเกี่ยวกับเทพเจ้า และอมมุขย์ พวกหนึ่ง กับนิทานที่มีผู้เขียนขึ้นในสมัยใกล้ตัวเราหรือสมัยปัจจุบัน แต่ใช้กลวิธีการเขียนแบบนิทานที่เล่าสู่กันมา อย่างเรื่อง ลักษณะวงศ์ของสุนทรภู่ หรือนิทานชุดของเสรี เปรมฤทัย
สมบูรณ์	เช่น ขวานฟ้าหน้าดำที่ทำเป็นภาพยนตร์โทรทัศน์ใช้ไหมคะ รู้สึก ว่านิทานเป็นสิ่งที่เป้นสากล และเป็นที่รู้จักกันมานานใช้ไหมคะ อาจารย์แมนมาส ค่ะ
แมนมาส	ค่ะ เท่าที่เราทราบ อย่างน้อยก็ราวสองสามพันปีมาแล้วที่เรามีนิทาน

ภาพ	เสียง
ภาพรูป หนังสือนิทานอิสป	เราในที่นี้คือ คนเราทั้งโลกนะคะ ไม่ว่ายุคไหนสมัยไหนธรรมชาติของมนุษย์ที่ช่วยให้มีการเรียนรู้ และให้รู้จักพัฒนาตนเองก็คือ การอยากรู้อยากเห็น เรื่องต่าง ๆ และการอยากบอกเรื่องที่เรารู้ให้คนอื่นได้รู้บ้าง บางทีก็เพียงแต่อยากให้อ่านสนุกสนานเพลิดเพลิน บางทีก็บอกเตือนให้ระวังภัย บางทีก็ให้ข้อคิดว่าควรแก้ปัญหาอย่างไร ในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ มนุษย์สมัยนั้นเขียนภาพไว้ในถ้ำ สันนิษฐานได้ว่า คนเขียนคงต้องการบอกเรื่องสัตว์ที่น่าสนใจตัวนี้ หรือการเคลื่อนไหวของคนกลุ่มนั้น ที่ใกล้สมัยประวัติศาสตร์เข้ามาหน่อยหนึ่ง คือราว ๓,๐๐๐-๒,๕๐๐ ปีมาแล้ว มีนิทานซึ่งตกทอดมาจนทุกวันนี้ เช่น นิทานอิสป กล่าวกันว่าอิสปทาสชาวกรีกเป็นผู้เล่าอิสปอาจรรวบรวมจากนิทานที่มีกำเนิดก่อนสมัยของเขา บางเรื่องอาจมาจากศูนย์กลางอารยธรรมตะวันออก เช่นอินเดีย ก็เป็นไปได้
ภาพหนังสือนิทานชาดก สามเล่ม และสไลด์ ภาพประกอบหนังสือ ชาดก สมบูรณ์	นิทานที่มีกำเนิดในอินเดียโบราณ ที่เรารู้คนไทยรู้จักดีมาช้านานแล้ว คือ นิทานชาดก เป็นเรื่องของพระพุทธเจ้าเสวยพระชาติในสมัยต่าง ๆ ก่อนประสูติ เป็นพระสิทธัตถะ กล่าวกันว่าเป็นเรื่องที่พระพุทธเจ้าตรัสเล่าเพื่อสั่งสอนพระธรรมในโอกาสต่าง ๆ อาจารย์คะ ขอลกลับมาพูดถึงนิทานอิสปสักเล็กน้อย เพราะรู้สึกว่าเป็นนิทานที่เราที่รู้จักกันดีเหมือนกันนะคะ คะ ครั้งหนึ่งเคยเป็นหนังสือเรียนชั้นประถมศึกษา เป็นเรื่องสั้น ๆ มีตัวละครเป็นสัตว์โดยมาก เป็นเรื่องให้คิด แต่ก็อ่านสนุก จำง่าย คนที่เคยอ่านเมื่อเด็ก ๆ คงยังจำกันได้หลายเรื่อง
ศิลา	ดิฉันก็จำได้คะ สนุก เห็นภาพตัวละคร ทั้ง ๆ ที่ตอนนั้นหนังสือก็ไม่ค่อยมีภาพประกอบ นิทานอิสปมีสัญลักษณ์อย่างหนึ่ง คือ จะต้องลงท้ายว่า นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า....
แผ่นมาส	คะ ฉบับนั้นเป็นสำนวนของพระยาเมธาธิบดี วิธีเขียนของท่านกระชับรัดกุม ประโยคไม่ยาว ทุกคำมีความหมาย อ่านแล้วสนุก จับใจ จำได้ง่าย ชวนให้คิด
สไลด์ภาพหนังสือ อิสป ๓ ภาพ	(เสียงเด็กอ่าน)...ลาไฉ่ตัวหนึ่งกินหญ้าอยู่ที่ชายป่า ได้ยินเสียงจิ้งหรีดร้องเพราะจับใจ อยากจะใคร่ร้องได้บ้าง จึงถามจิ้งหรีดว่ากินอะไร

ภาพ	เสียง
สมบุรณ์ ศิลา สไลด์หนังสือ ปฏิญาณสวดก ๑ ภาพ และนิทานชาดกชุด ๗ ภาพ	จึงหรีดตอบว่ากินน้ำค้าง ตั้งแต่นั้นมา ลาโง่ตัวนั้นก็เที่ยวเสียน้ำค้างตามใบหญ้าใบไม้ ในไม่ช้าก็ตาย ข้อดีอย่างหนึ่งของนิทานอย่างที่เราอาจารย์ทั้งสองท่านกล่าวมาคือ มีคติสอนใจ สอนจริยธรรม นิทานชาดกนั้นถึงแม้ว่าจะมีกำเนิดนอกประเทศไทย แต่เราก็รับเข้ามาเป็นของเราหลายร้อยปีแล้ว นิทานที่นักปราชญ์ของไทยเราแต่งเอง ก็มีใช้ใหม่คะ มีคะ มีมากทางภาคเหนือ และภาคอีสาน บางทีผู้แต่งก็ใช้นิทานพื้นเมืองเดิมของไทย เป็นพื้นเรื่อง ซึ่งให้เห็นหลักธรรมที่อยู่ในนั้นและเพิ่มเติมข้อความว่าเป็นพระชาติก่อนของพระพุทธเจ้า จึงเรียกว่าปฏิญาณสวดก หอพระสมุดวชิรญาณเคยนำมาพิมพ์เป็นเล่มเมื่อเร็ว ๆ นี้ก็มี นักศึกษาค้นคว้าชาวเยอรมันและมหาวิทยาลัยเชียงใหม่รวบรวมได้อีกหลายร้อยเรื่อง
สมบุรณ์ ศิลา ภาพพระปฐมเจดีย์	นอกจากจะให้คติสอนใจ ความเพลิดเพลินแล้ว นิทานยังให้อะไรแก่ผู้ฟังอีกคะ นิทานประเภทหนึ่ง ที่เรียกกันว่า ตำนาน ก็จะทำให้เรื่องราวเกี่ยวกับความเป็นมาของสถานที่บ้าง บุคคลบ้าง เช่น ตำนานเรื่องพระยาทรงพระยาพาน ซึ่งเป็นประวัติพระปฐมเจดีย์ ตำนานเรื่องพระร่วงก็ให้ความรู้เกี่ยวกับพระราชวงศ์ที่ปกครองสุโขทัยสมัยแรกตั้ง ตำนานเหล่านี้เล่าต่อ ๆ กันมาช้านาน มีการแต่งเพิ่มเติมบ้าง แต่ก็ให้เค้าความจริงอยู่บ้าง
สมบุรณ์ ศิลา	แล้วนิทานพื้นบ้านแท้ ๆ ซึ่งแสดงชีวิตคนไทยทั่วไป อาจารย์เห็นเป็นอย่างไรคะ นิทานพื้นบ้านของเรา ก็แสดงให้เห็นชีวิตไทยในบ้าน ในชุมชนให้คติ และเตือนสติโดยที่คนฟังไม่รู้สึกรู้สึกว่าถูกเตือน ที่อยากจะเน้นก็คือว่า คนแต่งนิทานสมัยก่อนซึ่งเราไม่เคยทราบว่าเป็นใครนั้นต้องนับว่าเป็นผู้ล่วงรู้จิตวิทยาของคนทั่วไปที่ว่า ชอบความสำเร็จในชีวิต รักความยุติธรรม ชอบความงามทั้งที่เห็นด้วยตา และด้วยใจ โดยเฉพาะด้วยใจ เช่นความเมตตาอารี ความซื่อจนบางทีกลายเป็นโง่ ความฉลาดแหลมคม มีปฏิภาณไหวพริบแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี และชอบเรื่องสนุก ๆ น่าตื่นเต้น ขบขัน ขอยกตัวอย่างเรื่องยายกะตา ซึ่ง

ภาพ	เสียง
สไลด์หนังสือยายกะตา ปลุกถั่วปลุกงา ๗ ภาพ	รู้สึกว่ามันผู้ชมส่วนมากจะเคยได้ยิน นิทานไทยที่มียายกะตาเป็น ตัวเอก มีหลายเรื่อง รู้สึกว่าเราจะรักคนแก่ ๆ ทั้งที่บางทีคนแก่ก็ดูมาก ๆ อย่างเรื่องยายกะตา ปลุกถั่วปลุกงา ซึ่งไม่ทราบชื่อผู้แต่งนั้นนับว่า แต่งได้ดีมาก คำทุกคำมีความหมาย ประโยคสั้น ๆ และมีการกล่าว ซ้ำ ๆ ให้เด็กจำได้ง่าย ขอเชิญฟัง และเชิญชมภาพประกอบ (เสียงคนเล่า) ยายกะตา ปลุกถั่วปลุกงาให้หลานเฝ้า หลานไม่เฝ้า กากินถั่วกินงาเจ็ดเม็ดเจ็ดทะนาน ยายมายายด่า ตามาตาดี หลานไปหานายพราน ให้ช่วยยิงกา กากินถั่วกินงา เจ็ดเม็ดเจ็ดทะนาน ยายมายายด่า ตามาตาดี นายพรานบอกว่า ไม่ใช่ก่งการอะไรของข้า หลานไปหาหนู ให้ช่วยกัดสายนู่นายพราน นายพรานไม่ยิงกา กากินถั่วกินงาเจ็ดเม็ดเจ็ดทะนาน ยายมายายด่า ตามาตาดี
สีลา	(เสียงเด็ก ๆ) หนูบอกว่า “ไม่ใช่ก่งการอะไรของข้า” เรื่องนั้นะคะ นอกจากเด็ก ๆ จะสนุกไปกับคำซ้ำ ๆ เรื่องก็เข้าใจ ง่าย แล้วยังมีคติบางอย่างแฝงอยู่ เช่นเด็ก ๆ จะได้รู้ว่า บางครั้งเมื่อ คราวมีทุกข์ โดยเฉพาะถ้าเราทำผิด คนอื่นเขาก็จะไม่ช่วยเรา แต่ถ้าหากว่าเราไม่ท้อถอยง่าย ๆ ก็คงพบคนที่เข้าใจ และใจดีพอที่ จะช่วยแก้ปัญหาให้ได้ นี่เป็นความจริงในชีวิต
แม่นมมาส	อาจารย์สมบุรณ์คะ นิทานซึ่งมีตัวละครเป็นสัตว์พูดได้ บางเรื่องต้น ไม้ก็พูดได้ บางเรื่องก็มีคนประหลาด ๆ เช่นเรื่องชาย ๔ คนไปตก ปลา คนหนึ่งใบหูยาน คนหนึ่งมือเท่าใบพาย คนหนึ่งขี้มูกมาก คนหนึ่งกันแหลม อะไรทำนองนี้ บางท่านก็วิตกว่า จะทำให้เด็กเข้าใจ ผิด นี่ก็มีจริง อาจารย์มีความเห็นอย่างไรคะ
สมบุรณ์	ขอถามในฐานะที่อาจารย์ก็เป็นผู้รู้เรื่องนิทานอยู่มาก และสอน วิชาการเล่านิทานอยู่ ดิฉันเห็นว่า เป็นเรื่องของจินตนาการ เป็นกลวิธีที่ผู้แต่งใช้เสนอเรื่อง ให้สอดคล้องกับอารมณ์ และความต้องการของเด็ก เด็ก ๆ มีประ

ภาพ	เสียง
คีลา	สปรการณกับสัตว์เลี้ยว ของเล่น ผู้คนรอบข้าง เขาทราบนะคะ ว่าความจริงเป็นอย่างไร แต่ลึก ๆ ลงไปในใจคือ ความปรารถนา จะไดยินสัตร์พูดได้ อยากเห็นคนแปลก ๆ หรือ จะกล่าวอีกอย่าง หนึ่งก็ได้ว่า การสื่อสารติดต่อกันด้วยความรู้สึก ก็มีเหมือนกัน คำพูดอย่างคนเป็นเพียงสัญลักษณ์ของความรู้สึกนึกคิดอย่างนั้น ๆ ในนิทาน จินตนาการเป็นสิ่งสำคัญ และจินตนาการก็เป็นสิ่งสำคัญ ในชีวิตของคนเราด้วย ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หลายประการก็เนื่องมาจากคนมีจินตนาการก่อนแล้วจึงหาวิธีทาง วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีให้เป็นจริงขึ้นมา อย่างเหาะเหินเดิน อากาศ ลงไปใต้บาดาล ออกออกซิเจนเข้าไปในปอดเพื่อช่วยชีวิต ผ่าตัด ทำให้หนุ่มขึ้นอย่างที่ทำวสันนุราชอยากจะเป็น-ก็ทำได้แล้ว
สมบูรณ์	นิทานมีความดีในตัวเองหลายประการ นอกจากไปจากให้ความ สนุกสนานเพลิดเพลิน รู้สึกว่านิทานหลายเรื่องมีอายุยืนยาวนาน บั ด้วยพันปี มีขอบเขตกระจายไปอย่างกว้างขวาง ชนทุกชาติทุกภาษา ทุกระดับความเจริญ จะมีนิทานของตนเอง ซึ่งบางทีก็กระจายไปสู่ ชุมชนอื่น หรือประเทศเพื่อนบ้าน อาจารย์แมนมาส ค่ะ นิทานเดิน ทางข้ามแดนภูมิศาสตร์ และข้ามกาลเวลาได้อย่างไรคะ
แมนมาส	แรกทีเดียวก็ด้วยการเล่าสืบต่อกันมา จากคนต่อคนหรือหลาย คน โดยเฉพาะในสมัยที่ยังไม่มีตัวหนังสือสำหรับเขียนลงไว้หรือ ตีพิมพ์หลาย ๆ ฉบับให้คนอื่นได้อ่านกันแพร่หลาย ผู้ที่ช่วยแพร่และ สืบทอดนิทานคือ สมาชิกผู้ใหญ่ในครัวเรือน เป็นธรรมเนียมที่จะเล่า นิทานให้ลูกหลานหรือน้องเล็ก ๆ ฟังในยามว่าง
สไลด์ภาพคนแก่เล่านิทาน ให้เด็กฟัง ๔ ภาพ	
แมนมาส	นิทานบางเรื่องในบางภาคของไทย เช่น ทางภาคใต้ มีผู้เอามาแต่ง เป็นเพลงกล่อมเด็ก มีหลายเรื่อง เช่น เรื่องพระสุธน พระรถ-เมรี นางอุทัย เป็นต้น
ภาพคนไกวเปลกล่อมเด็ก	(เสียงกล่อม) เมรีเอ๋ย เสียทีแม่เฒ่าซึ่งสุรา พระรถปลอบถามถึง ห้อยา บอกกล่าวเล่าว่าแก่พระทอง นั่นอะไรรุ่งรังบนหลังคา บอกว่า หน่วยตานางสิบสอง เมรีร่วมห้อง สักสิ่งไม่พรางเลย เอ๋ย

ภาพ	เสียง
แมนมาส	นิทานของไทยสมัยก่อนมักแต่งเป็นร้อยกรองใช้กาพย์ กลอนเป็นส่วนใหญ่มีอยู่ทุกภาค มีประเพณี เล่านิทานด้วยทำนองร้อยกรอง ซึ่งต่อมาวิวัฒนาการเป็นทำนองขับให้เพราะพริ้ง บางทีก็มีการแสดงประกอบ เช่น เสภา ซึ่งต่อมาก็มีเสภารำ โดยเฉพาะเรื่องขุนช้างขุนแผน ซึ่งเดิมเป็นนิทานชาวบ้านเล่าสู่กันฟัง ที่น่าสนใจอยู่อย่างหนึ่ง คือ นิทานที่ร้องเป็นเพลงเรียกกันว่า เพลงสังขาราท่านผู้ใหญ่เล่าให้ฟังว่าเมื่อประมาณ 20-30 ปีมาแล้ว เคยเป็นเพลงซึ่งขอทานร้อง และคนที่ร้องได้เก่ง ก็มีคนเรียกว่า ตาสังขารา ตามชื่อเพลง เนื่องจากเพลงแบบนี้หาฟังได้ยากแล้ว ขอเชิญฟังคุณดวงเนตร ดุริยพันธุ์ ร้อง
ดวงเนตร ร้องเพลงสังขารา มีการสืบทอดประกอบ ๓ นาที แมนมาส	และเพลงสังขารานี้ กล่าวกันว่าเป็นต้นเค้าของหุ่นกระบอก โดยเฉพาะหุ่นเรื่องพระอภัยมณี
สไลด์ภาพหุ่นกระบอก พระอภัยมณี ๕ แผ่น สมบูรณ์	น่าเสียดายนะคะ ที่วัฒนธรรมการเล่านิทานแบบนี้จะสูญหายไปจากสังคมไทย
แมนมาส	ก็ไม่เชิงสูญหายนะคะ เดียวนี้เราก็คงเล่านิทานกันอยู่ แม้ว่าผู้ใหญ่ในบ้านขณะนี้ไม่ค่อยมีเวลาสำหรับเล่านิทานมากนัก ในโรงเรียนครูและบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนก็ใช้นิทานเป็นเครื่องชวนให้เด็กสนใจเรื่องราวต่าง ๆ และสนใจการอ่าน เพราะเดี๋ยวนี้นิทานปรากฏในรูปหนังสือมากแล้ว
ศิลา ภาพสไลด์การเล่านิทาน ภาพสไลด์เด็กชูมือขอชัก	อาจารย์ศิลา ได้เปิดสอนวิชาการเล่านิทานขึ้นในคณะศึกษาศาสตร์ และในภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ก็มี นิทานที่เหมาะสมสำหรับเล่าให้เด็กฟัง จะต้องเป็นเรื่องสนุกสนานทำให้เด็กอยากรู้ ต้องไม่ยาวนัก เพราะความสนใจของเด็กมีไม่นานนัก - เมื่อเล่าจบแล้ว ควรเปิดโอกาสให้เด็กซักถามหรือแต่งเพิ่มเติม

ภาพ	เสียง
ถาม ภาพสไลด์ การเล่านิทาน โดยเปิดหนังสือให้เด็กดู ภาพวิดีโอ แสดงหุ่นกระดาษ ของพรจันทร์ ภาพสไลด์เด็กอ่านหนังสือ	- เปิดหนังสือให้เด็กดูภาพระหว่างการเล่า - สำหรับเด็ก ๆ นอกจากเล่าให้ฟังแล้ว อาจแสดงหุ่นประกอบ - การเล่านิทาน จะทำให้เด็กอยากรู้ อยากอ่านเพื่อหาความรู้ด้วยตนเองจะชอบอ่านหนังสือเป็นนิสัยในที่สุด ท่านผู้ชมคะ ก่อนจบรายการขอสรุปข้อดีของนิทานดังนี้ค่ะ - นิทานเป็นวัฒนธรรมทางภาษา และการประพันธ์ มีมาแต่โบราณเพื่อสนองความต้องการเรียนรู้ และความเพลิดเพลิน - นิทานให้เรื่องราวที่เป็นตำนานของบุคคลในอดีต สถานที่สำคัญเป็นส่วนที่ให้เราลึกลับถึงบรรพบุรุษ ให้รู้ชีวิตในอดีต - นิทานคติธรรม ให้ความสำนึกในคุณธรรม และจริยธรรม - นิทานช่วยพัฒนาและกล่อมเกลาอารมณ์ของเด็ก ส่งเสริมจินตนาการและความอยากรู้อยากเรียน - นิทานที่เรียบเรียงด้วยภาษาสละสลวย เนื้อเรื่อน่าสนใจและเหมาะสมแก่วัยเด็ก จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาของเด็ก เพิ่มพูนทักษะในการฟัง พูด เขียน และอ่านได้อย่างแตกฉาน นิทานเป็นมรดกและสมบัติวัฒนธรรมที่ล้ำค่า โปรดอย่าละเลยให้สูญหาย ผู้ที่จะรักษาไว้ให้คือ คนไทยทุกคน-รวมทั้งท่านผู้ชมคะ

จบรายการ

เพลง“ความเป็นไทย”

